

DES CHRISTENS GROOT INTEREST

door

WILLIAM GUTHRIE

in leven dienaar van het Evangelie in Schotland

Vertaald door

JACOBUS KOELMAN

in leven wettig dienaar van Christus' gemeente

te Sluis in Vlaanderen

STICHTING DE GIHONBRON

MIDDELBURG

2007

INHOUD

Voorrede van Jakobus Koelman voorafgaand aan de eerste uitgave

Voorrede van Jakobus Koelman voorafgaand aan de vijfde uitgave

De Toetssteen -van ons deel aan CHRISTUS. Eerste deel

De Toetssteen van ons deel aan CHRISTUS. Tweede deel

Samenvattingen van het ganse traktaat in menige vragen en antwoorden

Formulier van een Scheidsbrief, die een bekeerde ziel geeft aan de zonden, tevoren door haar bedreven; opgesteld door wijlen Mr. W. TEELINCK

AAN DE GODZALIGE LEZER

en in 't bijzonder aan de geestelijk bekommerde vrome zielen in de bloeiende gemeente van Sluis te Vlaanderen.

Ik stel u hier een traktaat ter hand, voor weinige jaren geschreven in Schotland, hetwelk de Heere mij in Zijn genadige voorzienigheid heeft laten toekomen. Hierin las ik met vrolijkheid en vond mij verplicht tot lof en dankzegging Gods. *Eensdeels*, omdat Hij zo een gezegend instrument verwekt en bekrachtigd had, om zo nadrukkelijk, levendig en bondig te beschrijven de bijzonderste werkingen des Heiligen Geestes en des geloofs in de vromen, en de gronden, op welke die gezocht en verkregen moeten worden. *Anderdeels*, omdat de Heere het op zulk een wonderlijke wijze bestuurd had, dat mij juist zulk een gewenst boekje, zoals ik nooit gezien had, ter hand was gekomen, 't welk ik oordeelde dat tegen goud niet was op te wegen, overmits het zo heerlijk en uit bevinding vertoont, hoe de Heere de zondige zielen gewoon is over te brengen uit de duisternis in het licht, en tot het Koninkrijk van de Zoon Zijner liefde. En hoe Hij hen wonderlijk leidt, en met Zijn genade bezoekt en ondersteunt, opdat de vromen, die zulks in zich bevinden, zich van hun deel aan Jezus, en aan 't verbond der genade verzekeren mogen.

Inzonderheid heeft het mij uitermate behaagd, omdat 't zo krachtig en overtuigend de natuur des geloofs opent, en de plicht van te geloven aandringt als 't fundament van 't geestelijk gebouw en het middel om in geestelijke betrachtningen en vertroostingenvoorspoedig en overvloedig te zijn. Omdat dit echter van de meeste vromen niet wel recht verstaan en beseft wordt, blijven zij ook twijfelmoedig en onvast in goede oefeningen, en tot hun dood toe missen zij een gezette verzekerdheid van hun zielenwelstand, en daardoor mist God ook de ere, liefde, dienst en dankbaarheid, welke zij, verzekerd zijnde, Hem meer zouden gegeven hebben. Velen hebben van de middelen tot verzekering en vaststelling in het geloof geschreven, zowel in 't Engels als in 't Nederlands, maar ik meen niet (immers dit is mijn gevoelen uit 't geen ik gelezen heb) dat deze zaak van iemand zó kort, eenvoudig en krachtig is voorgesteld en aangedrongen. Hetwelk mij ook bewogen heeft (daar ik anders niet van zins was iets over te zetten) om dit kostbaar juweel aan Nederland mede te delen, door het in onze taal over te brengen. En ik ben niet zonder grote verwachting, dat dit boekje ongewone vrucht aan de harten der vromen zal doen, die hun eigen weg en Gods handelingen niet wel kennen en in duister gaan. Omdat zij hier het licht wonderlijk klaar op de kandelaar zullen zien, om Gods werk in hen, en Gods gunst en liefde tot hen, als ook hun eigen werk en plicht te onderkennen.

Dit weet ik, dat wanneer dit traktaat anderen door Gods zegen zo nuttig mag zijn tot verlichting en vaststelling, als het mij geweest is, het zal hun niet alleen niet berouwen het gekocht en gelezen te hebben, maar zij zullen het met begeerte en smaak telkens wederom willen lezen en met mij God danken, die een van Zijn dienaren zo door Zijn Geest heeft verlicht en bijgestaan, om zo gevoelig en klaar te beschrijven, 't geen tot hun bijzondere troost en vaststelling dient: ja, ik vertrouw dat velen met de Samaritaanse vrouw gereed zullen zijn te zeggen: *Komt, en ziet een mens, die mij gezegd heeft, alles wat ik gedaan heb, ja ook alles wat God in mij en voor mij gedaan heeft; zo grondig en geestelijk worden hier beschreven en uitgebeeld Gods handelingen met de zielen van Zijn kinderen en hun zwakheden, ongestalten, misslagen, evenals hun tegenwerpingen en huiveringen en redenen van twijfelmoedigheden omtrent de genadestaat, met haar volle en onweersprekelijke*

oplossing. Mij dunkt werkelijk, ik kan niet genoeg zeggen van de voortreffelijkheid en profijtelijkheid van dit werkje; doch ik wil liever dat u hetzelfde gaat beproeven om het niet meer te geloven, omdat ik het zeg, maar omdat u het zelf hebt ondervonden.

Vrome harten, let aandachtig op hetgeen u hier leest, en herleest het snel over; legt uw hart en praktijk en ondervinding daarbij; en ziende uw gebreken en misslagen aangewezen, verbetert ze, en geeft uw ziel geen rust voordat u een welgegronde verzekerdheid van Gods gunst hebt, opdat u een vast fundament legt dat niet bezwijken noch begeven kan, 't welk hier van deze man Gods zodanig, zelfs naar begrip van de zwakste, wordt voorgesteld, dat het zal niet feilen of u zult door Gods zegen hier leren vast en eeuwig werk te maken. Hier is het *grote interest van een Christen*, dat bovenal en alleen te behartigen is, en daar het al op draaien en mikken moet. Elk zoekt hier in de wereld zijn interessen, en dat met zulk een ernst en naarstigheid, daar het toch zulke lage, geringe en vergankelijke interessen zijn, terwijl men 't beste deel, dat nooit zal weggenomen worden, niet verkiest. *Hollands* interest wordt meer behartigd en meer (hoewel verkeerd) gezocht dan dat van Christus of der Christenen interest. Och, dat God gave dat de mensen van die onnutte en moeilijke bezigheid en arbeidzaamheid wat wilden afstaan om 't zielenwerk te behartigen en te bevorderen, immers dat toch de ware begenadigde niets zo ernstig zoeken noch volstandig najagen mocht als dat grote en onvergelykelijke interest en deel, 't welk het interest van een aards koninkrijk, ja van een wereld, ja duizend werelden oneindig te boven gaat!

Ik heb hier achter ettelijke voorbeelden bijgevoegd van vrome en sukkelende zielen, die in hun eenvoudigheid vrijmoedig tot stichting verhalen op welke wijze zij eerst getrokken en door welke wegen zij eindelijk tot rust en troost en verzekerdheid geraakt zijn. Die ulieden niet zo zeer tot leidlieden op de weg des levens zullen dienen (want zij hebben merkelijke fouten en misslagen in hun weg begaan, wat zij ook bekennen), als wel tot spiegels van de gewone en vriendelijke handelingen Gods betreffende de uitverkorenen, en van de ordinaire en menigerlei zwakheden, dwaasheden en twijfelmoedigheden van hen. Opdat u de gebreken van hun handel en wandel in 't geestelijke gezien hebt, te vlijtiger en wakkerder die mocht vermijden, om de ellenden, waarin zij verhalen dat ze gevallen zijn door zulke gebreken, in u zelf voor te komen, en dat u te dien einde vroeg tot een gezette gerustheid in God en verzekerdheid van Zijn gunst mocht trachten te geraken, waartoe deze geheiligde zielen in dit traktaat ulieden verstandelijk en veilig als met de hand leiden en besturen zullen.

Inzonderheid wens en verzoek ik dit van ulieden, mijn waarde en geliefde vrienden en gewenste broeders en zusters in de Heere, over welke mij de Heere tot een wachter en herder gesteld heeft, dat u steeds mocht leren wijselijk naar het voorschrift des Heeren, hier u voorgehouden, uw zielen in het grote werk van de zaligheid te besturen, om vast gebouwd en geworteld zijnde in het geloof, de Heere veel door vertrouwen te verheerlijken, en uw heiligmaking spoedig tot opbouw der gemeente te bevorderen en uw troost en blijdschap te vermenigvuldigen. Gelukkigigen! wanneer u de grond en kracht des Evangelies recht zult gevat hebben, om niet wettisch maar Evangelisch te werken in het laten en doden van zonden, en in het betrachten van het goede, en in het zoeken van gegronde troost en vrede! Het is niet te zeggen hoeveel zonden en smarten u zo doende zult voorkomen, en hoeveel kostelijke tijd u zult winnen voor de Heere en voor Zijn dienst, die de meeste vromen door hun onverstandig en wettisch werken jammerlijk, ja schandelijk verwaarlozen, die zij daarna te laat beklagen. Ik hoop, dat de Heere dit werkje (nevens onze levendige stem daartoe) krachtig zal zegenen, opdat u alleszins weelderig mag groeien in de genade,

en uw gangen in uw schoenen liefelijk en sierlijk mogen zijn in de ogen Gods en der heiligen. Hetwelk is de ernstige en dagelijkse bede aan de troon der genade van hem, die in het werk uwer zielen

Is geheel en al uw dienaar,

JACOBUS KOELMAN.

SLUIS, 11 december 1668.

2^e VOORREDE

Het is over 22 jaren, zoals u kunt merken, dat ik dit boekje van *'t Groot Interest eens Christens* eerst in het Nederlands vertaalde. Nu wilde ik bij de vijfde druk van hetzelfde bekend maken, dat de ondervinding geleerd heeft, (gelijk ik die vaste verwachting betuigde te hebben in mijn voorrede) dat dit schrift uitnemend nuttig is geweest, aan vrome Leraars zowel als aan bijzondere belijders.

De Heere heeft het mij tot een gezegend instrument gemaakt, om in het midden van mijn Gemeente te Sluis in Vlaanderen, de kennis van het werk des gemoeds, van de praktijk des geloofs en van *het maken van een verbond met God*, op grond van Zijn wil in het Evangelie geopenbaard, zonderling voort te zetten. Wat gewenste zegen en vrucht gevolgd is in die Gemeente op die Evangelische methode van bekering en geloof door Predicatiën, Catechisaties en particuliere aanspraken, aan te dringen, op het duidelijkste, is niet nodig hier te verhalen. Maar dit, zal ik alleen zeggen dat de Satan dat gebrad spoedig geroken heeft, en daarom zijn instrumenten, politieken en kerkelijken, gescherpt en aangezet heeft om die vruchtbare bediening daar te verhinderen. Waartoe hen de Heere een schijngelegenheid liet voorkomen, zodat ze eindelijk dat hebben tot verzwaring van hun oordeel uitgewerkt, dat de Heeren Staten Generaal, toe-eigenende het recht der Kerk en de macht en troon van Jezus Christus, tegen de wil en smeking van Kerk, Kerkenraad en Classis, mij hebben met enkel geweld uit die Kerk uitgestoten en verbannen, opdat ze de verderfelijke Formulierdienst en Feestdaghouding met te meerder rust mochten in bezitting houden. Over welke onrechtvaardige daad de gemelde heren voor 't oordeel van Jezus Christus, (Die hoger is dan die hogen, als zijnde de Vorst der Koningen der aarde, de Rechter der ganse wereld) staan rekenschap te geven.

Doch wat ook die boze geest als zijn einde bekomen heeft in die gemeente van Sluis, dit is voor velen blijkbaar, en het is mij en velen met mij tot blijdschap en God tot eer. De Satan is hierin, gelijk in al zijn bittere vervolgingen, een dwaas bevonden, omdat de Heere ondertussen door dat middel de natuur van het *Genadeverbond*, en de kracht en oefening des geloofs, en de ontdekking van 't werk der genade veel blijkbaarder en klaarder heeft gemaakt aan honderden in deze Provinciën, welke anders na alle waarschijnlijkheid duisterder en bij gevolg onvruchtbaarder, droeviger en mistroostiger zouden geweest en gebleven hebben. Want toch het is openbaar, dat honderden Leraars in het land niet bekwaam zijn, de natuur, praktijk en het leven van het zaligmakend geloof recht te verklaren, en de wijze van met God in een verbond te komen, open te leggen, tot onuitsprekelijke schade van duizenden zielen, ja tot eeuwig verderf van velen, omdat zij het volk wijsmaken, dat het ware geloof is een vertrouwen en stijve inbeelding en verzekering van dat Christus is *hun* Zaligmaker, en dat hun zonden om Christus wil vergeven zijn. Dienende zo de onbekeerde zielen in slaap, en gevende hun een vergiftige slaapdrank, waaruit zij niet ontwaken voordat ze

in de vlammen der hel, met de rijke man hun ogen opendoen.

Dit tegenwoordige boekje zouden hun en het volk dienen, in de hand des Geestes, tot ogenzalf, om tot het rechte verstand te komen van dat hoognodige punt des geloofs, en van deszelfs uitgangen.

Den auteur ervan, Mr. Willem Guthry, (gelijk ik geïnformeerd ben van vrome lieden die hem van nabij gekend hebben) was een zeer krachtig en voorspoedig Evangelieprediker en dienaar van het Nieuwe Testament, genietende zoveel zegen over zijn bediening, dat hij van zijn Gemeente, die uit vijf honderd ledematen bestond, dit getuigenis kon en durfde geven (hebbende particulier onderzoek gedaan van, en acht genomen op al de ledematen) en zeggen, *van die vijf honderd zijn er wel drie honderd, van welke ik naar de liefde oordelen de enige troostlijke verzekerdheid heb, dat ze genade gevonden hebben in Gods ogen en werkelijk bekeerd zijn; en zestig van dezelve verstaan meer dan ik hen kan prediken.*

Hier is een kort begrip van enkele zijner Predicatiën, die de Heere zonderling gezegend heeft; tot welker uitgave hij door een zekere Voorzienigheid gedrongen werd. Zijn stijl is nederig, eenvoudig en klaar; de korthed en stichting heeft hij zeer beoogd. Het lust mij zijn eigen woorden uit zijn *Voorreden tot de lezer* hier in te voegen.

“Het zal u vreemd dunken (zo spreekt hij daar) iets van mijn pen in druk te zien, (gelijk het inderdaad mij zelf vreemd voor komt), maar de noodzakelijkheid heeft mij deze ene keer zoveel geweld gedaan op mijn eigen genegenheid, overmits enigen onlangs buiten mijn kennis enkele onvolkomen aantekeningen van enige weinigen van mijn Predicatiën, zeer confuus samen gelapt, in het licht gegeven hebben; stellende deze ijdele Titel daarvoor, (mij Zo zeer mishagende als het uitgeven van het boek). *Een klare, aantrekkende, verwarmende straal*, enz. Bij deze gelegenheid ben ik overgehaald om dit Traktaat uit te geven; waarin ik met opzet een zeer gewone en eenvoudige stijl heb gebruikt, opdat ik niet aan de andere kant (hoewel ik mij ten uiterste uitstrekkende, nog ben beneden de vlugge en verstandige personen) boven het bereik zou zijn van de kleinwetende, welker voordeel ik voornamelijk - indien niet alleen - gezocht heb. Ik heb ook in alles getracht kort te zijn, zover ik kende oordelen dat bestaan kon met klaarheid en duidelijkheid, wetende dat de personen, aan welke ik mij hierin adresseer, nóch veel geld hebben om boeken te kopen, nóch veel tijd over om te lezen. Indien u een scherpe criticus of oordeler zijt, ik weet, dat u verscheiden dingen zult vinden om te berispen. Maar verzeker uzelf dat ik geen ontwerp had om u aan te stoten. Ook zal uw enkele goedkeuring mij niet voldoen. Het is uw stichting die ik beoog, nevens de opwekking van enige andere meer ervarene en beproefde in deze voortreffelijke stoffen opdat ze dezelve breder mogen verhandelen die ik korter heb aangewezen.” Tot zover de auteur.

Ik zou hier wel iets verhalen van des auteurs Goddelijke ijver en kloekmoedigheid, betoont in het jaar 1662 en 1663, als hij nevens drie honderd andere getrouwe Leraars was uit de Kerk uitgestoten, door de inkomst van Koning Karel de II en de Bisschoppen. En hoe hij in zijn eigen kerk, zelfs na zijn uitwerping, op een zeer plechtige wijze al de ingekomen Bisschoppen uitgeworpen heeft, wegens hun trouweloosheid, meinedigheid en andere openbare fouten. Maar misschien zal ik daartoe op een andere tijd beter gelegenheid hebben. Dus zal ik eindigen, en blijven, Christelijke lezer, Uw Dienaar in het werk des Evangeliums,

JACOBUS KOELMAN.

AMSTERDAM, de 22^e februari 1680.

DE TOETSSTEEN VAN ONS DEEL AAN CHRISTUS

EERSTE DEEL

Omdat er zoveel mensen zijn, die onder de middelen leven en die zonder grond voorgeven, dat zij een bijzonder recht op Christus, evenals deel aan Zijn gunst en zaligheid hebben, gelijk duidelijk blijkt uit Matth. 7 : 22 en 23; 25 : 11 en 12; Luk. 13 : 24, en er velen zijn, die wel een goede grond hebben om zich Jezus toe te eigenen, maar niet bevestigd zijn in het vertrouwen op Zijn gunst, en in het duister blijven, zonder troost, twijfelende aan de waarheid en werkelijkheid van Godzaligheid in zichzelf en weinig sprekende tot aanprijzing van de godsvrucht, zo zal ik een weinig spreken van twee belangrijke zaken. De eerste is: *Hoe een mens zal weten, of hij een waar en bijzonder recht en deel aan Christus heeft, en of hij zich met recht Gods gunst en de zaligheid toeigent?* De andere is: *In geval dat iemand in de voorzegde toetsing te kort schiet, wat weg hij dan zal inslaan, om zichzelf te verzekeren van Gods vriendschap en zaligheid.*

De eerste vraag is: *Hoe zal een mens weten, of hij een waarachtig en bijzonder deel aan Christus heeft, en of hij zich de gunst Gods en de zaligheid toeigent of met recht toe-eigenen mag.*

Ik antwoord: Eer wij recht uitspreken tot oplossing van die vraag, zullen wij enige dingen voorop stellen, om de weg te banen voor het antwoord zelf. Namelijk: *vooreerst, dat 's mensen deel aan Christus of Zijn genadestaat gekend kan worden, en dat wel, met meerdere zekerheid dan de mensen wel gissen; ja, dat de kennis daarvan lichter te verkrijgen is, dan velen zich wel inbeelden.* Want niet alleen heeft de Heere de mensen bevolen, dat zij hun deel aan Hem zouden zien te kennen als een zaak die te verkrijgen is: 2 Cor. 13 : 5; 2 Petrus 1 : 10; maar ook vele heiligen hebben een klare overreding en verzekering verkregen van hun deel aan Christus en aan God als hun eigen God. Hoe dikwijls toch noemen zij Hem *hun God en hun Deel?* En hoe verzekerd is Paulus niet, dat hem niets kon scheiden van de liefde Gods? Rom. 8 : 38 en 39. Zo is dan de kennis te verkrijgen, of iemand in de staat der genade zij; en deze kennis is geen fantasie of eenvoudige inbeelding, maar zij is gans zeker: aangezien de profeet ook zegt, uit naam der gemeente Jes. 63 : 16: *Zekerlijk Gij zijt onze Vader.* Dit blijkt verder duidelijk uit het volgende:

1. Dat kan geen fantasie zijn, maar is een gewisse kennis, wat aan een redelijk mens troost geeft in de krachtigste benauwdheden. Zodanig is en werkt deze kennis, 1 Sam. 30 : 6: *Als het volk sprak van David te stenigen, zo sterkte hij zich in den Heere zijn God;* en in Ps. 3 : 7 zegt David zelf: *Ik zal niet vrezen voor tienduizenden des volks, die zich rondom tegen mij zetten, nadat hij gezegd had, vs. 4: Gij, Heere, zijt een schild voor mij, mijn eer, en Die mijn hoofd opheft.* Evenals in Ps. 27 : 1 en 3: *De Heere is mijn licht en mijn heil, ofschoon mij een leger belegerde.* Hij was vol vertrouwen.

2. Dat is een zekere kennis van een zaak, die een wijs koopman alles doet verkopen wat hij heeft, opdat hij het in zijn bezit mag hebben; hetwelk iemand zijn kinderen,

zijn land en leven verlaten, en de beroving van alles met blijdschap verdragen doet. Dit nu doet deze kennis, Matth. 13 : 44; Markus 10 : 28 en 29; Rom. 5:3; Hand. 5 : 4.

3. Dat moet een zekere en gewisse kennis zijn en geen fantasie, waarop een mens vrijwillig en ongedwongen zijn ziel waagt, als hij de eeuwigheid intreedt met dit woord op zijn lippen: *daarin is al mijn lust*. Zodanig nu is deze kennis, 2 Sam. 23 : 5.

En wederom: niet alleen kan een Godzalige komen tot de zekere kennis van zijn genadestaat; maar zij is ook lichter te verkrijgen dan velen wel beseffen. Want (als wij nu vooruit vaststellen hetgeen daarna bewezen zal worden, dat iemand het genadewerk van Gods Geest in zichzelf kan kennen) indien hij daaruit maar behoorlijk wil redeneren, zal hij gedwongen worden tot het besluit, dat hij deel aan Christus heeft, tenzij hij duidelijke waarheden der Heilige Schriften wil loochenen. Hier zal ik er slechts één gebruiken, omdat we daarvan nader zullen spreken. Een Godzalige kan aldus redeneren: “Al wie Christus aannemen, worden met recht kinderen Gods geacht, Joh. 1 : 12. Nu heb ik Christus aangenomen op al die wijzen, die het woord daarvan te kennen geven; want ik heb een welgevallen in de weg ter zaligheid door Christus; ik neem die voorwaarden (of condities) aan; ik ontvang de aanbieding van Christus in al Zijn ambten: als Koning, om over mij te heersen, als Priester, om voor mij te offeren en te bidden en als Profeet, om mij te leren; ik leg mijn hart voor Hem open en het gaat naar Hem uit; op Hem rust ik naar vermogen. Wat toch kan anders door dat woord aannemen verstaan worden? Daarom mag ik zeggen en duidelijk en vast besluiten, dat ik mij met recht mag rekenen een kind Gods te zijn, volgens de voornoemde tekst, die niet falen kan.”

Het tweede dat wij voorop moeten stellen is, dat het een zaak van het grootste gewicht is, om met God voor eeuwig in verbond te zijn; het is des mensen leven, Deut. 32 : 47. En nochtans hebben of zoeken zéér weinigen een zalig deel aan het verbond, en velen denken dwaas, dat zij dit bezitten. Doch zonder enige vaste grond. Weinigen toch vinden of bewandelen de nauwe weg, Matth. 7 : 14. Dit moest de mensen gaande maken, om hieromtrent ernstig te verkeren, omdat het van zulk een groot gewicht is, in Christus te zijn, en er maar enkelen zijn, die zich Hem met recht mogen toe-eigenen! En desnietteenstaande beelden velen zich ten onrechte in, deel te hebben aan Christus, zij namelijk, die, gelijk de dwaze maagden, Matthéüs 25, door een vals vertrouwen bedrogen zijn.

Het derde dat wij voorop moeten stellen is, dat de mensen dit stuk van hun deel aan Christus moeten laten bepalen door de Schrift. De Geest, sprekende in de Schrift, is rechter over alle verschillen (*want tot de wet en tot het getuigenis: zo zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn, dat zij geen dageraad zullen hebben*, Jes. 8 : 20), en zo in het bijzonder over dit vraagstuk of iemand zaligmakend met God in verbond is, of niet. Indien wij uit de Schrift bewijzen (in welke, buiten kijf, de regel is), dat u begenadigd bent, en zaligmakend met God in verbond getreden bent, dan neemt u voor, zóveel toe te staan dat u daarin berust; en, indien het tegendeel blijkt, laat er een bepaling van het verschilpunt wezen. Anders spot u maar met God; en *zullen uw banden vaster gemaakt worden*, Jes. 28 : 22. Want niet één jota van Zijn Woord zal falen, Matth. 5 : 18. Daarom zoekt ogenzalf bij Christus, om hierover te oordelen, zoals Gods Woord het ontdekken zal.

Het vierde dat wij voorop moeten stellen is, dat, al is het stuk van 's mensen deel aan Christus van zulk een groot gewicht, en al is de weg om hiervan kennis te bekomen zo duidelijk in de Schriften voorgesteld, er nochtans maar weinigen zijn, die er een

heldere kennis van verkrijgen. En opdat dit niemand de moed benemen zal om daar naar te streven, zal ik enkele redenen opgeven, waarom die heldere kennis aan velen ontbreekt: hetwelk ook de weg zal banen voor hetgeen verder gezegd zal worden.

Het eerste wat velen verhindert hun deel aan Christus te kennen, is hun onbekendheid met enige bijzondere gronden der godsdienst, als namelijk:

1. Het was vrije liefde in Gods hart en niet iets in de mens, 't welk Hem bewoog een Zaligmaker te zenden, om het werk der verlossing uit te werken, volgens Joh. 3 : 16: *Want Zo lief heeft God de wereld gehad dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft.* De mensen zijn altijd bezig, hiervoor enige grond in zichzelf te zoeken, hetwelk hen afleidt van een behoorlijk en diep besef van de eerste oorsprong en de fontein van Gods verbondsgunst tegenover de Zijnen, die geen reden, noch oorzaak, noch beweegreden in ons heeft. Hierdoor kunnen zij niet komen tot de kennis van hun aandeel.
2. Zij weten ook niet, hoe de liefde Gods zich krachtig aan des mensen hart ontdekt, en op welke wijze men zich die liefde met recht kan toe-eigenen. Namelijk vooreerst, dat uit kracht van die liefde, aan de mens eerst zijn verbroken staat in zichzelf ontdekt worde, vanwege de zonde en de verdorvenheid die de gehele mens verontreinigt, en dat alles in hem, wat een gerechtigheid genaamd zou kunnen worden, getoond wordt schade en drek te zijn, Phil. 3 : 6 en 7. Ten andere: die liefde ontdekt aan de mens Christus als een volle en voldoende Schat boven alles, zodat hij dan een Schat vindt, waarvoor hij uit blijdschap alles verkoopt, Matth. 13 : 44 en 46. Ten derde: die liefde neigt het hart en doet het naderen tot de levende God in de middelen der genade, Ps. 55 : 5, en maakt dat het hart zich neerlegt en wacht op Hem en op Hem alléén, Ps. 52 : 6: *Mijn ziel, van God is mijn verwachting.* En aldus het zaad Gods uit die liefde in het hart gevallen zijnde en Christus daarin een gestalte gekregen hebbende, Gal. 4 : 19; zo wordt het door dat werk, Ezech. 36 : 26, veranderd en vernieuwd en Gods wet wordt zó in dat hart gedrukt in die verandering, Jer. 31 : 33, dat het gehele juk van Christus, zonder uitzondering, die mens aangenaam wordt, Rom. 7 : 12 en 16, en de wet voor goed, heilig, rechtvaardig en geestelijk erkend wordt. Waarna dan uit dat nieuwe levensbeginsel daden van een nieuw leven voortvloeien (*het geloof werkt door de liefde*, Gal. 5 : 6, en de mens wordt een *dienstknecht der gerechtigheid en Gode dienstbaar*, Rom. 6 : 18 en 22), hetwelk inzonderheid blijkt in de geestelijkheid van de godsdienst (want dan dient hij God *in geest en in waarheid*, en in *nieuwheid des Geestes, niet in de oudheid der letter*, Joh. 4 : 24; Rom. 7 : 6), en in de tederheid en nauwgezetheid van zijn gehele wandel, aangezien hij zich dan oefent, om een ongerlijke consciëntie te behouden bij God en de mensen, Hand. 24 : 16. Op deze wijze ontdekt zich de liefde Gods aan een mens en wekt zij hem op, zodat hij grond heeft, die liefde op zich toe te passen en hij met recht mag denken, dat die liefde, die de Zaligmaker gezonden heeft, zich uitstrekt tot hem, die deze dingen in zich bevonden heeft te werken. Gewis, de onkunde hieromtrent verhindert velen kennis te krijgen van hun aandeel aan Christus; want indien iemand niet weet, hoe God met een mens te werk gaat, waardoor Hij Zijn liefde die van eeuwigheid was, zich rechtens mag toe-eigenen, zo zal hij in het duister wandelen en niet tot die zalige kennis komen.
3. Velen weten ook niet, dat God alléén de hoop en de verwachting is van Zijn volk, gelijk Hij genoemd wordt *de verwachting Israëls*, Jes. 14 : 8. Al zijn de ontvangen hoedanigheden blijken en bewijzen van Gods liefde jegens ons, nochtans

is het geloof en de hoop, wat het hart op God bevestigt als op een volkomen zegenend en verzadigend deel. Petrus zegt, dat *het geloof en de hoop op God moeten zijn*, 1 Petrus 1 : 21, en het geloof is de enige eigenlijke voorwaarde (of conditie), die recht en deel geeft op en aan de zaligmakende zegeningen van het verbond. *Degene die niet werkt maar gelooft, wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid*, Rom. 4 : 5. Werkelijk, indien iemand hier bandeloos wordt en de genade in vleeselijke wellust verandert, dan is er buiten twijfel in hem een bedrog, omdat er bij God genade is op voorwaarde dat het vreze voor Hem verwekt, Ps. 130 : 4. Ja, moeilijk kan iemand, die de aangeduide uitwerksels van Gods liefde op zijn hart ondervonden heeft, van het genadeverbond een dekmantel voor zondige vrijheid maken zonder enige maat van geestelijke strijd. In dit opzicht zondigt hij niet, die uit God geboren is, en die zó zondigen hebben Christus niet gezien, 1 Joh 3 : 6 en 9. Ik zeg dan, God is de hoop van Zijn volk en niet hun eigen heiligheid; indien zij oprecht en ernstig verwachten en verlangen Hem gelijk te zijn, moeten vele struikelingen hun hoop en vertrouwen niet verzwakken; want ons vertrouwen en onze hoop is op *Hem, Die niet verandert*, Mal. 3 : 6, *en zo iemand gezondigd heeft, hij heeft een voorspraak*, 1 Joh. 2 : 1. Wanneer nu de mensen hun hoop op iets anders naast de Heere stellen, zo is het geen wonder, dat zij in een twijfelachtige staat gehouden worden, wegens de verandering van hetgeen zij tot het fundament van hun hoop maken, omdat zij God de eer niet geven die Zijn naam toekomt en die Hij aan geen ander wil geven. Vergelijk hiertoe Ps. 9 : 11: *Die Uw naam kennen zullen op U betrouwen* met Jes. 42 : 8: *Mijn eer zal Ik aan geen ander geven; Ik ben de Heere; dit is Mijn naam*.

4. Velen kennen de onderscheiden wegen en trappen niet van Gods werking met Zijn volk. Dit verduistert *zéér* hun kennis en weer inkerende daden, van wat wij deel aan Hem hebben. Deze onkunde vertoont zich bijzonder op die punten, namelijk:

- a. Zij kennen de onderscheiden trappen en wegen niet van het werk der wet, hetwelk gewoonlijk omtrent de mensen gewrocht wordt. Zij kennen ook niet de onderscheiden wegen waarop God de Heere de zijnen eerst tot Christus brengt; zij merken niet op, dat de stokbewaarder niet één uur in dienstbaarheid gehouden werd, Hand. 16, dat Paulus drie dagen daarin opgehouden wordt, Hand. 19, en Zacheüs geen enkel ogenblik, Lukas 19.
- b. Zij weten niet of immers zij merken niet op, hoe onderscheiden de trappen der heiligmaking zijn in de heiligen: hoe heerlijk deze zich vertoont in sommigen en hoe droevig zij bevlekt is in anderen. Sommigen zijn zeer onbestraffelijk en vrijer van grove fouten, hun belijdenis zeer versierende gelijk Job en Zacharias, Job 1 en Lukas 1. Deze worden volmaakt genoemd, wandelende in al de geboden Gods. Anderen zijn weer aan grove droevige fouten onderworpen, gelijk Salomo en Asa.
- c. Zij kennen de onderscheiden mededelingen van Gods gunst en de uitwerking van Zijn tegenwoordigheid niet. Sommigen toch wan delen veel in 't licht van Gods aangezicht en zijn dikwijls in gevoelige gemeenschap met Hem, gelijk David was. Anderen worden al hun dagen gehouden in dienstbaarheid door de vreze des doods, Hebr. 2 : 15. Gewis die onbekendheid met de onderscheiden wijzen, waarop God met de Zijnen werk en handelt, verduistert zeer veel de kennis van hun aandeel aan Christus, omdat zij gewoonlijk God tot slechts één wijze van werken bepalen. En dat Hij deze niet altijd houdt, hebben wij in de voorgaande voorbeelden aangetoond.

II. Het tweede, wat de mensen verduistert omtrent hun deel in Christus, is de veroordeling van hun hart in het een of het ander, omdat zij bedrieglijk en niet

oprecht met God handelen. 't Is niet te verwachten dat zij tot klaarheid omtrent hun aandeel kunnen komen, wier hart hen veroordeelt dat ze een bekende overtreding tegen de Heere aanhouden en niet willen laten varen, en waartegen zij de middelen niet gebruiken die zij weten van God verordineerd te zijn om daarvan verlost te worden. Ook kunnen zij niet tot klaarheid komen die een stellige plicht hun in hun omstandigheden geboden en bekend, bedrieglijk vermijden en ter zijde stellen, zich niet blijmoedig zettende noch gewillig zijnde om tot zijn betrachting gebracht te worden. Dezen zijn ook, gelijk de vorige, in enigerlei opzicht van hun eigen hart veroordeeld, en uit dien hoofde is het hun zwaar tot een heldere kennis van hun staat te komen. Het wordt toch in 1 Joh. 3: 21 voor vast gesteld, dat een zelfveroordelend hart 's mensen vrijmoedigheid tot God in zover te niet doet. Meen echter niet, dat ik de waarheid loochen, volgens welke men op goede gronden zijn deel aan Christus bepleiten kan ten tijde van de overhand der ongerechtigheid, Ps. 65 : 4, Rom. 7 : 23 en 25. Maar zulks is zwaar (indien maar te verkrijgen!) wanneer het hart bedrieglijk handelt en een bekende zonde in 't bijzonder aan de hand houdt, in dier voege dat men zich schikt tot die zonde die men al te wel kent. Het is de zaak die dikwijls voorkomt, en hun vrijmoedigheid en hun toegang in al hun naderingen tot God bederft. u ziet dit Richt. 10 : 10 en 13. De afgoderijen van het volk worden hun van de Heere tegengeworpen en daarop wordt hun verzoek verworpen. Let wel: het is datgene wat het hart eerst des morgens en het laatst des avonds aftrekt, gelijk een bakoven des avonds heet is, die 's morgens brandt als een vlamvend vuur ('t welk van de goddelozen staat Hos. 7 : 6) en wat de gedachten dikwijls op het bed bezig houdt (gelijk er van sommigen staat Ps. 36 : 5); het is datgene wat het hart gewoonlijk afleidt in tijden van godsdienstige oefeningen en welks gedachtenis meer kracht heeft om de geest wakker en levendig te maken dan de gedachte aan God, gelijk het hart van enigen verfoeisels nawandelt, Ez. 11 : 21; het is datgene wat de mensen weerhoudt als zij de beloften zouden willen aangrijpen, gelijk God hen hun zonden voorwerpt, die Zijn verbond willen aanraken, Ps. 50 : 16 en 17. Dat alles is hetgeen de kennis van de genadestaat bederft. Laat dit allemaal varen, dan zal het gemakkelijker zijn, kennis van uw deel in Christus te bekomen.

III. Het derde dat die kennis verhindert, is een geest van traagheid en zorgeloze zaligheid in velen. Zij klagen dat zij niet weten of zij in Christus zijn of niet; maar gelijk er maar enkelen moeite doen om in Hem te geraken, zo doen er maar weinigen moeite, om te beproeven of ze in Hem zijn. Het is een bezigheid die niet slapende verricht kan worden, 2 Cor. 13 : 5. De onderscheiden woorden, in deze tekst voorkomende, als *onderzoeken*, *beproeven*, *kennen*, doen ons verstaan, dat er arbeid toe nodig is; wij moeten ons benaarstigen om onze roeping en verkiezing vast te maken, 2 Petrus 1 : 10. Het is een werk dat vlees en bloed te hoven gaat. De heilige zalving, die alles leert, moet ons doen *kennen de dingen die ons van God geschonken zijn*, 1 Cor. 2 : 2. Zal God de Heere iemand zulk een belangrijke zaak bekend maken en niet zo vaak daartoe aangezocht worden? Ez. 36 : 37. Schaamt u, die zoveel tijd besteedt, om ijdele boeken te lezen, u op te tooien, te jagen en te schieten en het recht te onderzoeken belangende uw uiterlijke staat in de wereld en misschien in nog elendiger dingen dan deze. Schaamt u, dat u zo weinig tijd doorbrengt in het onderzoeken of u een erfgenaam van de heerlijkheid zijt of niet; of u op de weg zijt die ten hemel leidt, dan of u zult aanlanden in de eeuwige duisternis. Gij, die dit beneden u, uw moeite of enig ogenblik van uw tijd onwaardig acht: het is waarschijnlijk naar Gods oordeel, dat ge u het eeuwige leven onwaardig geoordeeld hebt, zodat u met Gods volk geen deel aan deze zaak hebt.

IV. Het vierde, wat de kennis van het persoonlijk aandeel aan Christus verduistert is, dat de mensen niet nederdalen tot hetgeen hun tevreden zou kunnen stellen, namelijk tot de Schriftuurlijke kentekenen van genade. Maar dat zij slechts klagen, dat God hun niet wil tonen wat Hij met hen doen zal. Ondertussen kunnen zij niet zeggen, dat ze weten, wat hun zou kunnen vergenoegen omtrent Zijn voornemen. Dit is een droevige zaak. Zouden wij denken mogen dat zij in deze ernstig zijn, die zo goed als nooit hun ogen geslagen hebben op hetgeen hun tevreden kon stellen? Die geen ernstig onderzoek instellen naar hetgeen hen zou vergenoegen omtrent hun deel aan Christus? Had de Heere ons hier in het duister gesloten, wij hadden meer verschoning; maar doordat de grond van vergenoegdheid en de ware merktekens van die heerlijke weldaad zo klaar en veelvuldig in de Heilige Schrift zijn; en er zo vele dingen *geschreven* zijn, *opdat onze blijdschap vervuld zij*, 1 Joh. 1 : 4, en *opdat zij die geloven mochten weten, dat zij het eeuwige leven hebben*, 1 Joh. 5 : 13, en hij *die gelooft daarvan een getuigenis in zichzelf heeft*, 1 Joh. 5 : 10, zo kan niemand hier verschoning vinden. Hier kunnen wij ons echter niet ophouden met aan te tonen wat ons zou mogen en moeten vergenoegen met betrekking tot ons deel; omdat wij er later van spreken zullen.

V. Het vijfde, wat die duisternis zeer bevordert, is dat men enige veranderlijke gronden neemt, die geen geschikte bewijzen zijn van het aandeel aan Christus. Gelijk daar is de vertroostende staat van een triomferende ziel, zeilende als voor de wind. Ook zijn er merktekenen, die ik wel erken voortreffelijk te zijn en die zich zelf en hun bij wie ze zijn een duidelijk bewijs van hun aandeel aan Christus geven; maar die evenwel zodanig zijn, dat men ook zonder deze in de Heere Jezus kan zijn en deze genadestaat kennen kan. Wij zullen er enige van aanroeren.

a. Sommigen menen, dat allen, die waarachtig deel aan Christus hebben, boven de overheersende macht van iedere zonde zijn, zodat geen enkele zonde over hen de overhand heeft; maar dit is tegen hetgeen geschreven staat, Ps. 65 : 4: *Ongerechtigte dingen hadden de overhand over mij, maar onze overtredingen die verzoent Gij*. Daar zien wij, dat David, die heilige man, zich de vergeving toeigent, in het geval van een overheersende ongerechtigheid. Evenzo vinden wij, Rom. 7 : 23-25, dat Paulus God dankt door Christus, als bevrijd van de verdoemenis der wet, zelfs terwijl een wet in zijn leden hem gevangen neemt tot de zonde.

b. Sommigen menen, dat alle ware vromen gedurig toegang hebben , in het gebed tot God en te allen tijde gevoelige antwoorden op het gebed ontvangen; maar dit strijdt tegen de veelvuldige droevige ondervindingen van Zijn volk, hetwelk dikwijls klagen moet, dat zij van God niet verhoord noch aangezien worden, Ps. 13 : 2 en 22 : 1 en 2.

c. Sommigen menen, dat allen die werkelijk deel aan God hebben, daarvan Gods getuigenis aan hun ziel hebben door een ongewone werking van de getuigenis van Zijn Geest (Rom. 8 : 16, waarvan hierna). Omdat ze dit missen, zo houden zij hun genadestaat altijd verdacht. Maar zij moesten bedenken, dat zij eerst moesten geloven en vertrouwen schenken aan dat getuigenis hetwelk God gegeven heeft van Zijn Zoon, dat in Hem genoegzaam leven is voor de mensen, 1 Joh. 5 : 10 en 11. En daarna uitzien naar het zegel en naar het getuigenis van de Geest, volgens Efése 1 : 13. *In welke gij, nadat u gelooft hebt, zijt verzegeld geworden met de Heilige Geest der belofte*. Zo lang de mensen deze en dergelijke beginselen vasthouden, kunnen zij moeilijk tot kennis van hun genadestaat komen, welke God wil, dat zij zichzelf bewijzen en duidelijk maken, op andere wijzen dan door de genoemde zaken.

Het vijfde hetwelk voorop gesteld moet worden is het wegnemen van onderscheiden misslagen, waartoe de mensen dikwijls komen als ze bezig zijn hun aandeel aan Christus te bewijzen.

1. Het is verkeerd te denken dat ieder die in Christus is ook weet, dat hij het is. Want velen zijn in waarheid begenadigd en hebben een goed recht op het eeuwige leven, die er nochtans onbekend mede zijn, totdat het hun geopenbaard wordt. Joh. 5 : 13. *Deze dingen zijn geschreven voor de gelovigen, opdat zij weten dat zij een goed recht op het eeuwige leven hebben; dat is, opdat zij mogen weten, dat zij gelovigen zijn; en zo wordt voorop gesteld wat zij tevoren niet wisten.*
2. Het is verkeerd te denken, dat allen die tot de kennis van hun deel in Christus komen, tot een gelijke zekerheid daaromtrent geraken. De een kan zeggen: *Ik ben verzekerd*, Rom. 8 : 38; en een ander komt maar zover, dat hij uitroept: *Ik geloof, kom mijn ongelovigheid te hulp*, Matth. 9 : 24.
3. Het is verkeerd te denken, dat een ieder die een sterke verzekerdheid heeft van zijn deel aan Christus, deze altijd behoudt; want die vandaag zeggen kan van de Heere: *Hij is mijn Toevlucht*, Ps. 31 : 2 en 3; en *mijn Deel*, Ps. 119 : 57; zal op een andere tijd zeggen *ik ben afgesneden*, Ps. 31 : 23, en zal vragen, of de waarheid van Gods toezegging niet een einde heeft tot in eeuwigheid, Ps. 77 : 9 en 10.
4. Het is ook verkeerd te menen, dat een ieder die goede kennis van zijn genadestaat verkregen heeft, alle tegenwerpingen juist beantwoorden kan, die daartegen opkomen; nochtans kunnen zij het besluit vasthouden en zeggen: *Ik weet wie ik geloofd heb*, 2 Tim. 1 : 12. Er zijn weinig gronden der christelijke religie, waarvan velen zó verzekerd zijn, dat ze die behoorlijk zouden kunnen verdedigen tegen alle redeneringen, die er tegen ingebracht worden, en nochtans zullen en kunnen zij het besluit voor goed vasthouden. Zo is het ook hier het geval.
5. Het is niet minder verkeerd zich in te beelden, dat het ijdele grondeloze vertrouwen, hetwelk vele heilloze onwetende atheïsten hebben, die kennis van het deel aan Christus is voor welke wij pleiten. Velen houden God vals voor hun Vader, Joh. 8 : 41. Velen zien uit naar de hemel, die met de dwaze maagden bedrogen zullen uitkomen, Matth. 25 : 12. Nochtans moeten wij daarom niet denken, dat alle kennis van ons aandeel aan Christus bedrogen fantasie is, al zijn deze dwazen bedrogen; want terwijl er duizenden bedrogen worden, zo kunnen sommigen op goede en vaste gronden zeggen: *Wij weten, dat wij uit God zijn, en dat de gehele wereld in het boze ligt*, 1 Joh. 5 : 19.

Deze dingen vooropgesteld zijnde, zo volgt dat wij nu enige merktekens geven, waardoor iemand kennen kan of hij zaligmakend met God in verbond is en een bijzonder deel aan Christus heeft, zodat hij met grond Gods gunst en zaligheid zich toe-eigenen kan.

Wij zullen slechts bij twee grote en bijzondere merktekens stilstaan, omdat wij de mensen niet lastig willen vallen met vele. En eer wij hiertoe komen, zullen wij spreken van het voorbereidend werk der wet; hetwelk de Heere gewoonlijk gebruikt om Zijn weg in de zielen der mensen te bereiden. Dit nu kan bij sommigen zijn eigen gewicht hebben als een merkteken. Het wordt genoemd het werk der wet of het werk

der verootmoediging: het heeft enige verhouding met de Geest der dienstbaarheid, Rom. 8 : 15. En het beantwoordt die nu onder het Nieuwe Testament en het leidt de mens gewoonlijk tot de Geest der aanneming. Alleen moet men nog hier de navolgende dingen gedenken:

1. Dat wij hier van dit voorbereidend werk der wet niet spreken, als van een teken hetwelk zou aantonen, wie geen recht deel aan Christus hebben, alsof niemand zich Gods gunst mocht toe-eigenen, die dit voorbereidende werk niet ondervonden heeft in zijn verschillende trappen (gelijk we daarvan spreken zullen); want, gelijk we horen zullen, houdt de Heere die weg niet altijd met de mensen.
2. De grootste reden waarom we daarvan spreken is: Omdat de Heere met velen (die Hij krachtadig roept) handelt door zulk een voorbereidend werk. En voor hen, die Zo geleid worden, kan het tot sterkte dienen, terwijl het hen bevestigen kan om meer gewicht te leggen op de tekens die volgen.
3. Het kan helpen om anderen moed te geven, die onder zulk een geest der dienstbaarheid zijn, als een goed voorteken van een volgend genadewerk; want gelijk wij het omstandig omschrijven zullen, zal het zelden bevonden worden slecht uit te vallen en een genadige uitkomst te missen.
4. Daar, waar God zulk een voorbereidend werk gebruikt houdt Hij geen enerlei wijze of maat in dat werk, gelijk wij horen zullen. Om dit voorbereidend werk met meerdere onderscheiding te behandelen, zullen wij in het kort aanwijzen de gewone wegen waar langs de Heere de Zijnen op een zaligmakende wijze in het verbond leidt en tot Christus trekt.

Vooreerst. Sommigen worden geroepen van hun moeders schoot af aan, gelijk Johannes de Doper, Lukas 1 : 41 en 44, of in hun jonge jaren, voordat zij diep in de wegen des satans met hun daden verstrikt zijn, 1 Tim. 5 : 15. Men kan niet stellen dat dezulken het voorbereidend werk ondergaan waarvan wij spreken zullen. En omdat sommigen menen, de wijze ener krachtiger oefening deelachtig te zijn, zo bieden wij hiervan deze merktekenen aan, opdat zij die zo geroepen werden bevestigd mogen worden.

1. Dezulken plegen van hun kindsheid af vrij gehouden te worden van de gewone verontreinigingen der kinderen, als zweren, liegen, spotten met de godsdienst en godsdienstige personen, enz. Die God krachtig roept, die heiligt hij vanaf de tijd der roeping zelf; de zonde kan over hem geen heerschappij hebben gelijk over de anderen, omdat zij onder de genade zijn, Rom. 5 : 14.
2. Godsdienstigheid is hun als 't ware natuurlijk. Dit versta ik zo: zij behoeven niet veel aangedrongen te worden tot godsdienstige oefeningen; zelfs terwijl ze nog maar kinderen zijn; zij lopen gewillig daarheen, omdat er een inwendig beginsel van liefde is dat hen dringt, 2 Cor. 5 : 14, zodat zij zich, zonder uitwendige drang, overgeven tot dienstknechten der gerechtigheid, Rom. 6 : 16.
3. Hoewel dezulken niet weten wanneer zij 't eerst gemeenschap met God verkregen, zo hebben zij nochtans daarna zodanige ondervindingen en bewerkingen als waarvan de heiligen in de Schrift (van wier eerste bekering wij niets horen) spreken. Zij worden nu en dan, bij sommige gelegenheden, van God als uitgesloten, en worden toegelaten om wederom nader te komen met betrekking tot hun besef. Hun

hart wordt ook verder geopend door de middelen der genade, gelijk er staat van Lydia, Hand. 16 : 14; en gewoonlijk onthouden zij zich wanneer hun enige godsdienstige oefening of plicht ontdekt werd of enige zonde, welke zij tevoren niet opmerkten. Zij allen die deze dingen op zichzelf kunnen toepassen, kunnen al veel zeggen tot bewijs van hun krachtdadige roeping in hun eerste jonkheid.

Ten tweede. Sommigen worden tot Christus gebracht op een soevereine Evangelische wijze; wanneer de Heere, door enkele woorden der liefde als verzwelgende het werk der wet, schielijk een mens tot zich neemt. Dit was bijv. het geval met Zacheüs, Lukas 19, en met anderen, die op één woord, door Christus gesproken, alles verlieten en Hem volgden, terwijl wij geen gerucht van enig werk der wet omtrent hen horen voor dat zij de Heere Jezus aannamen. En omdat sommigen menen op die wijze geroepen te zijn, zo zullen wij enige van de voornaamste dingen in de onderhandeling met Zacheüs aantekenen ter nadere verklaring en bevestiging.

1. Hij had begeerte om Christus te zien en wel zulk een begeerte dat zij hem deed ondernemen wat sommigen gebrek aan voorzichtigheid en behoedzaamheid genoemd zouden hebben, namelijk, dat hij in een boom klom om Jezus te zien.
2. Christus sprak tot zijn hart en dat woord had zulk een indruk op hem, dat hij terstond met blijdschap Christus' aanbod aannam en Hem als Heere erkende, terwijl maar weinige mannen van aanzien Hem volgden.
3. Hierop opende zich zijn hart voor de armen, omdat hij tevoren een gierig man schijnt geweest te zijn.
4. Hij had een behoorlijke indruk van zijn vorige wegen, tonende een blijk van eerbied en ontzag voor de wet van Mozes, hetwelk hij te kennen gaf voor al het aanwezige gezelschap door zich niet te ontzien tot eigen beschaming zulke zaken te belijden, die naar alle waarschijnlijkheid aan de wereld niet bekend waren.
5. Hierop bevestigt en keurt Christus zijn bekering goed, en wel door Zijn woord, hem zeggende dat tussen hem en de andere heiligen hetzelfde belang bestaat en dat hij aan zijn eigen verloren staat mocht denken, waarin hij gebleven zou zijn tenzij Christus gekomen ware, hem gezocht en gevonden had. Dit alles blijkt duidelijk uit Lukas 19 : 310.

Wij stemmen dan toe, dat de Heere Zo sommigen roept; en indien enigen de bijzonderheden, welke we nu hebben aangewezen, op zichzelf kunnen toepassen, die hebben uit de tekst een goede bevestiging van Gods handeling met hen. Ook hebben ze zich niet te kwellen, omdat ze een onderscheiden voorbereidend werk der wet missen, zo zij hun harten aan Christus overgegeven hebben; want een werk der wet is niet begeerlijk, *tenzij tot dat einde*. Daarom biedt zich Christus regelrecht aan de mensen aan en worden zij genodigd om tot Hem te komen. En hoewel velen tot Hem, die de Borg is, niet willen komen, tenzij de Geest der dienstbaarheid ze pijnigt over de schuld; nochtans, indien enigen op de kennis van hun verloren staat tot Christus willen vlieden en zich aan Hem overgeven, niemand zou met grond een werk der wet van hen vereisen. Wat anderen betreft, die Christus met een enkel woord heeft aangezet om Hem te volgen, wat Hij ook gedaan of gesproken mocht hebben in zijn eerste ontmoeting: 't is redelijk dat wij vaststellen dat Hij toen zoveel van hun nood en van Zijn volheid en voortreffelijkheid aan hen geopenbaard heeft als machtig was hen alles te

doen verlaten en naar Christus lopen. En indien Hij aldus gedaan heeft met deze of gene, wij eisen niets meer; want daar is plaats genoeg voor de Medicijnmeester. Zodat, gelijk sommigen door dit alles bevestigd en versterkt kunnen worden, met welke God op de voorzegde manier gehandeld heeft, ook de bedrogen zielen geen grond noch aanleiding hierin hebben om zich in hun staat te vleien; als die onkundig en ongevoelig blijven omtrent hun ellende en Christus' algenoegzaamheid, en vasthouden aan bedrog.

Ten derde. Sommigen worden tot Christus gebracht op een wijze die Gods vrije genade nog meer vertoont, als Hij ze, namelijk, krachtdadig roept in de ure des doods. Hiervan vinden wij iets in het treffend voorbeeld van de moordenaar aan het kruis, Lukas 23 : 39-41. Al schijnt dit bijzonder te behoren tot ons plan, toch zullen wij er een weinig van spreken, opdat, aan de ene zijde, de mensen behoedzaam in het oordelen of vonnissen van zich zelf of anderen mogen zijn, vóórdat zij de adem uitblazen; en opdat aan de andere zijde niemand zich verstoute zulk een groot werk uit te stellen tot de laatste uren van zijn leven. De volgende zaken vinden wij opmerkelijk in dat werk, tussen Christus en de moordenaar.

1. Deze mens valt nu zijn voormalige metgezel tegen.
2. Hij durft geen kwaad woord van God spreken, Wiens hand nu op hem is; maar hij rechtvaardigt Hem in alles wat hem zelf overkwam.
3. Hij ziet nu in, dat Jezus Christus zonder oorzaak en geheel ten onrechte door de wereld vervolgd is.
4. Hij ontdekt dat Christus een Heer en Koning is, terwijl de vijanden Hem onder de voet schijnen te hebben.
5. Hij gelooft zo daadwerkelijk dat er een heerlijkheid na de dood is, dat hij een deel daarvan boven de tegenwoordige behoudenis van zijn lichamelijk leven stelt; hetwelk hij wist dat Christus hem ten dien tijde geven kon en hij mocht dit verkozen hebben met de andere moordenaar.
6. Al was hij ook zeer neerslachtig in zichzelf en zo verootmoedigd, dat hij maar verzocht of Christus Zich zijner wilde gedenken, zo verstoutte hij zich toch edelmoedig, zich te werpen op het verbond, om leven of dood, en had hij zoveel geloof aan Christus' algenoegzaamheid, dat hij oordeelde een enkele gedachtenis van Christus aan zijn persoon genoegzaam te wezen om zijn werk te verrichten.
7. Hij berust zacht op het woord dat Christus hem toesprak, als op de grond van zijn troost.

Al deze dingen zijn zeer klaar in het geval van die arme stervend mens, en geven bewijs, dat er een zeer machtig werk Gods in zijn hart was. Gelijk nu dit voorbeeld sommigen kan aanmoedigen, om het goede van God te verwachten, die tot nog toe niet duidelijk enig genadewerk van Zijn Geest zich kunnen toeschrijven, zo bidden en betuigen wij alle mensen dat, zo lief als zij hun ziel hebben, zij hun bekering niet uitstellen, in de hoop, dat Christus ten laatste Zijn hand wel aan hen slaan zal (gelijk, helaas, al te velen doen); daar dit een zeldzaam wonder is van barmhartigheid met welks heerlijkheid Christus triomfeerde over de schande van Zijn kruis, en waarvan wij de weerga in de ganse Schrift nauwelijks zullen vinden. Ja, gelijk er maar

weinigen zalig worden, Matth. 20 : 10, en allerminst op die wijze, zo heeft de Heere volkomen gedreigd te zullen lachen in hun verderf en het geroep van dezulken niet te zullen horen die vroeger spottende met Zijn bestraffingen niet wilden horen als Hij tot hen riep, Spreuk. 1 : 24 en 26. Deze schriftuurtekst toch, al sluit hij de deur voor niemand, die in de ure des doods zich oprecht veroordeelt en tot Christus vliedt, evenals die boetvaardige moordenaar deed, geeft nochtans zeker te kennen, dat zeer weinigen, die het aanbod tot die tijd toe weigerden, met bekering begenadigd worden, gelijk de moordenaar werd; en zo zal hun geroep als niet oprecht en niet van de rechte aard niet gehoord worden.

De vierde en gebruikelijke wijze waarop velen tot Christus gebracht worden, is *door een klaar en onderscheidenlijk werk der wet en verootmoediging, hetgeen wij gewoonlijk de Geest der dienstbaarheid noemen, gelijk wij tevoren met de vinger aanwezen*. Wij verstaan dit echter niet zo, dat een ieder, wiens geweten door zonde en vrees voor toorn wakker gemaakt is, dadelijk Christus aanneemt, aangezien het tegendeel uit Kaïn, Saul en Judas blijkt; maar dat er een overtuiging van zonde is en een opwekking der consciëntie en een werk van verootmoediging, hetwelk, gelijk wij het omstandig beschrijven zullen, zelden verkeerd uitvalt of een gunstige uitslag mist, maar gewoonlijk eindigt in deze Geest der aanneming tot kinderen en in een genadig werk van de Geest Gods. En omdat de Heere met vele zondaars op deze wijze handelt en wij ondervinden dat velen onbekwaam zijn om dit werk der wet te beoordelen, zo zullen wij hiervan wat breder spreken.

Dit werk geschiedt óf gewelddadiger en wordt dan schielijk uitgevoerd; óf het geschiedt zachter en langzamer en wordt over een lang tijdsverloop uitgevoerd, zodat de trappen daarvan zeer moeten onderscheiden zijn.

Vooreerst. Dit werk der wet is in sommigen geweldiger en heviger, gelijk in de stokbewaarder, Paulus en anderen, voorkomende in het boek der Handelingen der apostelen, op welke Christus in één ogenblik inbrak en als met vuur en zwaard viel en welke Hij schrikbarend gevangen nam. En overmits sommige wettische ontroeringen bedrieglijk zijn en tot niets leiden, indien niet tot erger, zo zullen wij enige opmerkelijke dingen aanwijzen in deze bekeerden; dingen waarvan zo even gesproken werd als zulke bewijzen dat het werk der wet bij hen een gunstige uitslag en een goed einde gehad heeft.

1. Zulke personen worden door enig woord der waarheid of door enige bijzondere handeling Gods tot een vreselijk verzet gebracht met een grote zielontroering. Sommigen werden in hun hart geprikkeld, Hand. 2 : 37; anderen werden bevend, Hand. 16 : 29. En dit is zulk een ontroering dat de mensen ten einde raad worden. „Wat wilt u dat ik doen zal?” zegt Paulus, Hand. 9 : 6, „Wat zal ik doen?” vraagt de stokbewaarder, Hand. 16 : 30.

2. Dezulken zijn tevreden wanneer ze de zaligheid en Gods vriendschap maar verkrijgen op wat voorwaarde het ook zij; gelijk die vragen te kennen geven: „Wat zal ik doen?” Alsof ze zeiden: „Wat zou ik niet willen doen! Wat zou ik niet willen verliezen! Wat zou ik niet willen ondergaan en lijden!”

3. Dezulken nemen de voorwaarde aan die hun van Christus en Zijn dienstknechten wordt aangeboden, gelijk duidelijk is uit de aangehaalde teksten.

4. Zij worden ook terstond eensgezind met de heiligen, en voegen zich bij dat

vervolgde gezelschap, bijzondere achting hebbende voor degenen die zij tevoren vervolgd hadden, zich schikkende bij hen in de belijdenis van Christus en bij hen blijvende in alle gevaren. Met welke God Zo gehandeld heeft, kunnen al veel zeggen tot bewijs voor de aanwezigheid van 't genadewerk in hen; terwijl men geloven mag, dat velen hunner de datum van hun werk rekenen kunnen van zulk een bijzondere tijd, bijzonder woord of bijzondere handeling Gods; en dat ze een bijzondere rekenschap kunnen geven van hetgeen toen tussen God en hun ziel voorviel, en van een gevoelige verandering, die daarna volgde; gelijk Paulus een goede rekenschap geeft van Gods werk en handelwijze met hem sedert die tijd, Hand. 22.

Ten andere. God de Heere voert dit werk soms stiller, zachter en vriendelijker uit, het zó verlengende dat de trappen in de mensen er van zeer onderscheiden zijn. Laat ons (daar het te veel tijd vereisen zou om iedere trap in het brede uit te breiden) de voornaamste dingen daarvan beknopt aanwijzen.

Vooreerst. De Heere belegert de mensen (die dikwijls lichtvaardig geweigerd hebben zich aan Hem over te geven, als Hij Zich in de gestelde godsdienstoefeningen daartoe aanbod) en valt op het huis aan, dat in vrede gehouden wordt door de sterk gewapende (de duivel) en dit wel door enig woord, dat gepredikt of gelezen of in de gedachten gebracht wordt, of door enig werk der Voorzienigheid leidende tot het Woord. Aldus nu komt Christus die sterker is over hen, Lukas 11 : 21 en 22, en door de Geest der waarheid bevestigt Hij in hen het woord, waarin Gods vloek tegen deze of gene zonden verkondigd wordt, tegen zonden waaraan zij zich zelf schuldig kennen. De Geest overtuigt de mens en bindt hem op het hart dat hij zelf die persoon is tegen wie het Woord Gods spreekt, omdat hij aan zulke zonden schuldig is; en van zulke zonden wordt die mens verder geleid om meerdere zonden te zien totdat hij gewoonlijk komt te zien de zonden van zijn jonkheid, zonden van nalatigheid, enz.; ja hij wordt zover geleid totdat hij zich schuldig ziet bijna aan de verbreking van de gehele wet. Hij ziet dat *kwaden zonder getal hem omgeven*, gelijk David spreekt in een ogenblik van zulk een gesteldheid, Ps. 40 : 13. In dit geval zal men soms vreselijk lelijke gezichten van de zonde zien, terwijl hij scherpziende is om bijna iedere zonde een schandelijke vuilnis te rekenen. *Aldus overtuigt de Geest van zonde*, Joh. 16 : 8.

Ten tweede. De Heere schudt met een bijzondere sterkte in het garnizoen, in de toevlucht der leugenen, waartoe de mens zich begeeft wiens zonden hem zo ontdekt worden. Hij geeft voor, dat hij geloof in Christus heeft, ten gevolge waarvan hij meent, dat zijn last van hem weggenomen is, gelijk de Farizeeën zeiden, Joh. 8 : 41: *Wij hebben een Vader, namelijk God*. Hij geeft voor, een bijzondere betrekking op God te hebben als op een algemene Heere. Maar de Geest

Gods drijft hem hieruit door de Schriftuurlijke waarheden, bewijzende dat hij geen waar geloof heeft en daarom geen deel aan Christus, noch enige ware zaligmakende genade; duidelijk het onderscheid tonende tussen genade en nagmaakte inbeelding (die de mens in zich heeft), en tussen hem en de ware Godzalige, gelijk als Christus de Joden trachtte te doen, Joh. 8 : 42 en 44: *Indien God uw Vader ware, zo zoudt gij Mij lief hebben; gij zijt uit de vader de duivel; want gij wilt de begeerten van zulk een vader doen*. En zo grijpt beving de huichelaar aan, Jes. 33 : 14, inzonderheid als God hem toont, dat de voorwaarden van veel dier beloften (waarop hij het meest vertrouwde) niet gemakkelijk te vervullen zijn.

Nu ziet hij in, dat de genade en 't geloof nog iets anders is dan hij meende, zodat wij in enig opzicht het woord hierop toepasselijk mogen maken: *De Geest overtuigt hem*

van zonde, omdat hij niet geloofd heeft in de Zoon, omdat hij in 't bijzonder van ongeloof overtuigd is, Joh. 16 : 9. Hij ziet nu een groot verschil tussen zich zelf en de Godzaligen, die hij vroeger meende hem maar alleen in onnodige trotsheid en hatelijke nauwkeurigheid te boven te gaan. Nu ziet hij zich verloren en dat hij zich bevindt op de brede weg van de menigte die verloren gaat. Zo buigt hij zich bij dat gezicht van zijn ellende neder onder zijn last, die hij vroeger meende dat Christus voor hem droeg. Hij begint nu van de belofte afgeschrikt te worden vanwege deze en dergelijke woorden: „Wat neemt gij Mijn verbond in uw mond”, Ps. 50 : 16.

Ten derde. Dan wordt de mens bekommerd over zijn zaligheid en begint haar zéér ter harte te nemen als het éne nodige. Hij komt met de stokbewaarder tot de vraag, Hand. 16 : 30: *wat moet ik doen opdat ik zalig worde?* Zijn zaligheid wordt nu het voornaamste waaraan hij denkt; was zij tevoren het minst in zijn gedachten, nu heeft ze de overhand, en worden andere dingen veel voorbij gezien, omdat zijn ziel nabij het verderf is. *Wat zou het de mens baten, zo hij de gehele wereld gewon en schade leed aan zijn ziel*, Matth. 16 : 26? Sommigen nu zijn hier zeer verslagen door de gedachte aan een onherroepelijk besluit tot hun nadeel of door vrees voor de onzekere dood, die hen zou kunnen aangrijpen voordat zij bereid waren. Anderen worden gekweld met vermoedens of zij ook schuldig zijn aan de zonde tegen de Heilige Geest die onvergeeflijk is. Zo worden zij langdurig in het gevaar gedreven, terwijl de satan hun telkens vele droevige voorbeelden inwerpt van mensen die hun kwelling zéér treurig geëindigd hebben. Maar zij zijn in de hand van Een *die weet, hoe te hulp te komen, degenen die verzocht worden*, Hebr. 2 : 18.

Ten vierde. Als iemand aldus in gevaar verkeert van een slechte uitslag te hebben, dan gebruikt de Heere God jegens hem een werk van voorkomende genade door hem als onder de hand stillekens te ondersteunen. Dit geschiedt, door hem in zijn hart de mogelijkheid van zijn zaligheid voor te houden, brengende hem tot het gedenken van krachtige proeven van Gods vrije en rijke genade, die zelfs vergaf aan grote overtreders gelijk daar is Manasse, die een bloedig afgodendienaar was, met de duivelen gemeenschap hield en nochtans barmhartigheid ontving, 2 Kron. 33 : 12 en 13. Verder brengt God hem nog andere teksten te binnen, welke de genade en gunst zonder onderscheid aanbieden aan allen die zich aan Christus willen overgeven wat zij dan ook tevoren geweest mogen zijn; zodat die mens wederom hiertoe gebracht wordt om te vragen: *Wat zal ik doen om zalig te worden?* Dit nu veronderstelt een besef van de mogelijkheid om zalig te worden; anders toch zou hij die vraag niet doen. Hij past ook op zich toe dit of dergelijk woord: *Misschien zult gij verborgen worden*, Lev. 2 : 3. Dientengevolge bevindt hij, dat hem nu niets van de barmhartigheid uitsluit, zo hij maar een hart heeft om de genade eerst te zoeken. Hoewel nu zulkeen hier niet gemakkelijk opmerkt dat het de Heere is die Hem ondersteunt, kan hij nochtans daarna zeggen dat, *toen zijn voet wankelde, Gods goedertierenheid hem ondersteunde* (gelijk de psalmist spreekt in een ander geval: Ps. 94 : 17 en 18); en vervolgens dat, toen hij *als een beest was* en als een dwaas in vele opzichten, God hem *bij de hand hield*, Ps. 73 : 22 en 23.

Ten vijfde. Na deze ontdekking van de mogelijkheid zijner zaligheid, wordt een begeerte in de ziel verwekt, die zich duidelijker toont in diezelfde uitdrukking: *Wat moet ik doen om zalig te worden?* Maar soms wordt die begeerte verkeerd aangewend, omdat zij aldus uitgaat: *wat zal ik doen opdat ik de werken Gods mag werken*, Joh. 6 : 28. In dit geval zou hij die vroeger met vrees en zorg omtrent zijn zaligheid vervuld was, gaarne enig werk van zich zelf willen doen om zich te redden. En hier neemt hij

dan ook schielijk voor, alles te doen wat bevolen is en elke boze weg te verlaten (nochtans veelszins de Heere Jezus voorbijgaande), zodat hij wederom enige moed op zich zelf begint te scheppen door zijn eigen gerechtigheid op te bouwen maar zich niet aan de rechtvaardigheid Gods, Rom. 10 : 3, onderwerpende. Waarna God de Heere een nieuwe aanval op hem maakt om hem zijn volkomen machteloosheid en zijn verloren toestand in zichzelf te ontdekken, opdat er zo plaats gemaakt mocht worden voor de Borg, gelijk Jozua deed voor het volk, dat zich vermetel toonde in Zijn beloften, Joz. 24 : 18 en 19: *Gij kunt de Heere niet dienen*, zei hij: *want Hij is een heilig God*. In deze nieuwe aanval is het dat God,

1. tegen die mens de geestelijkheid der wet aanvoert, terwijl het gebod komt met een nieuwe verandering in de geestelijke zin. Paulus toch zeide, Rom. 7 : 9: *de wet is gekomen*, namelijk, in haar geestelijke zin; want nooit had Paulus een gezicht der wet gehad;
2. de weerhoudende banden heilig loslaat, die hij op des mensen verdorvenheid gelegd heeft en haar van binnen niet alleen koken en zwellen maar ook dreigen laat van in alle uiterlijke zonden uit te breken: zodat de zonde stoutmoedig wordt en tegen de wet uitslaat, *wordende uitermate zondigende*, Rom. 8 : 8, 9 en 13;
3. nu meer dan ooit tevoren aan die mens de onreinheid zijner eigen gerechtigheid ontdekt en welke smarten er in zijn beste werken zijn. Dit alles doodt hem, en hij sterft nu in zijn eigen. schatting, Rom. 7 : 9, zodat hij aan uitkomst wanhoopt tenzij ze komt van elders dan van hem zelf.

Ten zesde. Nadat hij nu Zo menigmaal heen en weer gedreven is, zo neemt hij zich gemeenlijk voor zich wat af te zonderen; hij begeert alleen te zijn; hij kan bij het gezelschap niet blijven gelijk vroeger; gelijk zij die in een belegerde stad zijnde blijde zouden zijn, zo zij van de belegeraar goede voorwaarden bedingen konden, en in een afzonderlijke vergadering gaan om daarover iets te besluiten, Zo zondert zich hier de mens af om met zich zelf, dat is, met zijn hart te spreken waarvan wij lezen Ps. 4 : 3. *Aldus voert God in de woestijn, opdat hij naar het hart spreke*, Hos. 2 : 13. In die afzondering nu komen zijn hartsgedachten (die in de voorgaande trappen van zijn bemerking verspreid waren) nog opmerkelijker samen.

Wij zullen ze in deze orde verhalen.

1. Die mens denkt aan zijn ongelukkige dwaasheid in het dragen der wapenen tegen God. En hier heeft hij uitgebreide gedachten zijner voorgaande wegen, met schaamte zijns aangezichts en walging van zich zelf, Ezech. 36 : 31: gelijk van David geschreven staat, Ps. 51 : 5: *dat zijn zonde steeds voor hem was*.
2. Dan gedenkt hij, hoe menige schone gelegenheid om zich aan God over te geven hij snood verzuimd heeft, zodat zijn ziel bij de gedachte schijnt te bezwijken en als uitgestort te worden in hem, gelijk wij van een ander geval lezen, Ps. 42 : 5 en 6.
3. Hij denkt nu aan vele Christenen die hij eertijds in zijn hart bespote en verachtte, zich nu overtuigd houdende dat zij zalig zijn als die het beste deel verkoren. Hij denkt aan de staat van hen, die op Christus wachten, gelijk de koningin van Scheba dacht aan de dienstknechten van Salomo. *Welgelukzalig*, zeide zij, *zijn deze uwe knechten, die gedurig voor uw aangezicht staan, die uw wijsheid horen*, 1 Kon. 10 : 8, en gelijk David uitriep, Ps. 84 : 5. *Welgelukzalig zijn zij die in Uw huis wonen*. Hij wenst een

van de mensen te zijn, die enige nadere betrekking op God hebben, gelijk de verloren zoon sprak, die wel gelijk wilde wezen aan een zijns vaders huurlingen, Lukas 15 : 17 en 19.

4. Dan brengt hij zich de goede naam te binnen, die van God is uitgegaan, volgens het getuigenis in Jona 4 : 2. Deze profeet wist dat God een genadig en barmhartig God was, lankmoedig en groot van goedertierenheid. De vrije en ruime beloften en aanbiedingen der genade komen hem voor en de heerlijke goeddadigheden, die aan alle zondaars geschied zijn, volgens de Naam die God hiervan heeft in de Schrift.

5. Hij denkt bij zichzelf, waarom heeft God mij zo lang gespaard en waarom heb ik zulk een gezicht van mijn zonde gekregen? Waarom heeft God mij bewaard, van mijn gevangenis met eigen handen op te breken in het verkiezen van een ongelukkige weg ter ontkoming? Waarom heeft hij deze vreemde veranderingen mij gemaakt? Misschien is het in Zijn hart mij goed te doen: Och, dat het zo wezen mocht! Hoewel deze gedachten niet ieders voorbereiding zijn, zijn ze toch in velen; en waar zij zijn, beloven zij veel. Ten zevende. Volgens deze gedachten en overleggingen neemt hij ernstiger dan ooit tevoren, zich voor, te bidden en enige proeve van God te nemen, hetzij ten leven, hetzij ten dood. Hij besluit dat het niet erger met hem zijn kan. *Want indien hij stil zit, vergaat hij*, zoals de melaatsen spreken, 1 Kon. 7 : 3 en 4. Hij bemerkt met de gepijnigde verloren zoon dat er in zijns ouders huis brood genoeg is en meer dan genoeg, terwijl hij van honger vergaat. Zo gaat hij tot God: aangezien hij niet weet wat anders van zijn staat te maken, gelijk de verloren zoon deed, Lukas 15 : 17 en 18. En nu neemt hij misschien voor wat hij spreken zal; maar als hij voor God staat, veranderen zijn woorden schielijk, gelijk die zoon enige van zijn voorbedachte gebeden vergat, Lukas 15 : 18-20, en gaat het, nog opmerkelijker dan ooit tevoren, aldus toe:

1. Hij begint met de tollenaar van verre. Lukas 18 : 13, met vele diepe belijdenissen en zelfveroordelingen, waarin hij zeer geoefend is, gelijk Lukas 15 : 21: *Ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, en ben niet waardig uw zoon genaamd te worden.*

2. Nu beginnen zijn gedachten te gaan over de verhoring van zijn gebed, welke verhoring hij weleer niet gewoon was veel in twijfel te trekken. Nu weet hij, wat die uitdrukkingen der vromen omtrent het verhoren hunner gebeden betekenen.

3. Het is opmerkelijk in deze toegang tot God, dat er bij hem vele afgebroken uitspraken zijn, (als Ps. 6 : 4: *En u Heere, hoe lang?*) die aangevuld worden met zuchten en steunen, Rom. 8 : 26, en met een zeer begerig uitzien naar boven, Zo meer sprekende dan met woorden uitgedrukt kan worden.

4. Gewoonlijk breekt hij dan hier of daar af, en zijn er dan als het ware afleidingen, omdat hij soms spreekt tegen de vijand, soms tegen zijn eigen Heere, dan tegen de menigte in de wereld, gelijk David ook in andere gevallen deed, Ps. 9 : 7; Ps. 42 : 6, Ps. 4 : 3.

5. Opmerkelijk is het weer, dat hij soms ophoudt en stilzwijgt om te luisteren naar enige vermengde uitspraak van een liefelijke klank, komende in het gemoed, of naar enig nieuws, in een gebroken woord der Schrift. Nauwelijks weet hij, of het een woord der Schrift is, noch of het van God komt of van de satan om hem te bedriegen. Echter dit is zijn voornemen, alleen *te horen wat de Heere spreken zal*;

gelijk David bij een andere gelegenheid zegt, Ps. 85 : 9.

6. Daarbij komen nog onderscheiden beloften in zijn gemoed, die hij tracht aan te grijpen, maar hij wordt afgeslagen met tegenwerpingen, gelijk in een ander opzicht de psalmist, Ps. 22 : 4: *Doch Gij zijt heilig, maar ik ben een worm*. Nu het nabij het kriecken van de dag is zal het geloof zich bewegen, zodra als God de Heere het vrolijk geklank doet horen, Ps. 89 : 16; hetwelk het wezen is van het verbond, en in een kort begrip aldus luidt: ***Jezus Christus is Mijn geliefde Zoon in Wie Ik Mijn welgevallen heb, hoort Hem.***

Verder kunnen wij niet spreken van 's mensen *voorbereiding*, want hetgeen volgt is méér dan dit. Nochtans opdat onze uiteenzetting volledig zij, zullen wij hierbij voegen, dat de Heere na dit alles (misschien na vele en velerlei antwoorden) krachtig de stem van Zijn verbond tot het hart brengt, en de ziel neigt om het aan te nemen, waarop God de Heere haar zo tot Christus trekt, Joh. 6 : 44, en het hart voor Hem formeert, zodat hetgeen ontvangen is niet mislukken kan: want nu is het hart in zijn breedte en lengte zozeer voor Hem, dat niets minder dan God het verzadigen kan, gelijk ook niets meer begeerd wordt overeenkomstig het woord: *Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op aarde*, Ps. 73 : 25. Dientengevolge meent de ziel toch zo (indien Hij het gebiedt) te sterven doch aan Zijn deur en met het aangezicht naar Hem toegekeerd.

Wij hebben dit *voorbereidend werk* enigermate breedvoerig besproken, evenwel niemand daaraan verbindende, zoals het met de omstandigheden beschreven is. Alleen zeggen wij: aldus handelt de Heere met sommigen. En waar Hij zo overtuigt van zonde, verderf en ledigheid des harten en de mens de zaligheid ter harte doet nemen als het ene nodige, en hem opwekt tot het gebruik der middelen die Hij zelf ter hulp verordineerd heeft: ik zeg, zulk werk zal zelden bevonden worden een goede uitslag of heerlijke uitkomst te missen. Twee bijzondere tegenwerpingen zijn hier echter te beantwoorden.

Eerste tegenwerping: „Geveinsden en verworpingen hebben ook soms grote ontroeringen des gewetens en diepe overtuigingen omtrent de zonde, die hen dan tot het werk drijven en ik vrees of al het voorbereidend werk der wet dat ik ooit ondervonden heb wel hetzelfde is als wat zij ondervinden.”

Ik antwoord: 't zal moeilijk zijn, zeker en wezenlijk te onderscheiden tussen de voorbereiding in hen, in welke Christus daarna een gestalte verkrijgt en tussen de wettische bewegingen die soms in verworpingen zijn. Indien er niet een gunstige uitslag ware van al die overtuigingen en opwekkingen der consciëntie in 't volk des Heeren en van enige andere merktekenen (waarvan wij nader zullen spreken), het zou moeilijk vallen om een klaar onderscheid in die wettische ontroeringen te stellen. Nochtans als antwoord op de tegenwerping, zal ik enige dingen voorhouden, die zelden gevonden worden in de ontroeringen der verworpingen en die gewoonlijk gevonden worden in dat werk der wet hetwelk een goede uitkomst heeft.

1. De overtuigingen der huichelaars en verworpingen zijn gewoonlijk bepaald tot enige zeer grove overtredingen, zo bekende Saul niet meer *dan het vervolgen van David*, 1 Sam. 26 : 21, en Judas beleed alleen *het verraden van onschuldig bloed*, Matth. 27 : 4. Maar die overtuigingen waarmede God Zijn weg in de ziel bereid, al beginnen zij misschien bij een of andere grove en bijzondere zonde, zij houden daar toch niet op, maar die mens wordt voortgeleid om meerdere wetsverbrekingen te zien

en *kwaden zonder getal die hem omgeven*, gelijk David sprak bij het gezicht van zijn zonde, Ps. 40 : 13. En, in een woord, die algemene overtuiging (indien ik haar zo noemen mag) is niet maar in het onbepaalde, gelijk wij gewoonlijk de ongevoelige mensen horen spreken, dat ze in alles zondigen; maar zij gaat tot in bijzonderheden; even als Paulus daarna van zichzelf spreekt, dat hij niet alleen de grootste der zondaren, maar, in 't bijzonder, dat hij een *lasteraar* en *vervolger* was, 1 Tim. 1 : 13.

2. De overtuigingen der geveinsden raken zelden de bedorvenheid van hun hart en het lichaam des doods, hetwelk een ^akerigheid veroorzaakt van hetgeen goed is en hetwelk zeer sterk neigt tot hetgeen kwaad is. Gewoonlijk bevinden wij, dat waar de geveinsden van zichzelf in de Schrift spreken, zij dit met hoogmoed en zelfverheffing doen; eensdeels alsof zij zonder bederf waren, met de Farizeeën zeggende: *gij zijt geheel in zonden geboren, en leert gij ons*, Joh. 9 : 34, en van grote zonden spreken zij als Hazaël, 2 Kon. 8 : 13: *Ben ik een hond dat ik deze grote zaak zou doen?* Anderdeels spreken zij van hetgeen zij ondernemen willen, even als de mens die zeide: *Meester, ik zal U volgen, waar Gij ook heen gaat*, Matth. 8 : 19. Zie hoe het volk spreekt, Jer. 42 : 27. Zij ondernemen en beloven alles te doen wat God hun gebieden zal, zodat zij altijd enigszins hun eigen gerechtigheid oprichten en zich niet onderwerpen aan de rechtvaardigheid Gods. Maar ik mag zeggen, dat overtuigingen en ontsteltenissen omtrent de verdorvenheid des harten en dat lichaam des doods, hetwelk ten kwade neigt en ten goede onbekwaam maakt, niet 't minste gedeelte zijn van het werk waardoor de Heere Zijn weg bereidt. Zij zijn gewoon zichzelf als zeer ellendig te beschouwen wegens een lichaam der zonde en zijn ten einde raad hoe daarvan verlost te worden, gelijk Paulus spreekt, toen hij daarna nog was onder de kwellings der verdorvenheid, Rom. 7 : 19, 24.

3. Gewoonlijk zal men bevinden, dat de overtuigingen der geveinsden óf zo ernstig niet zijn, dat ze blijven heersen totdat ze voldoening gekregen hebben; gelijk het geval was met Kaïn die een stad ging bouwen en van wiens overtuigingen men verder niet hoort, Gen. 4 : 17; en met Felix, die heen ging tot een meer gelegen tijd, en van wiens leven men verder niets verneemt, Hand. 24 : 25; óf, indien dat werk zeer ernstig wordt, zo loopt het tot een ander uiterste aan, tot wanhoop, geen plaats overlatende om enigszins te ontkomen, Matth. 27 : 4, 5. Maar waar de Heere Zijn weg bereidt, is het zo ernstig, dat de mens het niet kan laten varen totdat het voldaan is; en tegelijker tijd ziet hij uit naar hulp, hetwelk beide duidelijk blijkt uit de woorden van de stokbewaarder, Hand. 16 : 20: *Wat zal ik doen opdat ik zalig worde?* Dat ernstig vragen om hulp is een zeer opmerkelijke zaak in de voorbereiding, welke tot Christus leidt. Nochtans begeren wij dat niemand hierin al te grote kracht stelle, doordat God klaardere onderscheiding heeft gegeven tussen het goede werk en het kwade werk.

Tweede tegenwerping: „Ik vrees altijd dat ik niet zulk een doordringend gezicht van mijn zonde en ellende gehad heb als de Heere aan velen geeft, die Hij krachtig roept, bijzonder aan grote zondaars.” Ik antwoord, het is waar: God geeft aan sommigen een groot gezicht van hun zonde en ellende en daardoor worden zij gebracht onder grote wettische verschrikkingen. Maar gelijk allen niet worden toegebracht door dat gevoelig voorbereidend werk der wet (gelijk we al aangetoond hebben), zo worden ook zelfs zij die op deze wijze behandeld worden, betrekkelijk de trappen van verschrikking en haar langdurigheid, zeer verschillend en onderscheidenlijk behandeld. De stokbewaarder had een geweldig werk van korte duur; bij Paulus echter duurde het drie dagen, en sommigen zijn in dienstbaarheid door de vreze des doods al hun dagen, Hebr. 2 : 15. Dientengevolge moeten wij God niet beperken tot één wijze

van werken. Maar waarop wij in deze wettische ontwakingen en overtuigingen van zonde en ellende vooral te letten hebben, is, of de Heere dat doel in ons bereikt, waarom gewoonlijk die opwekkingen en overtuigingen in de ziel plaats hebben; en als het doel bereikt is, dan is het wel; dan hebben wij ons niet meer te kwellen omtrent enig meerder voorbereidend werk. Die bedoeling Gods nu is, meestal, vierledig.

Ten 1e. De Heere geeft aan zondaars gezicht van hun zonde en ellende, om ze uit hen zelf uit te drijven, en ze te stellen buiten de inbeelding van hun eigen gerechtigheid. Van nature toch hebben zij grote gedachten van zich zelf en zijn zeer genegen tot het verbond van werken, waarom de Heere hun zoveel van hun zonde en hun verderf ontdekt, zelfs in hun beste werken, dat zij een walging van zich zelf krijgen en wanhopen zich zelf te kunnen helpen; zodat zij gedrongen worden uit zich zelf te vlieden en van het verbond der werken af te gaan en elders toevlucht te zoeken, Hebr. 6 : 18, zodat zij dood worden van zichzelf en aan de wet in het stuk der rechtvaardigmaking, Rom. 7 : 4, en zij geen vertrouwen meer hebben in het vlees, Fil. 3 : 3. Dit wordt verondersteld in de aanbieding van Christus, *Die komt om te zoeken en zalig te maken dat verloren was*, Lukas 19 : 10, en om een *Medicijnmeester te zijn voor hen die ziek zijn*, Matth. 9 : 12.

Ten 2e. De Heere wil aan de harten van die zondaars Jezus Christus aanprijzen, opdat ze begerig naar Hem worden en zich begeven tot die schat en parel die alleen rijk maakt, Matth. 13 : 44, en zo doende des Heeren raad dienen in het voorhouden van het Evangelie, hetwelk de openbaring is van Zijn vrije genade door Jezus Christus in de zaligheid van zondaars. Het gezicht van 's mensen eigen ellende en verdoemelijke natuurstaat is een gereede weg om Christus te leren hoogachten, die alleen zulk een ellendig werk in vrijheid stellen kan; ja dat leidt hem niet alleen tot hoogachting van Christus, maar ook van alles wat betrekking heeft tot de weg der zaligheid, van genade, het nieuw verbond, geloof enz. en het doet hem zorgvuldig als een schat zijn gouden kleinodiën der schrift vergaderen en opleggen tot bevestiging van zijn aandeel aan die kostbare zaken.

Te 3e. God wil Zo die mensen van de zonde afschrikken en voortaan bevreesd maken, hen doen uitvallen in haat en bitterheid tegen de zonde en ze tot toestemming brengen, om hun hals onder Zijn juk te voegen. God ontsteekt enige vonken der hel in hun boezem, ter ontdekking van hun zonde, om ze voortaan in de vreze te brengen, *wetende hoe bitter het is dat men de Heere verlaat*, Jes. 2 : 19. Zo vinden wij, dat er rust wordt aangeboden aan de vermoeiden, op voorwaarde dat zij Christus' juk willen aannemen, Matth. 11 : 29. En God biedt aan ze aan te nemen als de Zijnen, als hun God en Vader op voorwaarde, dat zij geen vreedzaam verblijf voor Belial overlaten, 2 Cor. 6 : 14, 17, 18.

Ten 4e. God wil Zo die zondaars bewerken tot een geduldige en dankbare onderwerping aan al het welbehagen van hun Meester. En dit is ook een bijzonder stuk, Ez. 16 : 63: *Dan zult u uw mond niet meer openen*. Het gezicht van 's mensen boosheid en strafwaardigheid doet hem zwijgen en zijn hand op zijn mond leggen, wat God ook aan hem doet, zeggende: *Ik was verstomd en opende mijn mond niet, want Gij hebt het gedaan*, Ps. 39 : 10; *God heeft ons minder gestraft dan onze overtredingen zijn*, Ezra 9 : 13; *Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd*, Micha 7 : 9. Die mens vraagt er niet naar, wat God hem aandoet of hoe Hij met hem handelt, indien Hij hem maar behoudt van de verdiende toekomstige toom. Ook is iedere weldaad een grote weldaad voor hem, die zich

zodanig heeft leren kennen, Gen. 32 : 10. Hij is geringer dan de minste weldadigheden; ieder kruimke, vallende van de tafel zijns Meesters is hem welkom, Matth. 15 : 27; hij acht het een rijke weldaad niet verteerd te zijn, Klaagl. 3 : 22. Dit is het wat Gods arm verdrukt volk zo wonderlijk stil en vergenoegd maakt met hun lot; ja, zij denken: de hel verdient hij, die zijn mond opent tegen iets hetwelk God hem aandoet, omdat Hij hem zijn zonden vergeven heeft. Zo zeg ik dan (om de tegenwerping geheel en al op te lossen), indien de Heere u uit u zelf uitgedreven en Christus boven alles dierbaar aan uw hart gemaakt en u het voornemen gegeven heeft om in Zijn kracht te gaan strijden tegen iedere bekende overtreding; en indien u enigermate bent als een gespeend kind, berustende in hetgeen Hij u doet en begerende dankbaar de hand op de mond te leggen, zo is uw overtuiging van zonde en ellende en al wat u als een voorbereidend werk eist, genoegzaam en behoeft u hieromtrent geen strijd noch onderzoek meer te hebben of te doen. Alleen wees gewaarschuwd, dat u elke dag een nieuwe openbaring zoekt van het gevoel dat u verloren bent in uzelf, en ook tracht nieuwe hulp te zien in Christus die een Priester is om altijd voor ons te bidden en te hebben het werk van heiligmaking en lijdzaamheid, met dankbaarheid vernieuwd en menigmaal levendig gemaakt. Want iets van hetgeen u vernedert en Christus verhoogt en u aan Zijn wil gelijkvormig maakt, moet u uw leven lang in deze wereld begeleiden.

Nu komen wij tot de behandeling van enige kentekenen die duidelijker en verzekerd zijn, waardoor men zijn genadestaat en deel aan Christus kan kennen.

I. Het eerste waardoor men zijn genadestaat kennen kan, is het aangrijpen van Christus zoals Hij ons in het Evangelie wordt voorgehouden.

Dit is het geloof, hetwelk de voorwaarde is van het genadeverbond. *Daarom is zij uit het geloof, opdat zij uit genade zij, ten einde de belofte vast zij al den zaden*, Rom. 4 : 16; *Geloof en, u zult zalig worden*, Hand. 16 : 31. En hoewel het moeilijk is, uit het geloof te bewijzen, dat men deel aan Christus heeft, omdat het geloof zelf ons deel is in Christus; zo is toch het aangrijpen van de Heere Jezus door het geloof in zichzelf zo klaar te onderkennen, dat het wel een plaats mag hebben onder de kentekenen van de genadestaat. En indien u goed kunt maken dat u in Jezus Christus gelooft en op Hem leunt, zo bewijst u daardoor een gans waarachtig deel aan Hem te hebben.

Velen worden van dit kenteken afgeschrikt, gewoonlijk op een van deze drie gronden:

1. Sommigen menen dat het geloof een zware, verborgen zaak en moeilijk te verkrijgen is. Tegen deze zeg ik: Dwaalt niet. Het is niet zo zwaar als velen wel menen. Ik stem toe: het geloof, zelfs in de laagste trap is een gave Gods en boven de kracht van vlees en bloed; want God moet de mensen tot Christus trekken, Fil. 1 : 29; Joh. 6 : 44. Het zou echter zijn tot verkleining van Christus en van wat Hij gedaan heeft, te zeggen, dat het geloof een onmogelijke, een onverkrijgbare zaak is. Dat zien wij duidelijk uit Rom. 10 : 6-11, volgens welke tekst het dan zoveel was alsof men zeide: Christus is niet van de hemel gekomen noch van de doden opgestaan, noch met overwinning ten hemel gevaren. Ik zeg: „Christus, heeft de weg naar de hemel zeer gemakkelijk gemaakt en het geloof ook, hetwelk de voorwaarde is die aan zijn zijde vereist wordt, veel lichter dan vele mensen zich verbeelden. Om dit beter te verstaan, zo merkt op, dat het rechtvaardigmakend geloof niet is te geloven dat u uitverkoren zijt of dat God u liefheeft of dat Christus voor u gestorven is óf iets dergelijks. Deze

zaken zijn in waarheid zeer zwaar en bijna onmogelijk voor de ware belangstellenden om spoedig te verkrijgen; terwijl natuurlijke godloochenaars en bedrogen huichelaars er geen zwaarigheid in vinden zich in dit alles te bevestigen. Ik herhaal, het ware geloof is niets van de voornoemde dingen; maar het is ook niet eenvoudig het geloven van enige spreuk die geschreven is, of waaraan men denken kan. Ik stem wel toe, dat die in Jezus Christus gelooft ook gelooft wat God gesproken heeft omtrent 's mensen ellendige, zondige natuurstaat, evenals dat er leven is in de Zoon die gedood en weer opgestaan is uit de doden, enz. Maar niets van dit alles noch ook het geloven van vele zulke waarheden, heeft de natuur van het rechtvaardigmakend geloof of van dit geloof in de Zoon Gods, waarvan in de Schrift gesproken wordt; want dan was het enkel een daad van het verstand. Nee, dat zaligmakend geloof wat wij nu onderzoeken als een goed kenmerk van het aandeel van Christus, is voornamelijk en in 't bijzonder een daad of werk van hart en ziel, hebbende verondersteld enige bijzonderheden omtrent de waarheid in het verstand. *Met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid*, staat er Rom. 10 : 10. En hoewel het schijnt uit het 9e vers, dat een mens zalig wordt op voorwaarde, dat hij gelooft dat *God Christus uit de doden opgewekt heeft*, zo moeten wij daar in vs. 10 toch iets anders verstaan dan het geloven van de waarheid dier voorstelling. Want behalve dat alle duivelen dat geloof ook bezitten aan de opwekking van Christus door God, zo heeft de Schrift het rechtvaardigmakend geloof duidelijk gesteld in *een aannemen van Christus*, Joh. 1 : 12. De aanneming van Christus wordt aangeduid als het geloven in Zijn naam. Het wordt ook gedurig genoemd *een steunen op de Heere*, Jes. 26 : 3; *een vertrouwen op God*; en menigmaal in de Psalmen, *een leunen op Hem*. Het is *een geloven in Christus*, Joh. 6 : 29, gelijk het ook menigmaal zo in het Nieuwe Testament uitgedrukt wordt. Als God doet geloven tot zaligheid, wordt Hij gezegd ze tot Christus te trekken, en als Hij ze nodigt tot geloven, zo roept Hij ze om *tot Hem te komen*, Joh. 6 : 37, 44. Het koninkrijk Gods is gelijk een mens die een parel vindt die hij vurig begeert, Matth. 13 : 44-46. Nu zeg ik: deze hartedaad op Christus, is zulk een zware zaak niet als men wel meent. Zal dat een verborgen zaak genoemd worden, die veel bestaat in begeren? Indien men maar een begeerte of honger heeft, zo heeft men dat geloof; want *zalig zijn zij die naar de gerechtigheid hongeren*, Matth. 5 : 6; *indien u wilt*, bent u welkom, Openb. 22 : 17. Is het een zaak die zo duister en onoverkomelijk zwaar is, begerig naar deze verhoogde Heiland te zien, Jes. 25 : 9, en iets te ontvangen hetwelk aangeboden en voorgesteld en verklaard wordt het mijne te zijn, zo is het maar, wel aanvaarden en aannemen en als *mijn mond openen* en plaats geven? Zulk een zaak is het geloof, Ps. 81 : 11, indien niet minder. O, dat ik de mensen leren kon wat het rechtvaardigmakend geloof is, hetwelk mij Christus eigen maakt! Menigmaal schrikken wij ze af van de ruste die hun toekomt en wel door hen voor te houden dat het geloof een diepe verborgen zaak is; evenals door onnodige twijfelingen daaromtrent te verwekken, waardoor het zonder reden verduisterd wordt.

2. Sommigen maken van de kentekenen geen gebruik, omdat zij het als vermetel beschouwen voor te geven dat men zulk een voortreffelijke zaak bezit als de eigenlijke voorwaarde is van het Nieuwe Verbond. Tegen de zodanigen zeg ik: u behoeft hiervoor niet bevreesd te zijn alsof het grote hoogmoed ware zichzelf dat toe te kennen, want wat het ware geloof ook zij, men moet dat of niets willen hebben. Alle andere kenmerken zijn zonder dit ijdel; duizend dingen buiten het geloof zullen het werk niet doen; tenzij een mens gelooft, dan blijft hij verdoemd, Joh. 3 : 1836.

3. Anderen houden zich met dat edele kenteken, het geloof, niet bezig, omdat zij menen, dat het buitengewoon moeilijk is uit te vorsen waar het geloof is. Tegen hen

zeg ik: het is niet zwaar, dit uit te vinden, omdat hij *die gelooft het getuigenis in zichzelf heeft*, 1 Joh. 5 : 10. Dit kan door een ernstig onderzoek gekend worden. Niet alleen toch kunnen wij veel doen om het uit te vorsen; a. door het voorbereidend werk, hetwelk het geloof voorafgaat, n.l. het beseffen en geloven van 's mensen verloren toestand, van zijn onmacht, van Christus' genoegzame volheid, die ook zeer begeerlijk is en aanspoort om ze te verkrijgen, door dit alles ernstig te overdenken, met een hart hetwelk open staat voor de hulp van buiten; b. door de gewone metgezellen van het geloof, als: het welgevallen in Christus' heerschappij, in Zijn koninklijk en profetisch ambt; de begeerte om zich geheel aan Hem over te geven om met ons te doen naar Zijn goedvinden; c. door de natuurlijke gevolgen van het geloof, n.l. het overwinnen van de wereld, de vrijspraak der consciëntie volgens het Woord, een hartreinigend werk, een werkzame liefde, enz.

Doch niet alleen uit deze dingen kunnen wij het geloof leren kennen, maar ook door het geloof zelf en door zijn eigen natuur, ofschoon ik niet ontken dat er enige hulp van God nodig is, om te *weten wat ons van God uit genade geschonken is*, 1 Cor. 2 : 12. Ook heeft God vele blijken en kentekenen verleend waardoor men zichzelf meer kan verzekeren van het geloof, 1 Joh. 5 : 13. Desniettenstaande houd ik vol, dat het geloof of vertrouwen, hetwelk is een zekere werking van het hart op Christus, als in het Evangelie voorgehouden, en een onderhandeling met Hem, volgens datzelfde Evangelie, dat dit geloof van en door zichzelf te onderkennen is door ieder redelijk verstandig mens met een algemene invloed van Gods Geest, tenzij dat de Heere God om Hem bekende redenen, Zijn terugkaatsend, (óf wederinkerend) licht, waardoor hij aannemen en vatten zou wat in hem is, overschaduwet en bewolkt.

Dit rechtvaardigmakend geloof wordt naar des Heeren diepe wijsheid en genadige schikking naar onze vatbaarheid, op onderscheiden wijze in de Schrift uitgedrukt, volgens zijn onderscheiden werkingen op God en uitgangen uit God, zodat ieder die het geloof heeft, het kan vinden en versterken in zijn eigen vorm.

1. Soms werkt het geloof *door een begeerte naar vereniging met God en Christus*. Dit is dat zien naar God, dat zich wenden tot God, Jes. 45 : 22. Dit schijnt een zwakke daad des geloofs te zijn en vrij wat geringer dan andere geloofsdaden op andere tijden in dezelfde personen. Men kan nog uitzien naar hetgeen wat men in zijn gevoel niet durft naderen, noch aanraken, noch omhelzen; men kan zien op Hem die men durft aanspreken. Nochtans heeft God aan het geloof en aan die werking de belofte gedaan, gelijk de voornoemde tekst aantoonst; en Hij heeft dit gedaan in barmhartigheid en met wijsheid. Zodanig nu zijn de werkingen en uitgangen des geloofs, die in de Schrift uitgedrukt worden door *honger en dorsten naar gerechtigheid*, Matth. 5 : 6 en door *willen*, Openb. 22 : 17.

2. Soms gaat dit geloof over *tot het steunen en leunen op de Heere*, wanneer de ziel Christus aangrijpt als een rotssteen, gelijk God Zijn Zoon Zo voorgesteld heeft, ofschoon Hij voor anderen een steen des aanstoets is, Rom. 9 : 33. Dit geloofswerk wordt aangeduid in de uitdrukking van *vertrouwen* en *steunen* op God, waarvan wij zo dikwijls in de Schrift lezen, en heeft dierbare beloften ontvangen, als: *God zal hun allerlei vrede bewaren wier harten op Hem steunen*, of, *omdat ze op Hem vertrouwen*. *Vertrouwt op de Heere, want in de Heere is een eeuwige rotssteen*, Jes. 24 : 3 en 4. *Zo ook: Die op de Heere vertrouwen, zijn als de berg Sions, die blijft in eeuwigheid*, Ps. 125 : 1. Ja, de Heere heeft vele beloften aan die oefening des geloofs geschonken, wel wetende, dat het zich op die wijze dikwijls in velen vertonen en het

meest openbaar maken

zou.

3. Het geloof gaat soms uit naar God door te wachten, wanneer de ziel namelijk, omtrent het een of ander van God afhangt en hieromtrent niet tot voldoening Gods mening verstaan heeft. Dan wacht het geloof en heeft Zo de belofte: „zij zullen niet beschaamd worden, die God verwachten,” Jes. 49 : 23.

4. Soms oefent zich het geloof in God op een stoutmoedige wijze, als de ziel meent te merken, dat God haar verstoot en haar verderf dreigt, en toch nog met Job 13 : 15 zegt: *Zo Hij mij doodde, ik zou hopen* en op Hem vertrouwen. Zodanig was het geloof der arme vrome, Matth. 15 : 22 en 28, hetwelk Christus zo hoog prees: aangezien het zich stoutmoedig tegen alle zwarigheden oefende. En de Heere spreekt veel goeds van en tot dat geloof, omdat velen tot zulk een oefening zouden komen en Zijn lof zo bezitten tot hun bemoediging.

Het zou een lang werk wezen alle bijzondere oefeningswijzen des geloofs, haar werkingen en uitgangen naar Christus aan te wijzen. Ik mag zeggen dat God, naar de onderscheiden toestanden en behoeften der ziel, Zichzelf en Zijn volheid in Christus onderscheiden voorgehouden heeft en dit wel in verschillende benamingen, die het geschiktst iemands bezwaren of staat zouden kunnen ontmoeten en onderscheppen. Dientengevolge, zo werkt het geloof (dat God gesteld heeft om tussen Christus en mens als een bemiddelaar en bode, als het instrument te zijn van toevoering Zijner volheid tot de mens en van onderhouding der vereniging en gemeenschap met Hem), onderscheiden op allerlei wijzen omtrent God en Christus. Want het geloof is de eigenlijke vorming van het hart naar het beleid en de raad Gods ter behoudenis door Jezus Christus in *Wie het de Vader behaagd heeft, dat alle volheid zou wonen*; zodat hoe Christus Zich ook keert, het geloof zich daarheen keert en wendt. Hij nu keert Zich op alle wijzen waarop Hij de arme zondaar nuttig kan wezen, tengevolge waarvan het geloof zich oefent, om die volheid, naar gelang iemands toestand en staat, tot zich te trekken. De ziel, bijv. is naakt; zij heeft geen deksel tegen de stormen van Gods toom; maar Christus is fijn lijnwaad, Openb. 3 : 17 en 18, zodat hier het geloofswerk is de Heere Jezus aan te doen, Gal. 3 : 27. Zij is hongerig en dorstig naar hetgeen in eeuwigheid verzadigen kan; Jezus nu is melk, wijn en water, het brood des levens en het ware Manna, Jes. 55 : 1; Joh. 6 : 48—51; Hij is de maaltijd van het beste en van gezuiverde wijn, Jes. 25 : 6. Zo is dan het werk des geloofs: te kopen, te eten, te drinken, in overvloed, Jes. 55 : 1; Joh. 6 : 53—57. Zij wordt vervolgd wegens meerdere of mindere schuld, en kan het oordeel der wet niet doorstaan; Jezus nu is de stad der toevlucht en de Hogepriester aldaar; zo lang Hij leeft (dat is voor eeuwig) is zij daarheen gevloeden zijnde, veilig. Zo is dan het werk en de oefening des geloofs derwaarts de toevlucht te nemen en de *voorgestelde hoop vast te houden*, Hebr. 6 : 18. In één woord: Christus spreekt van Zichzelf op allerlei wijze, al naar dat Hij de arme zondaar nuttig kan zijn, en het geloof keert zich naar Hem toe al naar dat Hij Zichzelf in de Schrift voorstelt. Is Hij een Bruidegom, het geloof zal tot Hem uitgaan in de betrekking eens huwelijks; is Hij een Vader, het geloof zal pleiten dat de zondaar een kind is; is Hij een Herder, het geloof pleit dat de mens een Zijner schapen is; is Hij een Heere, het geloof noemt Hem zo, wat niemand kan doen dan door de Geest van Jezus; is Hij gestorven en opgewekt tot onze rechtvaardigmaking, het geloof gelooft dat Hij tot dat einde opgewekt is, Rom. 10 : 9. Waar Hij ook is, daar wil ook het geloof wezen; en wat Hij ook is, zo wil ook

het geloof wezen. Door het geloof toch wordt het hart in zijn breedte en lengte geformeerd voor Christus; ja, wanneer de faam en het gerucht van Hem uitgaat naar waarheid, al ziet het geloof niet veel, zo gelooft het toch in Zijn naam, op grond van het gerucht dat Hij van Zichzelf deed uitgaan, Joh. 1 : 12. Echter ter vermijding van alle dwalingen lette men op het navolgende:

Vooreerst. Al werkt het ware geloof zo onderscheiden, dan heeft toch niet iedere gelovige, die een goed deel aan Christus heeft, al de onderscheiden werkingen en oefeningen des geloofs, omdat zijn staat ze niet vereist. Ook behaagt het de Meester, om alleen Hem bekende redenen, soms het geloof van sommigen niet op een dier wijzen uit te doen gaan, zelfs niet, wanneer hun behoefte, zo als ze menen, zulk een geloofsoefening vereist. Zeker, niet een ieder durft zeggen: *Ook indien Hij mij doodde, zou ik op Hem hopen*; velen ook zouden niet met de vrouw, Matth. 15, voortgegaan zijn, maar zij zouden de moed hebben laten zakken en hun verzoek opgegeven hebben. Het is in dit opzicht dat Christus sommiger geloof zo hoog boven het geloof van anderen prijst, Matth. 8 : 10; en 15 : 28. Vele goede mensen zijn zeer ongerust over hun geloof, omdat het niet uitgaat op al die wegen welke wij in de Heilige Schrift voorgesteld vinden. Maar daar is nauwelijks één bekeerde te vinden wiens geloof op al die wijzen gewerkt heeft.

Ten andere. Vele van die oefeningen zijn nu eens sterker en dan eens slapper; soms zijn ze krachtig en wel te ontdekken. Dan eens echter bezwijken zij en het ongelooft heeft de overhand. Zodat het een onzekere grond zou wezen daarnaar iemands staat te beoordelen. Wij bevinden toch dat de gelovigen van zichzelf veel verschillen: soms ook met betrekking tot de oefeningen des geloofs, gelijk wij tevoren aangetoond hebben.

Ten derde. Elke zodanige oefening geeft het goede voor de persoon te kennen uit wie zij is, omdat zij beloften heeft ontvangen, gelijk we al gezegd hebben.

Ten vierde. Al hebben echter al die geloofsoefeningen beloften bij zich, zo zijn ze daarom toch niet de voorwaarde van het Nieuwe Verbond; want in dat geval moest ieder ze allen hebben, hetgeen, volgens vroegere aanwijzing niet waar is. Daar is een belofte *voor hem die overwint*; maar de volharding is geen *voorwaarde* van het Nieuwe Verbond; maar zij stelt vast dat men in het verbond is. Daar zijn beloften gegeven aan de beoefening van elke genade; maar het geloof alléén is de voorwaarde van het Nieuwe Verbond. Deze beloften, zeg ik, zijn gegeven aan die geloofsoefeningen, niet als zodanig, maar als veronderstellende het rechtvaardigmakend geloof, hetwelk de voorwaarde van het Nieuwe Verbond is. Het zijn allemaal oefeningen van het geloof, maar niet in zover het rechtvaardigmakend is.

Daarom, ten vijfde, is er iets hetwelk aan alle begenadigde mensen gemeenschappelijk is en in alle voornoemde geloofsoefeningen verondersteld wordt, waarin de natuur en het wezen van het zaligmakend geloof bestaat. En dit is, *dat het hart genoeg neemt in de raad en de voorslag Gods om zondaars zalig te maken door Christus; als de mens pleit op de voldoening aan Gods gerechtigheid door Jezus Christus, in Wie al de volheid door 's Vaders welbehagen woont*. Als de ziel en het hart daarin berusten, dan gelooft hij tot zaligheid. Gelijk de Heere de mens in 't eerst geschikt maakte naar het verbond der werken, door hem volmaakt te scheppen, en hem Zo bekwaam te stellen om Zijn wil en dat verbond te vervullen, Zo mede onder het Nieuwe Verbond. Als God dan een nieuw hart geeft, dan stelt Hij in die mens het afdruksel en de idee (het

denkbeeld) van Zijn ganse raad en weg in 't Nieuwe Verbond, zodat er een overeenstemming is met Gods wil; en het beeld van de tweede Adam, Jezus Christus, in die mens brengt. Dit toch is een bijzonder opmerkelijk deel van het nieuwe hart en het meest tegen de werken gekeerd; omdat de mens nu volstrekt en ten enenmale van de werken afvalt, wordende *der wet gedood* (in het stuk van de rechtvaardigmaking) *door het lichaam van Christus*, Rom. 7 : 4. De mens verstaande dat God een weg heeft beraamd om genoeg te doen aan Zijn gerechtigheid, en de verloren mens te herstellen, en wel door de menswording van Christus, zo oordeelt hij dat zulk een goede en veilige weg, dat hij de wet geheel opgeeft (gelijk ik zo even zei) en hij zich vasthoudt aan die raad en voorslag Gods. Dit nu is een geloof hetwelk zeer strijdt tegen de werken en tegen alle betrouwen op de werken. Het kan ook niet missen of dit moet in alle begenadigde mensen zijn, ofschoon er vele van de besproken oefeningen niet in hen te vinden zijn. Dit veronderstelt duidelijk, dat de mens zich als ellendig en gans hulpeloos in zichzelf kent; dit stelt vast dat hij de volheid in Christus kent als het alleen genoegzame middel; dit bevat en geeft te kennen een soort van toe-eigening en toepassing van Christus; aangezien, als het hart die voorslag en raad Gods aanneemt, er op pleit en hem voorbrengt bij God, het er zich zo mee verenigt en zich daarnaar toe neigt.

Dit is een zaak, die duidelijk in al de tevoren besproken geloofsoefeningen verondersteld wordt; want hij die begerig hongert naar Christus, bezit dit, en hij die leunt op Christus heeft dit, en hij die Christus aandoet, heeft het eveneens. Dit is Christus te achten als *de wijsheid en de kracht Gods tot zaligheid*, gelijk Hij genoemd wordt voor *allen die geloven*, 1 Cor. 1 : 24. Zij achten dat genadeplan vast en zeker, en Code betamelijk, welk achten geloven is. *Zo is Christus* (die voor velen een verworpen steen is) *dierbaar aan hen die geloven*; Hij is een geschikte steen, om te herstellen, te versterken en te versieren het bouwvallig en wankelend huis en gebouw van de verloren mens, 1 Petrus 1 : 7. *Het koninkrijk Gods*, zegt Christus, *is gelijk een mens die een schat vindt, waarom hij van blijdschap alles verkoopt*, Matth. 13 : 44. Deze woorden stellen ons voor de ware wijze van te geloven; in 't Evangelie, namelijk, wordt ontdekt dat de zaligheid door Christus te verkrijgen is; het hart nu echter schat dat beraamde middel als genoegzaam en voldoende. Dit is te geloven in de Zone Gods als *verheven aan het kruis*, dat wordt vergeleken bij het opzien tot de koperen slang, Joh. 3 : 14. Want dat was het goedkeuren van dat aangewezen middel Gods, waardoor het krachtig werd ter zijner genezing. Zo ook hier: *hij die gelooft, die verzegelt dat God waarachtig is*. Waarachtig, waarin? *In dat getuigenis dat Hij gegeven heeft, dat God het eeuwige leven voor de mensen bezorgd heeft en het geheel geplaatst en gesteld heeft in Christus*, 1 Joh. 5 : 10 en 11. *En die niet gelooft, maakt God tot een leugenaar*. Waarin? Daarin dat God zegt, dat Christus een heilige en zekere weg ten hemel is. Dit is het pleiten op en aannemen en berusten in die raad Gods, als ons wel behaaglijk; en het is in overeenstemming met alles (voor zover ik weet) wat in de Heilige Schrift gezegd wordt van het *rechtvaardigmakend geloof*. Dit is het geloven in Christus en in Zijn Naam; het aannemen van Christus en het rusten op Hem tot zaligheid, hetgeen in onze (Westminster) Catechismus staat. Dit is het *geloven dat Jezus is de Christus*, dat is, *de Gezalfde die de Vader verzegeld heeft*, en afgezonderd en bekwaam gemaakt tot het werk der verzoening van zondaars met God; *en hij die gelooft dat Jezus is de Christus, is uit God geboren*, 1 Joh. 5 : 4. *Dit is te geloven met het hart, dat God Christus uit de doden heeft opgewekt*: deze gelovige gelooft dan: Christus is gestorven en opgewekt, overmits Hij voldaan heeft voor des zondaars overtreding. u zult zeggen: „de duivelen kunnen dat ook geloven.” Voorzeker, maar de mens van wie ik spreek, *gelooft het met zijn hart* (wat geen na-

tuurlijk mens doet); dat is: hij heeft daarin een hartelijk welgevallen; het is hem genoeg en voldoende; en hij berust in dat voorstel van de weg ter zaligheid.

Nu zeg ik: dit geloof is niet alleen te kennen in de werkingen en oefeningen die het menigmaal heeft (want een mens kan weten of zijn hart naar Christus hongert en toevlucht neemt tot Hem, wanneer hij vervolgd wordt, en of hij zich aan God toevertrouwt en overgeeft), maar ook door zijn eigen natuur, voor zoverre het rechtvaardigmakend is. Een mens kan duidelijk weten, of zijn hart, na voorafgaande kennis van zijn eigen ellende en van de tijding van Christus' volheid, een welgevallen neemt in Gods wijze om zalig te maken onder het Nieuwe Verbond, en daardoor uitgaat naar Christus, Hem erkent en houdt voor de Heere van het leven der mensen, daarbij eindigt en zich nergens anders neerlegt, berustend in de van God gedachte voorslag met verlangen en welgevallen. Dit is dus een zaak die wel te kennen is. Daarom bid ik mijn lezers, dat zij zichzelf onpartijdig onderzoeken; en, zo zij bevinden, dat hun hart zo vasthoudt en aankleeft aan die raad en weg om zondaars zalig te maken, en dat hun ziel is uitgegaan naar Jezus als kostelijk en dierbaar, dat ze dan daarop besluiten, dat zij een zeker en waarachtig deel aan Christus hebben, dat een goed eigendom en een recht op de kroon is, omdat *hij die gelooft nooit zal vergaan maar het eeuwige leven heeft*, Joh. 3 : 16 en 36.

Een bijzondere tegenwerping is hier die ik oplossen wil. „Geveinsden en verworpelingen hebben, zegt men, ook een geloof en worden gezegd te geloven, Joh. 2 : 23; Hand. 8 : 13. En zij kunnen niet nalaten tot Christus te gaan en de van God beraamde weg ter zaligheid aan te nemen, wanneer zij er maar van horen; zij belijden ook dat zij zulks doen en nochtans zijn ze bedrogen. Zo kan ik ook bedrogen zijn.”

Hierop nu zal ik niet antwoorden, dat u zulke gedachten in uw hart hebt, waardoor u verwonderd zou zijn, dat er iemand zou zijn, die geen welgevallen heeft aan de verordende weg der zaligheid in Christus en die niet tot Hem zou willen komen. Daar immers deze uw gedachte vrij wat goeds belooft en te kennen geeft dat een rechtvaardigmakend geloof in uw hart is. Ook zal ik niet zeggen wat in tegenspraak is met uw mening, dat een natuurlijk mens zo lang hij nog zodanig is en voor dat hij een nieuw hart verkrijgt, die weg goedkeuren en met hartelijke toegenegenheid geloven kan alles wat het werkverbond volkomen zegt, omver werpt en de zondaar verlaagt in zijn eigengerechtigheid, die hij reeds verkregen meent te hebben. Dit toch kan niet bestaan met vele Schriftuurlijke waarheden. Maar ik bied u dit ter onderscheiding aan tussen het geloof van alle geveinsden en verworpelingen en dat waarachtig zaligen rechtvaardigmakend geloof waarvan wij spraken.

Ten eerste. De geveinsden en verworpelingen nemen nooit Jezus Christus aan in die beroemde weg en nooit Hem alleen als een genoegzaam bedeksel der ogen, gelijk er staat van Abraham voor Sara, Gen. 20 : 16. Gedurig houden zij iets van zichzelf vast, tenminste om Gods gunst en zaligheid te helpen verkrijgen; hun hart spreekt altijd nog gelijk de jongeling, Matth. 19 : 20b: *Wat ontbreekt mij nog*, en vers 16b: *opdat ik het eeuwige leven beërve?* Daar naast houden zij nog altijd hun oude vrienden vast en willen het verbond met hel en dood niet breken, zich inbeeldende, dat zij Christus wel lief kunnen hebben met de wereld, al hebben zij een gelijk deel in hun hart, tegen hetgeen er staat, Matth. 6 : 24: *Een mens kan geen twee heren dienen*. Of Christus moet beschouwd worden als een volkomen Heere, waardig om zodanig te zijn, of als niets. Hieruit nu blijkt duidelijk dat hun hart niet gevormd is tot het betreden van de weg ter zaligheid voor Christus, die God hier tot een enig Heere gemaakt heeft, in

Wie alle volheid wonen zal. Maar waar het rechtvaardigmakend geloof is, daar neemt de ziel en het hart Christus aan en Hem alléén, *geen betrouwen hebbende in het vlees*, Phil. 3 : 3; Ps. 6 : 6; hij vertrouwt alleen op God; neemt afscheid van hetgeen hij vroeger beminde; hij is ten volle ingenomen met Christus en neemt zich voor, voor niemand anders te leven, Hos. 3 : 3. Hij *noemt Hem Heere*, wat een mens alleen *door de Geest van Christus* doen kan, 1 Cor. 12 : 3.

Ten tweede. Gelijk nu die geveinsden en verworpelingen nooit Christus alleen aannemen, ook niet ten volle, voor zoveel hij gezalfd is tot een Koning om te heersen in alles, tot een Priester, om vergeving te verwerven en vrede voor de mens te maken in allerlei omstandigheden, tot een Profeet om hen te wezen tot wijsheid, leermeester en raadgever in alle gevallen. Aldus nemen zij Christus niet aan, inzonderheid niet in Zijn eerste en derde ambt. Maar waar het rechtvaardigmakend geloof is, daar wordt de gehele Christus aangenomen en al Zijn ambten, van oordeel zijnde dat *Zijn ganse wil goed, heilig, rechtvaardig en geestelijk is*, Rom. 7 : 12, *houdende die van alles voor recht*, Ps. 119 : 128, en alleen Gods gerechtigheid vermeldende, Ps. 7 : 18. De mens geeft zichzelf ook over, om van Hem geleerd te worden, Matth. 11 : 29. Zodat Christus voor de ware gelovigen is met hun eigen toestemming, tot *wijsheid, gerechtigheid, heiligmaking en verlossing*, 1 Cor. 1 : 30. En hoewel hij dit alles niet dagelijks beoefent, wanneer zijn hart naar Christus uitgaat, zo zal bij onderzoek en beproeving het toch in hem gevonden worden, zoals ik gezegd heb.

Ten derde. Geveinsden en verworpelingen nemen Christus nooit aan met alle ongemakken die Hem mochten volgen; zij staan er voor stil en stoten er zich aan, gelijk wij lezen Matth. 8 : 19 en 20. Maar overal waar het rechtvaardigmakend geloof is, is Christus aangenomen, ondanks allerlei gevaar: daar mag van komen, wat er van kome; liever wil hij alles verlaten dan Christus, Markus 10 : 28. *Hij acht het schade en drek te zijn om de uitnemendheid van Jezus Christus als zijn Heere en om in Hem gevonden te worden*, Fil. 3 : 8.

Ten vierde. Ook kunnen wij nog meer onderscheid opgeven, namelijk dat het ware geloof werkzaam is, *reinigende het hart*, Hand. 15 : 9, *werkende door de liefde*, Gal. 6 : 6; terwijl de geveinsden alleen *het buitenste van de schotel zuiveren*, Matth. 23 : 25, *alles doen om van de mensen gezien te worden*, Matth. 6 : 5, *niet zoekende de ere die van God alleen is, en Zo kunnen zij niet geloven*, Joh. 5 : 44.

Ten vijfde. Wij kunnen hier ook aantonen, dat het ware geloof nooit alleen gaat, maar altijd vergezeld is van andere zaligmakende genade. Maar aangezien dit hetzelfde zou zijn als het volgende en wij slechts bewijzen willen dat iemand zijn genadestaat uit zijn geloof en geloofsoefening tot Christus kan bekomen en opmaken, zo zullen wij het hierbij laten.

II. Het tweede grote kenteken van de genadestaat en van het waarachtig zaligmakend deel aan Christus, is het nieuwe schepsel, volgens 2 Cor. 5 : 17: *Indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel.*

Deze nieuwe schepping of vernieuwing is een zeer gevoelige verandering; ofschoon niet in hen die krachtig geroepen zijn van de moederschoot of van hun jeugd af, daar zij dat nieuwe schepsel van die tijd af in zich omgedragen hebben; de verandering is na dat tijdsverloop niet zo duidelijk meer te onderscheiden Maar in hen die

wedergeboren en tot Christus gebracht zijn op rijpere leeftijd en Zo gevoeliger onder de macht der duisternis geweest zijn, eer zij zijn overgebracht in het Koninkrijk van Christus, Col. 1 : 12, in hen is die verandering gevoelig. Echter in allen die met recht menen deel aan Christus te hebben, moet dat nieuwe schepsel zijn, hoewel sommigen niet bij ervaring het tegendeel kennen van ieder deel van dat nieuwe schepsel, gelijk zulks met anderen het geval is, omdat ze niet evenveel in de werkelijkheid onder de macht der duisternis geweest zijn. Dit nieuwe schepsel wordt genaamd *de nieuwe mens*, Col. 3 : 10, hetwelk de uitbreiding van dit nieuwe schepsel te kennen geeft; want het is niet slechts een nieuwe tong of nieuwe hand, maar een nieuwe mens. Daar is in de mens een beginsel gesteld van nieuw leven en beweging, wat het nieuwe hart is; welk nieuw levensbeginsel voortbrengt daden des levens of der gelijkvormigheid met het beeld Desgenen die hem geschapen heeft, Col. 3 : 10. Zo is de gelovige enigermate overal vernieuwd, welke vernieuwing tot deze twee grote denkbeelden gebracht kan worden.

Vooreerst is daar enigermate een vernieuwing van 's mensen persoon, ziel en lichaam.

*a. Zijn verstand wordt vernieuwd, zodat hij oordeelt dat Christus, Die in het Evangelie gepredikt wordt de wijsheid en de kracht Gods is, 1 Cor. 1 : 23 en 24. Hij oordeelt die voorgestelde weg ter zaligheid wijs en krachtig en Code betamelijk; hij kent de dingen Gods in hun werkelijkheid en vastheid, zodat ze niet zijn ja en neen en onzekere droombeelden, maar dat ze alle zijn ja en amen; vaste, wezenlijke, zekere dingen, die een gewenste vervulling hebben in Christus en in Hem eindigen en tezamen lopen, 1 Cor. 2 : 15; 2 Cor. 1 : 18 en 20. Natuurlijke mensen die opgebracht zijn onder de Evangelische instellingen, al hebben zij enige verstandelijke kennis van God, Christus en de beloften en van de bewegingen des Heiligen Geestes, zodat ze daarover kunnen spreken en preken en redeneren, zo zien zij die maar aan als algemeen aangenomen waarheden en beginselen van het Christendom, van welke af te gaan slechts eigenzinnige hoofdigheid en schande wezen zou; maar zij beschouwen ze niet als werkelijke, vaste en wezenlijke waarheden, zodat zij er hun zielen en eeuwig bestaan aan zouden toevertrouwen. Ook wordt het verstand vernieuwd om iets van God te zien en Zijn schepselen die enige spranken van Zijn heerlijke eigenschappen in zich dragen, Ps. 19 : 2. Zij zien dat de *hemelen vertellen Gods eer en macht*; en dat er iets Goddelijks is in de Voorzienigheid en de beschikkingen in de wereld; *dat Gods wonderwerken vertellen dat Zijn naam nabij is*, Ps. 75 : 2. Het verstand vat ook de staat en de toestand der ziel anders op dan het gewoon was te doen; gelijk wij vinden dat de vromen meestal spreken in de Schrift: *O mijn ziel, gij hebt tot de Heere gezegd enz.*, Ps. 16 : 2; *mijn hart heeft gezegd: ik zal Uw aangezicht zoeken*, Ps. 27 : 8; *wat buigt gij u neder, o mijn ziel!* Ps. 42 : 6; Ps. 43 : 5. *Mijn ziel, keer weder tot uw rust*, Ps. 116 : 7.*

*b. Het hart en de genegenheden of hartstochten worden vernieuwd; het hart wordt een nieuw, een vleser hart gemaakt, geschikt om indrukken te verkrijgen, waarin een afschrift van Gods Wet geschreven en de vreze gesteld is, zodat de plicht hem enigszins natuurlijk wordt en met zijn lust wel overeenkomt, Jer. 32 : 39 en 40; Ezech. 36 : 26; terwijl het tevoren een stenen hart was zonder enige vreze Gods. Ook worden nu de genegenheden of hartstochten vernieuwd. Zo wordt: —1. de liefde in een goede mate vernieuwd; zij gaat nu uit naar God: *Heere, hartelijk heb ik U lief*, Ps. 18 : 2; evenals naar Zijn Wet: *o, hoe lief heb ik Uw Wet*, Ps. 119 97; en dan naar hen die Gods beeld in zich hebben, Joh. 13 : 35; 1 Joh. 3 : 14. Deze liefde tot Gods volk*

steunt op een zuiver inzicht, namelijk voor zover zij kinderen Gods zijn en Zijn geboden onderhouden, 1 Petrus 1 : 22; 't is een liefde uit een zuiver hart, Ps. 119 : 163, en daarom gaat zij tot al degenen welke hij als zodanig kent of vermoedt, Ps. 119: 63: *Ik ben een gezel van allen die U vrezen*. Hij heeft ze lief, welke rang zij ook hebben, in welke toestand zij zich ook bevinden; hij heeft ze lief ook al hebben zij niets ter versiering of aanprijzing dan het beeld van God; en deze liefde is menigmaal zo vurig, 1 Petrus 1 : 22, dat zij openbaar wordt in alle betrekkingen, dat haar onderwerp een Godzalige vrouw, een Godzalig meester, een Godzalige dienstbode, een Godzalig raadsman verkiest, zo hij er een te verkiezen heeft, Ps. 101 : 6. De liefde wordt *niet uitgeblust door vele wateren*, Hoogl. 8 : 7; vele onvolmaaktheden en zwakheden, verschil in gevoelens, in gelijkheid en jaren, zullen haar niet ten enenmale uitblussen. Ook is zij mededeelzaam van het goede naar haar vermogen en naar dat de gelegenheid van de arme Godzaligen vereist, Ps. 16 : 2; 1 Joh. 3 : 17-19. — 2. *De haat* wordt ook vernieuwd en die is nu gekant tegen de zonde, Ps. 119 : 113: *Ik haat de kwade ranken*, en tegen Gods vijanden als zodanig, Ps. 139 : 21 en 22: *Zou ik niet haten die U haten*. — 3. De blijdschap of het vermaak wordt vernieuwd; want die wordt nu genomen in God, Ps. 73 : 25. *Wien heb ik nevens U in de hemel?* en in Gods wet en wil, Ps. 1 : 2: *Zijn lust is in de Wet des Heeren*; en dan ook in de Godzaligen en hun gezelschap, Ps. 16 : 3: *De heiligen in welke al mijn lust is*. — 4. *De droefheid* wordt gekeerd tegen de zonde, die Christus verongelijkt heeft, Zach. 12 : 10: *ziende op Hem, die zij doorstoken hebben, zo rouwklagen zij*. De droefheid der gelovigen is naar God, 2 Cor. 7 : 11 en zij gaat over en tegen hetgeen Gods eer afbreekt. Zij zijn *bedroefd om der bijeenkomst wil; de schimping is een last op hen*, Zef. 3 : 18. Zo is er enige vernieuwing in al de aandoeningen, zodat alle delen der ziel zich naar God wenden. —

c. Zelfs de uitwendige leden worden vernieuwd, gelijk de Schrift zegt: de tong, het oog, het oor, de hand, de voet enz., zodat die leden die weleer gebruikt werden als *wapenen der ongerechtigheid tot zonde*, nu gebruikt worden *als wapenen der gerechtigheid tot heiligheid*, Rom. 6 : 19.

Ten andere. Die in Christus is wordt enigermate vernieuwd *in al zijn wegen*. *Ziet, 't is alles nieuw geworden*, 2 Cor. 5 : 17. Dit nu vertoont zich in deze vijf punten.

1. Hij wordt vernieuwd in de wijze waarop hij zijn belang en nut behartigt en zoekt, Vroeger zocht hij enig goed, hoewel het maar schijngoed was, en ten beste genomen, maar uitwendig, Ps. 4 : 7; maar nu is zijn streven en bezigheid, hoe hij in *Christus gevonden zal worden* in de jongste dag, Fil. 3 : 9, of hoe hij tot Hem zal uitkomen en voor *Zijn aangezicht wandelen in het land der levenden*, Ps. 56 : 14, hetwelk hij zou willen verkiezen boven alle weldaden dezer aarde Ps. 119. Christus' belang wordt ook het belang van de Christen, 't geen blijkt uit de *lofzang van Hanna*, 1 Sam. 2, en de *lofzang van Maria*, Lukas 1 : 46 enz. Het is met zekere bevreesing te zien, hoe pas bekeerden, hebbende maar beginselen der kennis, zichzelf toch terstond inlaten met de zaken van Christus' koninkrijk, van harte verlangende, dat Hij voorspoedig zij en het volk onder zich brengt.

2. Die in Christus is wordt vernieuwd in de wijze zijner godsdienst; Hij placht God te dienen in de oudheid der letter; beantwoordende aan de letter van het gebod in het buitenste van de plicht; hetwelk men wel verrichten kan onder de heerschappij van de oude mens. Maar nu *dient hij God in nieuwigheid des Geestes*, Rom. 7 : 6, hij dient Hem op een nieuwe wijze waarin Hij geholpen wordt door Gods Geest, Rom. 8 : 26,

als zijnde boven het bereik van vlees en bloed; hij dient nu de *waarachtige en levende* God, 1 Thess. 1 : 9, en dat in *geest en in waarheid*, Joh. 4 : 24; hij heeft een geestelijk besef van God en laat zijn ziel in dat werk toe, doende en sprekende in waarheid en ongeveinsd; als hij God dient begeert hij altijd tot Hem te naderen, tot de levende God die komt, hoort en ziet en zijn dienst aannemen kan, Ps. 42 : 2, 3. Hierin faalt hij menigmaal, maar nochtans mag ik zeggen, dat hij zulk een dienst beoogt en ze soms betracht. Hij acht ook die godsdienst niet veel, die Zo aan God niet toegebracht wordt; de onheiligheid zijner heilige dingen, is niet het minste deel van zijn last en kwelling. Van zulk een godsdienst zijn de natuurlijke mensen vervreemd, terwijl zij hun ijdele en winderige roemtaal uitblazen, Lukas 18 : 11, 12, en dat genoegzaam tegen een onbekende God, Hand. 17 : 23.

3. De mens die in Christus is, wordt ook vernieuwd in de wijze van zijn uiterlijk beroep en handeling in de wereld. Hij neemt steeds voor, daarin te werken, omdat God het zo geboden heeft, Rom. 12 : 11; hij neemt zich voor, God als zijn hoogste doel daarin op het oog te hebben, *het doende tot Zijn eer*, 1 Cor. 10 : 31, hij zoekt ook gemeenschap te oefenen met God in de beoefening van zijn uiterlijke werkzaamheden gelijk Jacob doet in het maken van zijn uiterste wil, Gen. 49 : 18, en Nehemia 2 : 4 deed. Zodat hij zich voorneemt met God te wandelen en zich gedurig Hem voor te stellen, Ps. 14 : 8; waarin hij echter, 't is onloochenbaar, dikwijls te kort komt.

4. Hij wordt vernieuwd in de beschouwing van zijn naaste betrekkingen; hij volbrengt beter zijn plicht als man, vader, broeder, meester, knecht, buurman enz. *Hierin oefent hij zichzelf dat hij een onergerlijke consciëntie mag houden tegenover de mensen*. Hij wordt ook vernieuwd *in 't gebruik zijner geoorloofde vrijheid*. Hij tracht spijs en drank, slaap, kleding en gemakkelijkheden te gebruiken met het oog op God; hij werkt om onder de macht van geen ding te komen, 1 Cor. 6 : 12, 13, en om geen aanstoot te geven aan anderen in het gebruik van die dingen, Rom. 14 : 20, 21; 15 : 2. Ook *gebruikt hij het zijne niet tot een oorzaak voor het vlees*, Gal. 5 : 13. Ja hij tracht dat alles te gebruiken als een vreemdeling op aarde, zodat zijn bescheidenheid bekend mag worden, Phil. 4 : 5. Ook heeft hij hierin het oog op God als einddoel, *doende alles tot Gods eer*, 1 Cor. 10 : 31. Dientengevolge mogen wij van die mens zeggen: *het oude is (veel) voorbijgegaan, alles is (enigermate) nieuw geworden*, 2 Cor. 5 : 17. Die zulk een nieuw schepsel is, is gewis in Christus.

Deze vernieuwing in allerlei wandel en dit zijn onder de wet Gods in alles, is *die heiligheid zonder welke niemand God zien zal*, Hebr. 12 : 14. Men moge zich niets inbeelden, maar tenzij ze trachten zich Code beproefd voor te stellen in alle welbehaaglijkheid, en enig inwendig getuigenis van oprechtheid hieromtrent te verkrijgen, zo zullen zij hun harten voor Hem niet verzekeren. Het getuigenis der consciëntie is de gelovigen tot blijdschap, 2 Cor. 1 : 12. *Hieraan kennen wij, dat wij Hem gekend hebben, zo wij Zijn geboden bewaren*, 1 Joh. 2 : 3; *wij hebben geen vrijmoedigheid tot God indien ons hart ons veroordeelt*, 1 Joh. 3 : 20 en 21. Dit is het nieuwe schepsel, omdat God het beginsel van een nieuw geestelijk leven in het hart heeft gelegd, waardoor het nieuw wordt en daden van een nieuw leven voortbrengt, zodat hij gekeerd is tot de gehele wet; aan de ene kant tot de geboden die de zonde verbieden: zoals tegen verborgen zonden; geen struikelblok bijv. willen leggen voor de blinde, Lev. 19 : 14; tegen kleine zonden, die bij velen geacht worden als het minste der wet; tegen geestelijke zonden, als onreinheid des geestes, 2 Cor. 7 : 1; tegen zonden van nalatigheid zowel als van bedrijf, omdat men ook daarnaar

geoordeeld zal worden, Matth. 25 : 42-44; tegen zonden van karakter en houding, die derhalve zijn als rechter oog en hand, Matth. 5 : 29. Dit nieuwe levensbeginsel maakt door de goede hand Gods, dat de mens zich tegen iedere bekende zonde kant, zodat hij geen vreedzaam verblijf geeft aan haar noch aan enige duisternis, 2 Cor. 6 : 14. Aan de andere kant is hij gekeerd tot alle geboden die betrekking hebben op de plichten en op de levendmakende genade Gods in de mens. Dientengevolge geeft hij acht op alle geboden, Ps. 119 : 6, om *Godzalig, rechtvaardig en matig te zijn*, Tit. 2 : 12; om te jagen naar een goede en oprechte wijze van werken van hetgeen recht is, voornemende deze poging niet te laten varen, zolang hij leeft, maar steeds zich uit te strekken tot de prijs der roeping Gods, Fil. 3 : 13 en 14. Dit is ware heiligheid, die zeer wel past aan al diegenen, die voorgeven erfgenamen te zijn van de heilige woningen, in het onmiddellijk gezelschap en de onmiddellijke nabijheid van een heilig God, 1 Joh. 3 : 3.

*Sommigen zullen licht denken dat deze dingen hoog en, zeer moeilijk te verkrijgen zijn. Ik stem toe dat het waar is; maar dat ze vooreerst bedenken, dat er een zeer rijke gave aan Gods volk in het verbond beloofd wordt, hetwelk de zaken lichter maakt. Want de Heere heeft Zich verbonden *het stenen hart weg te nemen en een vleses hart te geven; en een nieuw hart, een hart om Hem voor eeuwig te vrezen; Hij heeft Zich verbonden. Zijn wet in des mensen hart te stellen, Zijn vrees in hun hart te geven, hen te bewaren bij Zijn wet, Zijn Geest in hun binnenste te stellen, om ze te doen wandelen in Zijn inzettingen; Hij heeft beloofd, de priesters met vettigheid dronken te maken en de zielen van Zijn volk met het goede te verzadigen, haar gedurig te bewaren; en elk ogenblik te bevochtigen als een gewaterde hof*, Ezech. 36 : 26 en 27; Jer. 32 : 39 en 40; 31 : 12, 14 en 33; Jes. 27 : 3. En overmits Hij aangezocht moet worden om al deze dingen te doen aan ons, zo verbindt Hij zich, om de *Geest der genade en der gebeden over hen uit te storten* en hen Zo te leren, hoe zij deze dingen zoeken moeten en zich aanzetten zullen, opdat Hij hun dit alles doe, Zach. 12 : 10. Ten andere, dat het nieuwe schepsel (ik sta dit toe ter voldoening der zwakkeren) gelijk het door ons beschreven is, niet in al zijn verschijnselen gevonden wordt in ieder begenadigde, maar dat het toch deugdelijk en goed is, indien het volgende gevonden wordt:*

1. Dat er een nieuw mens is! Minder kunnen wij niet toestaan. Want indien iemand in Christus is, dan moet in hem een nieuw schepsel zijn, en dat is: de nieuwe mens, welke allen moeten aandoen, die tot zaligheid van Christus geleerd zijn, Efése 4 : 21-24. Daar moet enige vernieuwing zijn van het beeld Gods in ziel en lichaam. Daar moet iets zijn van ieder deel hetwelk naar God neigt. En hoewel ik echter beken, dat ieder gelovige dit niet kan aanwijzen aan anderen, noch in zichzelf onderscheiden, omdat velen geen kennis hebben van de onderscheiden eigenschappen der ziel noch van de strikken der bekering die op iedere ziels en lichaamshoedanigheid passen, zo zal men toch bevinden, dat er zo iets in de gelovigen is; ja ze hebben daarvan getuigenis in zichzelf, zo hun de zaak maar uitgelegd en getoond wordt wat ze is.

2. Daar moet immers zulk een betrachting zijn van alle bekende geboden Gods, dat men geen enkele bekende ongerechtigheid aan de hand houdt en gedooft; want *wat mededeel heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid*, 2 Cor. 6 : 14 en 15; Ps. 119: 6. *Hij mag geen ongerechtigheid aanzien*, Ps. 66 : 18. Ik stem toe dat men met vele geboden onbekend kan wezen, evenals met vele zonden; ook dat men zich verbeelden kan, dat deze of gene zonde Gods niet hatelijk is; maar, indien men hierin onderwezen wordt, zo kan er geen overeenkomst wezen tussen gerechtigheid en ongerechtigheid.

3. De mens moet in zijn oprechte voornemens geneigd zijn tot de ganse wet des Heeren. Dit toch is niets anders dan het hart aan God overgeven, opdat Hij Zijn wet zonder enige uitzondering daar in stelle, hetgeen een gedeelte is van het verbond dat wij met God te maken hebben, Hebr. 8 : 10. Ja, 't is alzo, velen weten niet hoe zich te neigen tot Gods wet in al hun wegen; maar zo 't hun geopenbaard wordt, hoe dat geschieden moet, zo zullen zij zich daartoe voegen. Ook is het waar, dat zij menigmaal in de praktijk hun voornemens niet nakomen. Maar als zij te kort komen, kunnen zij betuigen, een ander voornemen te hebben gehad, en blijven in oprechtheid en zonder bedrog bij hun plan het anders te doen. Ja, het is hun tot droefheid, hun voornemens niet beter te hebben uitgevoerd, wanneer God de Heere het hun ontdekt, hetwelk Hij op Zijn tijd ook zeker doen zal.

4. Wanneer wij over onze staat oordelen willen door het nieuwe schepsel, zo moeten wij dat doen op een bekwame tijd, als wij in een goede gestalte zijn. Want het vlees en de geest begeren en vechten tegen elkander, Gal. 5 : 17, terwijl nu de een en dan de ander de overhand heeft. Ik zeg dan: men moet een bekwame tijd uitkiezen, wanneer het geestelijk deel niet door enige beproeving ter neergeworpen en door het vlees overmeesterd is. Want in dat geval is het nieuwe schepsel teruggekeerd tot zijn oorsprong en veelszins tot de fontein en de hebbelijkheden (of hoedanigheden), behalve enige kleine dingen, die niet gemakkelijk te onderscheiden zijn, waardoor het weerstand biedt aan het vlees. Nu toch is het de wintertijd der ziel, wij kunnen nu geen vrucht verwachten, ja geen bladeren zelfs, gelijk op andere tijden. Opdat echter niet enige overgegeven goddelozen hiermede hun voordeel doen, zo moeten wij hier zeggen dat de geest menigmaal in een Godzalige de overhand heeft over het vlees, maar dat het einde en het oogmerk, de bloei en de bijzondere lust van zijn leven en zijn handelwijze is in en tot de wet des Heeren; dat is zijn gewone wandel, Ps. 119 : 1, terwijl de gewone weg en koers der goddelozen is zonde te doen, gelijk dikwijls in het boek van Salomo's Spreuken aangewezen wordt. En indien het gebeurt, dat een gelovige door enige zonde overheerst wordt, zo is het hem gewoonlijk tot droevige kwelling en bekommernis; terwijl wij niet vergeten mogen dat hij gedurig van de Heere afhangt, opdat Deze zijn wegen weer recht maakt gelijk David spreekt: *Zult u mijn voet niet van aanstoot redden?* Ps. 56 : 14.

Maar, zo werpt men ons tegen, goddelozen en geveinsden kunnen wel grote verandering en vernieuwing in zich hebben; ik vrees dat de mijne ook zodanig zal zijn.

Ik stem toe dat zij wel enige dingen in zich hebben, welke op het nieuwe schepsel gelijken, als daar zijn:

Vooreerst. Zij kunnen tot grote kennis komen, gelijk blijkt uit Hebr. 6 : 4. *Zij zijn verlicht.* Daar kan een ijver en vuur in hun hartstochten wezen, zodat zij het woord ontvangen met blijdschap, Matth. 13 : 20. Zij kunnen ook geraken tot een aanmerkelijke uitwendige hervorming en verbetering in de uitwendige mens, niet alleen met betrekking tot de verlossing van vele zonden, maar ook tot de beoefening van vele plichten, gelijk het geval was met de Farizeeër, Lukas 18 : 12. Ook kunnen zij enige goddelijke zaken als voortreffelijk beschouwen, zoals het volk van Jezus zei, dat er nooit enig mens gesproken had gelijk Hij, Joh. 7 : 46.

Ten tweede. De geveinsden kunnen een grote belijdenis en uiterlijke vertoning van godsdienstigheid hebben als namelijk: Zij kunnen van de wet, van het Evangelie en van het verbond spreken, evenals de goddelozen, Ps. 50 : 16; hun zonde openlijk tot

hun schande belijden, gelijk koning Achab, 1 Kon. 21 : 27; — vlijtig onderzoek doen naar hun plicht en met lust komen om die plicht aan te nemen, gelijk we zien Jes. 58 : 2; — zich aan de zijde Gods voegen en zich in de bres stellen voor Gods zaak in een zware en gevaarlijke tijd gelijk Demas en andere geveinsden in het boek der Handelingen, maar die daarna weer afvielen; — veel van hun goederen aan God en de heiligen geven, gelijk we zien, Hand. 5 : 1 en 2, zo niet al hun goederen gelijk Paulus schijnt te kennen te geven, 1 Cor. 13 : 3; — ja, het is ook niet onmogelijk dat sommigen hunner hun lichamen geven om verbrand te worden, gelijk af te leiden is uit de zoeven aangeduide plaats.

Ten derde. De geveinsden kunnen in de algemene en gewone trappen van een Christelijk werk, zoals de uitverkorenen hebben, al ver komen als God ze gevangen leidt, namelijk: Zij kunnen onder zware overtuiging van zonde liggen, als Judas, Matth. 27 : 3—5, en koning Saul dikwijls was; — beven voor Gods Woord en onder grote verschrikking zijn evenals Felix, Hand. 24 : 25; zich verheugen en de waarheid aannemen, gelijk blijkt uit Matth. 13 : 20; — in enige rust en vrede zijn, in verwachting der zaligheid door Christus, gelijk de dwaze maagden waren, Matth. 25; dit alles kan achtervolgd worden met een aanzienlijke levensverbetering; de onreine geest kan uit hen uitgaan, Matth. 12 : 43; Lukas 18 : 11 en 12; — dit werk kan ook schijnen versterkt te worden door enige bijzondere bevindingen en genietingen van Gods Woord, Hebr. 6 : 4.

Ten vierde. De geveinsden kunnen enige dingen hebben die zeer gelijken op zaligmakende genade, namelijk: Zij kunnen een soort van geloof hebben met Simon de Tovenaar, Hand. 8 : 12; — een soort van boetvaardigheid hebben en in 't zwart en treurig wandelen, Mal. 3 : 14; — een grote vrees voor God hebben gelijk Bileam had, die om een huis vol goud niet wilde gaan met de boden Balaks, zonder verlof van God te eisen en te verkrijgen, Num. 22 : 18; — ook wel een zekere soort van hoop gelijk in het boek van Job staat: *de verwachting des huichelaars zal vergaan*, Job 8 : 13; — ook soms wel enige liefde, gelijk Herodes Johannes beminde en hem in waarde hield, Markus 6 : 20. Maar ik behoef ook alles niet op te sommen, daar het buiten twijfel is, dat ze soms een namaaksel hebben van alle zaligmakende genadewerkingen. Ja, zij hebben soms iets dat lijkt op de bijzondere mededelingen Gods en het getuigenis van Zijn Geest; iets hetwelk hun krachtig omgeeft, gelijk de *krachten, der toekomstige eeuw*, met enige flikkeringen van blijdschap, die daaruit voortkomen, Hebr. 6 : 4 en 5.

Desondanks zijn ze, met Agrippa, maar *bijna* overreed, om Christenen te worden, Hand. 26 : 28. Het zou verdrietig zijn in het bijzonder van al deze zaken te spreken en duidelijk aan te tonen dat ze maar verrot van hart zijn. Daarom zal ik maar enige weinige dingen opnoemen, waarin een werkelijk vernieuwd mens, die in Christus is, verschilt van de geveinsden en verworpelingen, (of degenen die niet tot het geloof komen).

1. Wat verandering ook in hen komt, hun hart wordt niet veranderd, noch vernieuwd. Het nieuwe hart wordt alleen aan de uitverkorenen gegeven als zij bekeerd worden en onder de band des Verbonds gebracht worden, Jer. 32 : 39; Ez. 36 : 26. Zij hebben nooit Christus aangegrepen als het enige verzadigende goed in de ganse wereld, waarom zij met blijdschap alles zouden willen verlaten. In dit geval toch zou het Koninkrijk Gods in hen gekomen zijn, Matth. 13 : 44. Doch de werkelijk vernieuwde mag en kan, zonder een te hoog getuigenis op goede grond zeggen dat zijn hart veranderd geworden is door Christus aan te nemen, en dat het achter Christus

blijdschap vindt als de alleen rijkmakende schat, in welke gevonden te worden hij zo hoog schat, dat hij vergelijkender wijze alles buiten Hem *schade en drek rekent*, Pil. 3 : 8 en 9.

2. Tot wat verbetering of belijdenis de genoemden ook geraken mogen, nochtans, gelijk ze niet ontspruit uit een nieuw hart en het zuivere beginsel van ijver voor God, zo is zij altijd tot een boos en verkeerd einde, om van de mensen gezien te worden, Matth. 6 : 5, of om een uiterlijke benauwdheid te ontvlieden en te ontgaan, of om vrij te zijn van Gods toom en van de ontsteltenis hunner eigen consciëntie, Jes. 59 : 3; Mal. 3 : 14. Zij geven toch nooit acht op alle bekende geboden Gods, anders zouden zij nooit beschaamd worden, Ps. 119 : 6. Ook nemen zij tegen iedere hun bekende ongerechtigheid geen maatregelen van tegenstand; want anders waren zij vrij van de veroordeling huns harten, en mochten met recht vertrouwen hebben voor God, 1 Joh. 3 : 20. Indien zij nu nog in zulk een gering getal, uit het beginsel der liefde tot Christus en tot een goed einde Christus beleden en erkenden, zo zou Hij gehouden zijn door Zijn eigen woord, hen voor Zijn Vader te belijden, Matth. 10 : 32.

3. Hoever de geveinsden ook vorderen in het toeleidend werk tot Christus, zo zoeken zij toch nooit *eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid*, Matth. 6 : 33, als het ene nodige. Christus' vriendschap en gemeenschap is nooit hun enige wens en hun hartvoldoende en heiligende keuze; anders zou dat beste deel nooit van hen weggenomen worden, Lukas 10 : 42.

4. Welke namaaksels er ook zijn in de geveinsden, zo zijn ze alle voortgekomen zonder enig zaligmakend werk van de Geest van Christus; en het is genoeg, hen van dit kenteken uit te sluiten, dat zij zichzelf nooit verloochenen in die dingen noch daarvan ontleidigd worden, maar dat ze gedurig daarop steunen als hun Zaligmaker, zodat zij zich de *gerechtigheid Gods niet onderwerpen*, Rom. 10 : 3. En dit is genoegzaam om hen verre van Christus te houden, die nooit dat oude kleed der gerechtigheid wil naaien op Zijn fijn nieuw linnen, noch Zijn nieuwe wijn gieten in oude lederen zakken. Matth. 9 : 17.

5. Wij mogen zeggen: Laat geveinsden hebben wat zij kunnen, nochtans ontbreken hun de drie grote wezenlijke delen van godsdienstigheid en ware christelijkheid als: a. Zij wanhopen niet geheel en al aan en zijn niet verloren in zichzelf; zij zijn niet ontleidigd van hun gerechtigheid; zij hebben zulk een walging niet van zichzelf of zij weten zichzelf nog wel te helpen. Maar Christus is gekomen om te zoeken en zalig maken, die ten enenmale in zichzelf verloren zijn, Lukas 19 : 10. b. Nooit hebben zij de Heere Jezus aangenomen als de enige schat, en als de parel die alleen rijk kan maken en ons behoorde genoeg te zijn. Derhalve hebben zij nooit van harte toegestemd in Gods plan en verbond der genade. Zo zijn zij Zijner niet waardig, en is het Koninkrijk Gods niet tot zaligheid in hun hart gekomen, Matth. 13 : 44. c. Nooit nemen zij met ernst het gehele juk van Christus op zich, zonder uitzondering oordelende dat Zijn gehele wil rechtvaardig en goed, heilig en geestelijk is, Rom. 7 : 12, en derhalve wordt hun geen rust van Christus gegeven Matth. 11 : 29. Daarom, wie het ook zij, degene die duidelijk en met recht zich deze drie voornoemde dingen kan toeschrijven, is verre buiten de reuk van alle geveinsden die in de wereld zijn, daar hij beantwoord heeft aan de grote bedoelingen van wet en Evangelie.

Tegenwerping. *Soms meen ik wel klaar te zien dat ik het kenteken van het nieuwe shepsel mij toe-eigenen mag; maar op andere tijden heeft de zonde zo de overhand op mij, dat ik al het werk binnen in mij in twijfel moet trekken.*

Ik antwoord. 't Is zeer te beklagen dat zij die Gods naam belijden zover worden vervoerd en meegesleept door de overtreding, gelijk dikwijls gebeurt. Nochtans, tot beantwoording dier tegenwerping, zo zij met ernst gedaan is, zeggen wij, dat de vromen in de Heilige Schrift zich met recht God en Zijn genadeverbond toepassen, zelfs wanneer de ongerechtigheid de overhand op hen nam, gelijk wij zien, Ps. 65 : 4: *Ongerechte dingen hadden de overhand over mij; maar onze overtredingen die verzoent Gij*; zo dankt Paulus God door Christus, terwijl een *wet in zijn leden hem tot de zonde gevangen nam*, Rom. 7 : 5. Echter, tot beter verstand dezer waarheden en veiliger toepassing, zo moeten wij onderscheid maken tussen grove uitbrekingen en tussen gewone zwakheden, of zonden die een mens onvoorziens overkomen, zonder opzet of raadslag.

Ten eerste. Wat de grove zonden aanbelangt, is het voor een gelovige, terwijl hij onder haar macht is, zwaar zijn genadige verandering te zien, hoewel zij in waarheid is; en zeer moeilijk is het, daaruit enige troost te trekken, voordat hij enigermate hersteld is en wenst over zulke zonden bedroefd en gevoelig te wezen en zich tegen haar te willen verzetten. Wij bevinden wel dat David zich Gods knecht noemt, terstond nadat hij Gods volk geteld had, maar hij was toen onder een ernstig gevoel en verslagenheid zijner zonde, 2 Sam. 24 : 10. Zo zien wij dat Jona God voor zijn Heere en Meester houdt, zijnde in zijn weerspanningheid, maar hij was er toen al bedroefd over en een geest van wraak was er in hem tegen zijn zonde, Jona 1 : 9, 10 en 12.

Ten andere. Wat de zonde uit zwakheid en van dagelijkse struikeling en hartekwalen aanbelangt: Wij zullen enige opmerkingen maken over het zevende hoofdstuk van Paulus' brief aan de Romeinen, om te zien op welke gronden deze apostel zijn deel aan Christus vasthield. En, indien u ze ook hebt, zal het goed met u zijn.

1. Paulus, bevindende dat hij veel te kort komt en de gelijkvormigheid met de wet Gods niet bereiken kan, beschuldigt de wet niet als te nauw, zodat men die niet zou kunnen onderhouden gelijk geveinsden gewoonlijk spreken; maar hij beschuldigt zichzelf als vleeselijk en betuigt van de wet dat ze goed, heilig en geestelijk is. Rom. 7 : 12 en 14.
2. Hij kon zeggen dat hij faalde omtrent het goed dat hij beoogde en begeerde; en dat hij dikwijls een oprecht voornemen nam tegen het kwaad waarin hij viel. Rom. 7 : 15, 18 en 19.
3. Hij zegt dat het hem pijnlijk en bitter is, dat de zonde over hem de overhand heeft, zodat hij zich ellendig oordeelde vanwege zulk een lichaam des doods, waarvan hij ook wenste verlost te worden, Rom. 7 : 24.
4. Hij zegt dat, terwijl hij onder de macht en wet der zonde is, er iets is op de bodem zijns harten, wat er tegen strijdt, zelfs al wordt het overmeesterd door het vlees; dat goede in zijn hart wilde het gaarne anders, en als dit de overhand heeft zo is het een vermakelijke zaak, Rom. 7 : 21 en 25.

Op grond van dit viertal dingen dankt hij God en Christus, dat er geen verdoemenis voor hem is, Rom. 7 : 25; 8 : 1. Zie dan nu, waarde lezer! of dat zelfde ook bij u gevonden wordt, namelijk: Of u uzelf beschuldigt en de wet voor goed houdt, als u faalt en struikelt? — Of kunt u zeggen, dat u menigmaal tegen de zonde een oprecht en, zoverre u bekend, onbedrieglijk voornemen hebt en het tegengestelde goed u

voorneemt, voor dat het kwaad op u doorbreekt? — Of kunt u zeggen, dat u zo zeer door uw feilen gekweld wordt dat u uzelf ellendig oordeelt vanwege die zonde en het lichaam des doods hetwelk de wortel en bron dier ongerechtigheden is? — Of kunt u zeggen dat er binnen u een partij is, die zich tegen de zonde kant, die de oprechte weg wenst te zijn, en die als het ware, in haar element is wanneer zij wandelt op de weg des Heeren? Indien u op deze vragen een bevestigend antwoord geven mag, dan staat het goed met u. Alleen neem geen rust voordat u enigermate van de grond dier tegenwerping verlost zijt, of tenminste voordat u zeer beslist zeggen kunt, dat u met al die zwakheden oorlog voert. Een goede hulp tegen de overheersende kracht der zonde is, dat men vastkleeft, door het geloof aan Christus, welk geloof, gelijk het een begeerlijk deel der heiligmaking, een aanmerkelijk stuk van gelijkvormigheid met Gods wil, en zéér dienstbaar is aan Gods oogmerk in het Evangelie, Gal. 2 : 20 en 21, en dientengevolge door de mens gezocht moest worden als een Gode welbehaaglijk werk, Joh. 6 : 29, het ook de naaste weg is om het leven en sap te trekken uit Christus, die de gezegende wortel is tot vruchtbaarheid in elk geval. Joh. 15 : 4 en 5.

Tegenwerping. „Maar ik heb geen deel aan die bijzondere mededelingen Gods, waarvan in de Heilige Schrift gesproken wordt, noch van die bewerkingen en uitgangen van Gods Geest, waarvan de begenadigden menigmaal spreken en waartoe zij geraken. Om het gemis dezer zaken nu houd ik mijn staat zeer verdacht.”

Om u in deze te helpen zal ik enige van die voortreffelijke mededelingen Gods aanwijzen, terwijl ik hoop dat er na haar oprechte ontdekking maar een gering fundament zal gevonden worden voor de jaloerse klachten van vele begenadigde zielen.

Ten eerste. Behalve die overtuigingen van Gods Geest, die Christus' weg tot de ziel bereiden en ook die welke daarop meestal volgen, zo wordt er in Gods Woord menigmaal gesproken van *een zegel van de Geest Gods*, waarvan 't voornaamste is: het heiligmakend werk van de Heilige Geest, die de trekken en afbeeldsels van Gods beeld en van Zijn geopenbaarde wil de bekeerde indrukt gelijk een zegel een afdruksel van zijn gelijkenis op de verzegelde zaak laat; gelijk er staat, 2 Tim. 2 : 19: *Het fundament Gods staat hebbende dit zegel: de Heere kent degenen die de Zijnen zijn en een iegelijk die de naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid.* — Dit zegel wordt ook genoemd een getuigenis, 1 Joh. 5 10: *Die gelooft heeft het getuigenis in zichzelf;* d.i. de gronden waarop men kan bewijzen dat men deel aan Christus heeft, zijn in elke gelovige aanwezig, aangezien hij iets van het heiligmakend werk in zich heeft, hetgeen een wenselijk, ofschoon niet altijd even klaar en openbaar getuigenis is. Zo ziet u dus duidelijk wat te verstaan is door het zegel van de Geest Gods, en zult u dit ook in uzelf bevinden.

Ten tweede. Daar is *gemeenschap met God*. Hiervan wordt veel gesproken onder de Godgeleerden, en hieronder verstaan zij de gevoelige tegenwoordigheid Gods, die de ziel uitnemend verkwikt. Maar indien wij eigenlijk spreken, zo is die gemeenschap een onderling deelgenootschap tussen God en de in Christus gelovende. Niet alleen heeft die mens deel aan God zelf maar ook aan alles wat Hem toebehoort; maar zo heeft God de Heere ook een bijzonder deel aan die mens en aan alles wat hem aangaat. Daar is een gemeenschap tussen man en vrouw, waardoor zij een bijzonder deel aan elkander hebben, ook aan elkanders goederen en belangen. Zo is het ook hier: Hij is onze God en al het Zijne is het onze, omdat Hij zelf de onze is. Deze

gemeenschap met God nu hebben alle ware gelovigen te allen tijd, waarvan wij later zullen spreken. Wij stemmen er in toe: er is een dadelijk gebruik van die gemeenschap, waardoor men vrijmoedig iets behandelt dat God aanbelangt en men zelfs met Hem als met zichzelf bezig is, met bijzondere gemeenzaamheid en vrijheid, vooral in de godsdienst; wanneer de ziel met de levende God omgaat, de Goddelijke natuur deelachtig zijnde, opgroeiende naar Zijn gelijkenis en liefelijk Zijn eigenschappen overdenkende en haar beschouwende als haar deelgenoot, gelijk men zijn goederen overziet. Dit noemen zij gemeenschap met God en Zijn ingestelde dienst. En dit wordt wel niet dagelijks en dikwijls genoten en al de vromen hebben wel hieraan geen gelijkmatig deel; ook is het waarachtig, dat hetgeen in God is zich niet op alle tijden gelijk uitlaat ten goede van de gelovige met betrekking tot zijn bewustzijn. De gemeenschap zelf echter staat gewis altijd vast en zeker, alle gelovigen hebben zoveel gemeenschap met God in de ingestelde middelen der genade dat hun hart, ten minste nu en dan, met de levende God verkeert en enigermate naar datzelfde beeld veranderd wordt. Hieromtrent behoeft geen meerdere twijfeling te zijn.

Ten derde. Daar is iets hetwelk *een gewoonlijke omgang met God* genaamd wordt, waaromtrent veel onder de gelovigen gemist wordt. Indien men hieronder verstaat het vervullen van onze plichten als in het gezicht van de levende God die ons ziet en hoort, en die getuige is hoe wij ons in alles gedragen. Zo is 't een aan alle begenadigden gemene zaak. Zij hebben dat in de hebbelijkheid, in de grond en in het besef, zij zeggen met David, Ps. 16 : 8: *Ik stel de Heere gedurig voor mij*; ja menigmaal hebben zij dat in werkelijke beoefening, wanneer hun ziel in een goede gesteldheid is, zij wandelen alsof zij God bij zich zagen staan, en zij hebben enige gedachten van Zijn gunst door Christus. Zo is onzer aller *gemeenschap met de Vader en met Zijn Zoon*, 1 Joh. 1 : 3. Doch indien wij door die gemeenzaamheid verstaan: een zoete, verkwikkelijke, vertrouwelijke en gevoelige omgang met God, welke de ziel verlustigt (behalve hetgeen de consciëntie of het bewustzijn van de plicht doet) dan is het een wandelen in het licht van Gods aangezicht en een goed deel van gevoelige tegenwoordigheid: en hoewel het schijnt dat Henoeh hiervan veel genoot, omdat er staat dat hij met God wandelde, Gen. 5 : 24, zo is het toch niet zo algemeen als het voorgaande noch algemeen aan alle Christenen. Hier toch is de ziel vervuld als met merg en vettigheid en volgt haar Leidsman dicht achterna, en wordt bijzonder door Gods rechterhand ondersteund, gelijk David spreekt, Ps. 63 : 6 en 9.

Ten vierde. Daar is iets dat men noemt *toegang tot God*. Dit acht ik te zijn: de wering van de hindernissen van de weg tussen een mens en God, zodat hij toegelaten wordt nabij te komen. Gelijk wij gezegd worden toegang te hebben tot een voornaam persoon, wanneer de deuren wijd opengedaan zijn, zijn lijfknechten van hem weggegaan zijn, en wij in zijn nabijheid toegelaten worden. Zo is 't ook hier. Nu wordt deze toegang soms in de Heilige Schrift genomen voor de weg door Christus bereid en de wegneming der vijandschap tussen God en de zondaar, zodat men nu heeft *een open weg om tot God door Christus te komen*, Ef. 2 : 18. Maar soms wordt het gebezigd voor het dadelijk gebruik van die toegang, welke door Christus verkregen is. Als iemand namelijk ondervindt, dat alle hinderpalen en verschillen, welke gewoonlijk tussen hem en God zijn, weggenomen zijn, en dat God Zich niet vreemd tegen hem houdt of hem stuurs aanziet, maar hem toestaat zelfs *tot Zijn stoel te komen*, Job 23 : 3. Wegens dit gemis klaagde Job 23 : 8 en 9: *Ga ik voorwaarts of achterwaarts, ter linker of rechterhand, zo verneem ik Hem niet en zie Hem niet*. De eerste soort van toegang is aan alle gelovigen gemeen; want zij zijn allen nabij gebracht door het bloed des Verbonds en zij zijn niet meer verre; de dodelijke

vijandschap tussen God en hen is weggenomen. Maar de toegang, genomen in de andere zin, wordt meer of minder verleend, naar des Heeren volstreckte oppermacht en welbehagen. Het wordt aan de gelovige overgelaten, die toegang voor zichzelf te verhinderen, totdat het de Heere behaagt, hem genadig en vrijelijk terug te geven, zodat dit op en neergaat. Hieromtrent dus behoeft men nopens zijn staat geen zwaarigheid te maken.

Ten vijfde: Daar is iets hetwelk heet: *Vrijmoedigheid voor God*. Dit is eigenlijk vrijheid of vrij uitspreken tot God. Velen zijn er die dit nu en dan missende, hun staat in twijfel trekken; daar de Schrift zegt: *Waar de Geest des Heeren is, aldaar is vrijheid*, 2 Cor. 3 : 17. Maar het is niet recht, dat ze die vrijheid beperken tot dat vrij uitspreken voor God. 't Is waar, waar de Geest des Heeren Gods wil in de Schrift op een zaligmakende wijze aan een mens ontdekt, daar is vrijheid van alle verbintenis aan de ceremoniële wet en van de verdoemende macht der zedenwet en van de dikke duisternis en onkunde die op het natuurlijk hart ligt als een deksel, hetwelk Christus, gelijk Hij in het Evangelie voorgesteld wordt, voor hen verbergt. Ook is het waar, dat soms aan de Godzaligen ook die vrijheid gegeven wordt, die een vrije gemeenschapsoefening met God is, een *ordentelijk voorstellen* van onze toestand in onze gesteldheid *voor Gods aangezicht, een vervulling van onze mond met redenen*, Job 23 : 4. Maar dit is niet de vrijheid, genomen in de vorige zin. Hoewel de Heere Zich nu verbonden heeft, *de Geest des gebeds uit te storten over het ganse huis Davids*, Zach. 12 : 10, zo hangt toch die mededeling, die wij vrijheid of vrijuit spreken tot God noemen, veel van des Heeren volstrekt welbehagen af, om die te geven en wanneer en in wat mate het Hem belieft. Deze vrijmoedigheid die wij vrijheid of vrij uitspreken tot God in het gebed noemen, wordt soms zeer verlevendigd door een groot vertrouwen, in de tijd des gebeds (immers zolang totdat het gebed naar het einde gaat). En zij bestaat veel in een levendigheid van het verstand, om hetgeen wat men voor God zal uitbrengen, te bevatten en te beseffen, zodat men Zo zijn zaak ordelijk voorstellen kan. Dan zijn er woorden of uitdrukkingen die schoon, gepast, zeer nadrukkelijk, krachtig en juist zijn. Ook komt er bij een vurigheid des Geestes, waarvan de Schrift spreekt, de ziel is brandend en begerig en zeer ingespannen. Verder is er in deze vrijheid in het algemeen een bijzonder smelten des harten; hetwelk dikwijls gevoegd is bij een grote mate van de *Geest der genade en des gebeds*, Zach. 12 : 10. Want zo wordt de ziel voor God uitgestort gelijk als over een eerstgeborene. Zodanig is de vrijheid, welke vele vromen krijgen, voor God; terwijl zij in grote verbrijzeling des harten en vurigheid des geestes worden toegelaten om hun mening ten volle uit te spreken voor God als voor de levende God, Die hun gebeden tenminste opmerkt. Soms is deze vrijheid verenigd met vertrouwen, zodat de bidder dan niet alleen vrij, maar zelfs onbeschroomd spreekt tot God; zodat hij die vrijmoedigheid met vertrouwen heeft van welke wij lezen, Efése 3 : 12. Deze gave wordt zeldzamer verleend dan de vorige; nochtans is zij algemeen. Zij heeft in zich, behalve hetgeen we reeds tevoren opmerkten, enige invloed van de Geest op het geloof, waardoor het bijzonder krachtig werkt in het gebed. Ook is er een zoete treurige gesteldheid des geestes, waardoor een gelovige zijn hart uitstort in Gods schoot en met vertrouwen op Zijn gunst en toegenegenheid, zijn zaak voor Hem als de levende God bepleit. Dit is al de gevoelige tegenwoordigheid Gods, waartoe vele vromen komen. Daar is dan geen reden om te twifelen aan zijn staat met betrekking tot de laatst beschreven vrijmoedigheid; omdat hierin niets is wat wezenlijk strekt tot het opmaken van zijn genadestaat. Want sommigen hebben het, sommigen niet; sommigen hebben het soms en soms niet, zodat het veel op en neergaat. Evenwel mag ik zeggen, dat de begenadigden veel kunnen toebrengen (en

dat door een zeer algemene invloed van Gods Geest) tot het verkrijgen en bewaren van zulk een geestelijke gesteldheid.

Ten zesde. Daar is iets hetwelk genaamd wordt *invloed*, of *beademing of aanblazing des Geestes*. Deze genadige invloed (want hiervan spreek ik nu alleen) is tweeërlei. Die invloed is of *gewoon* en *algemeen*, waardoor we dan verstaan moeten des Geestes werking op de ziel en op haar genadekrachten ter verlevendiging, ter bewaring der opgewektheid, ter oefening in de genade of in enige werkzaamheid (hoewel die invloed niet zeer klaar en kenbaar is). Een Geesteswerking, waarvan ik oordeel, dat zij altijd bij de gelovige aanwezig is, en dat *bewaart en bevochtigt nacht en dag, ja ieder ogenblik*, hetwelk beloofd wordt, Jes. 27 : 3; óf *meer het eigendom en meer bijzonder*, welke voor een geredde hoewel verwelkende ziel is, wat *de wind en de Geest was voor de dorre beenderen*, die stellende in een goede gestalte, Ez. 27 : 9 en 10, en hetgeen de dauw of *regen is voor het gras* en de *druppelen voor het nagras* en voor de droge grond, Ps. 72 : 6. Deze invloed wordt verstaan onder het *waaien van de zuidenwind, die de specerijen doet uitvloeien*, waarvan u leest, Hoogl. 4 : 16. Als de Geest aldus beweegt, zo wordt de genade Gods in de ziel opgewekt en geholpen om krachtiger te werken. Dit is de *verwijding van het hart* waardoor een mens in de *wegen Gods loopt*, Ps. 119 : 32. Deze invloed is beter en lichter te onderkennen dan de vorige en is niet zo algemeen. Die wind blaast soms ook weer op deze, en soms op een andere genade; dikwijls echter op vele tegelijk. Naarmate die invloed nu kleiner of groter is, werkt de ziel ook meerder of minder krachtig met God. En omdat het geloof een in de ziel geschapen genade is, zo is deze invloed des Geestes op het geloof soms meer, soms minder, en daardoor is de verzekerdheid des geloofs kleiner of groter.

Ten zevende. Daar is *de verhoring des gebeds*, waarvan in de Schrift dikwijls gesproken wordt. Hieromtrent kwellen zich velen, bijbrengende dat zij daarvan niets kennen door ondervinding. Maar die gunstige verhoring is tweeërlei. Zij is, ten eerste, zulk een verhoring die de mens alleen geloven moet door redenering, op Schriftuurlijke gronden. Namelijk: Indien ik tot Jezus gevloeden ben en in Hem tot God nader en bid naar Zijn wil, *niet aanziende* met goede ogen in *mijn hart enige ongerechtigheid*, geloof oefen omtrent hetgeen wat ik bid, of volstrekt of voorwaardelijk naar de natuur van de zaak en de beloften die daaromtrent gegeven zijn; zo ben ik gehouden te geloven, dat God mijn gebed verhoort en geven zal hetgeen goed is, en dit naar de schriften. Want zo staat er, Joh. 14 : 13, 24: *Zo wat u begeren zult in Mijn naam, dat zal Ik doen*; en 1 Joh. 5 : 14: *Dit is ons vertrouwen, dat, zo wat wij bidden naar Zijn wil, Hij ons verhoort*; en Markus 11 : 24: *Alle dingen die ge biddende begeert, gelooft dat u ze ontvangen zult en zij zullen u geworden*; evenals Ps. 66 : 18: *Indien ik ongerechtigheid had aangezien, Hij zou mij niet verhoord hebben*. Zo voldoende aan de Goddelijke eisen des gebeds, mag ik geloven, dat God mij verhoort. Die verhoring is, ten tweede, gevoelig. Dit wordt aan het hart verzekerd zonder enige sluitreden of gevolg. Zulk een verhoring verkreeg Hanna, 1 Sam, 1 : 18: *haar aangezicht was niet meer droevig*. Gewis, de Heere ademde op haar geloof en deed haar geloven, dat zij verhoord was, ofschoon zij het niet door redenering bewijzen kon. Want zij had geen fundament om er met recht op te bouwen, volgens de Schrift; maar God drukte het enigszins gevoelig op haar hart en deed het haar Zo geloven. Dit wordt maar zeldzaam gegeven, inzonderheid in gevallen die duidelijk uit de Schrift te bewijzen zijn. Daarom moet men zich veel vergenoegen, om het geloof volgens de eerste wijze van verhoring te oefenen. God geeft de laatste verhoring als het Hem behaagt, doch onze genadestaat mogen wij niet betwijfelen als wij de laatste wijze bij ons niet opmerken.

Ten achtste. Daar is *verzekerdheid van Gods gunst, door het getuigenis van onze eigen geest*, die door redenering in een sluitrede verkregen wordt, en wel aldus: *Al wie in Christus geloofd zal nooit verloren gaan; ik geloof in Christus, derhalve zal ik nooit verloren gaan.* Wederom: *Al wie merkt op al de geboden Gods, die zal nooit beschaamd worden, ik merk erop, derhalve zal ik nooit beschaamd worden.* Ik zeg, door aldus te redeneren, kan men een goede verzekerdheid van zijn genadestaat bekomen. Zo wordt voor vastgesteld, dat wij onze harten kunnen verzekeren voor God, door de broeders in de daad en waarheid lief te hebben, 1 Joh. 3 : 18 en 19; dat men zich mag verheugen over het getuigenis van een goede consciëntie. 2 Cor. 1 : 12; dat men vrijmoedigheid en vertrouwen mag hebben, indien het hart ons niet veroordeelt, 1 Joh. 3 : 21. Aldus kunnen wij tot enige verzekerdheid komen (hoewel niet ten volle) door het getuigenis van onze eigen geest. Doch ik loochen niet, dat daarin een medewerking is van Gods Geest; maar ik meen, dat er maar een geringe mate van Diens invloed toe nodig is, zonder Wie wij niets kunnen doen. Zoals die verzekerdheid nu is, kan zij door elke verstandige gelovige, die in zijn wandel een goede consciëntie houdt, bereikt worden. En Zo behoeft hieromtrent geen zwarigheid of twijfeling te wezen, daar, als iemand zich rein wil houden van hartsveroordelingen, hij binnenkort die verzekerdheid verkrijgen zal.

Ten negende. Daar is *een getuigenis van Gods Geest*, Rom. 8 : 16, die met onze geest getuigt, dat wij kinderen Gods zijn. Deze werking nu wordt het best verstaan, wanneer wij een sluitrede voortbrengen, waardoor onze geest ons kindschap getuigt, als b.v.: *Al wie de broeders liefheeft is overgegaan uit de dood in het leven, en is, bijgevolg, in Christus. Maar ik heb de broeders lief; derhalve ben ik overgegaan uit de dood in het leven.* Hieromtrent is drieërlei werking, of liever een drietal werkingen van Gods Geest; als: A. een straal van goddelijk licht over de eerste voorstelling, die een gelovige verzekert van haar goddelijke autoriteit, als zijnde Gods Woord. De Geest des Heeren moet getuigen, dat de Schrift goddelijk is en dat zij het onfeilbare Woord Gods is. En dit getuigenis gaat boven alle andere redenen die daarvoor gebezigd kunnen worden. B. de tweede werking is een heerlijke straal van Geesteslicht schijnende op de tweede voorstelling en derhalve op de inwonende genade, haar ontdekkende als ware genade, overeenkomende met de Heilige Schrift. Aldus worden wij gezegd, *te weten door Gods Geest, de dingen die ons van God geschonken zijn*; c. de derde werking heeft betrekking op de derde voorstelling; nl. op het besluit, welke werking is: een invloed des Geestes op het geloof; het versterkende om een besluit van volle verzekerdheid op te maken uit de twee voorgenoemde stellingen. Nu oordeel ik (met onderwerping aan allen die beter inzicht in de Schrift en meer bevinding van die mededelingen hebben), dat het getuigenis van Gods Geest (in Rom. 8 : 16 genoemd) niet is de eerste werking op de eerste voorstelling; want zij is dat getuigenis, waardoor hij van de goddelijkheid der Schrift getuigt en haar goddelijke autoriteit bevestigt aan de zielen van Gods gunstgenoten. En zulk een werking kan er wezen omtrent een Schriftuurlijke waarheid, die in het geheel geen betrekking heeft op het kindschap of deel aan Christus. Want de Geest kan Zo schijnen op enige waarheid, die ziet op een plicht of op enig ander fundamenteel leerstuk, daarvan de goddelijkheid aan de ziel verzekerende en in niets echter sprekende van het aandeel aan Christus. Ook is dat getuigenis niet de derde werking (waarvan wij spreken), waardoor Hij het geloof vrijmoedig het besluit doet trekken. Want zij is niets anders dan een invloed des Geestes op het geloof, die het brengt tot een volle verzekerdheid; maar hetgeen waarop deze volle verzekerdheid gemaakt en gesteld wordt is iets hetwelk al betuigd en verzekerd geworden is. Derhalve meen ik, dat het getuigenis Gods Zijn tweede werking is, namelijk op de tweede voorstelling, en derhalve op de

genadeweldaden die in de mens zijn; dat het die Goddelijke lichtstraal is, welke schijnt op die weldaden, waardoor zij zeer kenbaar en zichtbaar voor het verstand gemaakt worden. Dit is het getuigenis, wanneer Hij Zo schijnt op de genadeweldaden in Zijn getuigen; want alleen in deze voorstelling en werking, is Gods Geest een medegetuige met onze geest. Want het bijzonderste, waarin het getuigenis van onze geest bestaat, is de tweede voorstelling, en dus als Gods Geest met onze geest getuigt, zo is het ook in diezelfde voorstelling. Wanneer nu aldus deze twee getuigen hun verklaring en getuigenis gegeven hebben over dezelfde zaak, namelijk, over de waarheid en werkelijkheid van deze en die genadeweldaden in de mens, en van welke de Geest des Heeren zeker bevestigt en getuigt, dat ze zodanig zijn; dan wordt er een vonnis uitgesproken en een besluit gemaakt van 's mensen kindschap; en dat door het geloof, hetwelk door de Geest tot dat einde wordt beademd en aangeblazen; terwijl dat besluit de volle verzekerdheid draagt, dat het onderwerp een kind Gods is. Men mag nochtans wel gissen en denken, dat sommige oprechte vromen hun leven lang en elke dag of ieder uur hieraan geen deel hebben, Hebr. 2 : 15.

Ten tiende. Ik spreek naar de ervaring van vele vromen, ik hoop ook naar de Schrift, indien ik zeg, dat er nog *een mededeling van God is*, die soms maar aan sommigen van Gods volk uitgelaten wordt. En deze is nog iets buiten, zo niet boven dat getuigenis van het kindschap, waarvan ik nu tevoren gesproken heb. Het is *een heerlijke, Goddelijke openbaring aan de ziel, Gods liefde uitstortende in het hart*. Het is een zaak die beter te gevoelen dan te bespreken is. Het is geen hoorbare stem; maar het is een golf van heerlijkheid, die de ziel met God vervult, zoals Hij leven, licht, liefde en vrijheid is, hebbende in zich de kracht van die hoorbare stem: *O, gij zeer gewenste man*, Dan. 9 : 22 en 23, stellende de mens die het ondervindt in verrukking en vervoering als buiten zichzelf, met de woorden in zijn hart: *het is goed hier te zijn*, gelijk Petrus zeide, Matth. 17 : 4. Het is datgene wat van Christus uitging tot Maria, als Hij haar naam noemde, Joh. 20 : 16. Hij had al eerder enige woorden tot haar gesproken, doch zij verstond het niet, dat Hij het was. Maar toen Hij dit ene woord sprak: *Maria*, toen werd er een wonderbare Goddelijke toevoering en openbaring gemaakt aan haar hart, waardoor zij zo volkomen naar wens vervuld werd, dat er geen plaats was voor redenering en tegenspraak, of Hij Christus was al of niet, en of zij wel enig deel aan Hem had. Die openbaring maakte geloof voor haarzelf en is van even gelijke kracht als het woord: *Dus spreekt de Heere*. Dit is zulk een glans van heerlijkheid, dat het in de hoogste zin mag genoemd worden *een onderpand of de eerstellingen van de erfenis*. Want het is een gevoel van de arm van de heilige God, die de gelovige bijna geheel Zijn beeld gelijkvormig maakt, hem zodanig verrukkende, dat hij alles vergeet, behalve de tegenwoordige openbaring. O, hoe heerlijk is die openbaring des Geestes! 't Geloof klimt hier tot zulk een volle verzekerdheid op, dat het zich ten enenmale uitlaat in gevoelige omhelzingen Gods. Dat is de zaak die het best de naam verdient van gevoelige tegenwoordigheid. Het schijnt ook niet, dat zij aan alle gelovigen verleend wordt, daar sommigen al hun leven zijn onder de dienstbaarheid en in vrees, Hebr. 2 : 15. Maar hier drijft de liefde die bijna volmaakt is de vrees buiten. Deze openbaring wordt zo ten enenmale naar des Meesters welbehagen geschonken en is zo voorbijgaande en zo haastig weer weg, dat niemand zijn genadestaat in twijfel mag trekken, omdat hij haar mist.

Ten elfde. Daar is iets wat wij noemen vrede en waaromtrent velen zich kwellen. Deze vrede nu is *óf omtrent de genadestaat*, dat de gelovige met God door Jezus Christus verzoend is, *óf zij is omtrent zijn tegenwoordige gesteldheid*; namelijk, dat hij Zo wandelt, dat hij van God goedgekeurd wordt, immers in zover als er geen geschil is

tussen God en hem, die hem met een slag zou bedreigen. En deze tweeërlei vrede is verder óf in de Schrift en Zo in de achtung Gods óf in de consciëntie. De vrede nu belangende de staat der genade, namelijk dat iemand in Christus is, die is zeker in de Schrift en de hemel; als hij Christus en het verbond maar gelovig aanneemt, gelijk er staat, Rom. 5 : 1: *Wij dan gerechtvaardigd zijnde door het geloof hebben vrede bij God. omdat* deze nu vast en zeker is in Gods Woord, zo behoort zij ook zeker te wezen in het geweten, indien het goed onderricht is. Maar aangezien het dikwijls kwalijk onderricht en in het duister is, daarom is er naar de Schrift menigmaal vrede, terwijl de consciëntie het tegendeel dreigt en nog doorgaans veroordeelt en de mens weigert vrij te spreken als een met God door Christus verzoende. In dit geval moet het geweten onderricht en 's mensen genadestaat bewezen worden door haar kentekenen, gelijk wij tevoren getoond hebben. En hier zal het getuigenis van mijn eigen geest veel doen om het geroep der consciëntie te stillen en indien des Heeren Geest Zijn getuigenis en verklaring daaraan toevoegt, zo is zij volkomen voldaan en roept de gelovige vrede toe. De andere vrede nu, nopens der *gelovigen tegenwoordige gesteldheid*, dat die van God wordt goedgekeurd in een Evangelische zin, kan men best missen, mits de eerste zeker is. De tweede vrede is: wanneer iemand geen ongerechtigheid aanziet en acht geeft op al Gods geboden, zonder uitzondering. Dan zegt Gods Woord, dat hij staat op een effen grond en dat hij geen gerezen verschil tussen God en zichzelf behoeft te vrezen, met betrekking tot een tijdelijke plaag. En als het aldus staat, zo behoort het geweten hem vrij te spreken; hetwelk het ook zou doen, indien het maar beter onderricht was. Maar daar het dikwijls in het duister is, zo kan een gelovige in de consciëntie met het kwade ontroerd worden, alsof hij kastijding van God te verwachten had vanwege zijn zonde en vanwege enige twist die God met hem heeft, hoewel Hij zich voorgenomen heeft hem zalig te maken. Dit is genoeg om zulk een gelovige in onrust te houden, en hem die vrolijkheid te beletten, welke hem vergund wordt, terwijl hij in zijn oprechtheid wandelt. Derhalve moet hij hier zijn consciëntie onderwijzen en van haar geen beschuldigingen en veroordelingen aannemen, tenzij ze die klaar bewijst uit de Schrift. Dat een ieder, die voor deze vierschaar sta, zowel wat zijn staat als wat zijn tegenwoordige gesteldheid betreft, zich van alle andere rechtbanken op deze zich laat beroepen en geen aanklachten aannemen, dan die met de waarheid Gods overeenkomt, waarnaar de consciëntie in alles moet handelen. En indien hierop maar goed gelet wordt, dan zou er onder Gods volk niet zoveel ongegronde achterdocht zijn, zo omtrent hun genadestaat als tegenwoordige toestand, en dat door iedere gedachte die in hun hart opkomt.

Ten twaalfde. Daar is *blijdschap des Heiligen Geestes*, dit is, wanneer Gods Geest ademt en invloeit tot onze blijdschap in God (wat een genade is, die bij velen zeer weinig in beoefening is) en als Hij die gevoelig en krachtig uitstort. Hij verwekt die hartstocht van vreugde en vermaak in de ziel en maakt ze zodanig gaande, dat zij een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde geniet, in het besef dat God haar vriend is en nabij haar is, 1 Petrus 1 : 8. Deze blijdschap volgt op vrede en vrede op gerechtigheid, Rom. 14 : 17. Deze blijdschap zal niet licht ophouden naar de mate van de verzekerdheid des geloofs te zijn, gelijk af te leiden is uit 1 Petrus 1 : 8; *in welke gij, gelovende, u verheugt met een onuitsprekelijke heerlijke vreugde; zodat de wegneming van de misslagen omtrent andere dingen, de twijfelingen hieromtrent wel zal uitdoven.*

Dewijl nu sommige van deze voortreffelijke mededelingen Gods in twijfel getrokken worden als ze genoten zijn, of ze soms geen bedriegerijen des satans mochten zijn, zo zal ik dit volgende zeggen tot hun verdediging. De bijzondere werkingen van Gods

Geest in een hoge trap worden gewoonlijk medegedeeld: A. na een grote verbrijzeling des Geestes, Ps. 51 : 10; B. na een bijzondere arbeidzaamheid in godsdienstige plichten, Dan. 9 : 3, 21; C. ten tijde van een zwaar lijden om der gerechtigheid, 1 Petrus 4 : 14; D. indien zij inkomen gelijk de regen die niet wacht naar de mens, en ons Zo vernederen en verootmoedigen, Jes. 6 : 5; E. wanneer er vele blijken van genade gevonden worden, Rom. 8 : 16; F. als zij opwekken tot heiligmaking en trachten om alles gepast en overeenkomstig met deze openbaringen Gods te leven, 2 Tim. 2 : 19; G. als de gelovige er onder levende een walging van alles heeft behalve van Gods vriendschap en gemeenschap, Matth. 17 : 4; H. tenslotte dragen zij zoveel bewijzen van Goddelijke afkomst met zich dat daaruit later genoegzaam blijken kan, dat het bijzondere mededelingen Gods waren en bijzondere genadige werkingen Zijns Geestes, en Zo geen bedriegerijen des satans, zich veranderende in een engel des lichts, 2 Cor. 11 : 16, noch zulke algemene flikkeringen van Gods Geest, die vervolgens nog wel een afval kunnen toelaten van God, een afval die niet meer te herstellen is, gelijk we lezen in Hebr. 6 : 4, 5, 6.

Om dan dit gedeelte van mijn werk te besluiten, hetwelk handelt over de beproeving van ons eigen hart, zo zeg ik tegen allen die klagen over het gemis van die kostelijke uitlatingen en invloeden des Geestes, het navolgende:

1. Dankt God, indien u niets wezenlijks ontbreekt tot bewijs van uw recht op en deel aan Christus. God heeft u Zijn Zoon gegeven, de beste gave die Hij had; en omdat uw hart voor Hem geschapen is, zo zal Hij u met Hem ook alles geven wat u voor deze tijd nodig hebt.
2. Ik geloof dat, als u die mededelingen des Geestes begrepen en uzelf goed beproefd hebt, ge u niet zulk een groot vreemdeling in de genade bevinden zult als u vermoedt te zijn; maar
3. Gedenkt, dat de beloften des levens van vrede met God nergens in de Schrift zijn gegeven aan die bijzondere dingen welke u meent dat u ontbreken; want de beloften zijn gedaan aan het geloof, hetwelk met heiligheid achtervolgd wordt en men mag het daarvoor houden dat vele erfgenamen der heerlijkheid hier geen deel verkrijgen aan sommige van die zaken, maar al hun dagen in dienstbaarheid zijn door de vreze des doods, Hebr. 2 : 15, zodat men hieromtrent niet dwalen moet, aangezien wij er wel naar mogen staan. Maar het staat God vrij ze te geven of te onthouden.
4. Velen staan naar zulke openbaringen eer zij door het geloof Gods Woord vertrouwen en aannemen. Doch God heeft getuigd dat er leven genoeg is voor de zondaars in Christus Jezus. En indien zij door geloven hun zegel daarop zetten, dat God waarachtig is, zo zouden zij meer van die voortreffelijkheid deelachtig worden.
5. Ook dit mag ik er bijvoegen. Velen hebben geen eerwaardige gevoelens en gedachten van Gods Geest, Wiens werk het is, die genoemde edele mededelingen voort te brengen. Zij bidden Hem niet als God, maar kwellen en bedroeven Hem; zij blussen Hem uit en weerstaan Hem. En velen, die klagen, dat zij die uitlatingen missen, doen zelfs de moeite niet, om de Geest in deze Zijn uitgangen te zoeken, en weinigen zonderen zich af, om zulke kostelijke en begeerlijke dingen te ontvangen. Derhalve doet meer moeite in godsdienstigheid, geeft meer geloof aan Gods Woord en acht de Geest Gods hoger. Zo zult ge gemakkelijk meer van die voortreffelijkheden deelachtig worden. Einde eerste deel.

DE TOETSSTEEN VAN ONS DEEL AAN CHRISTUS

TWEEDE DEEL

Daar wij in het vorige deel ieders staat op de proef gesteld hebben, zo wacht ons nu, raad te geven aan hen die de aangewezen kentekenen op zichzelf kunnen, noch durven toepassen. Zo zullen wij deze vraag beantwoorden.

Wat zullen zij doen, die de tekenen van een waarachtig, zaligmakend deel aan Christus niet bezitten en die ze zich niet kunnen noch mogen toekennen?

Mijn antwoord luidt: Indien men de kentekenen mist van het aandeel aan Christus — van welke wij tevoren spraken — dan is het plicht, volgens het Evangelie, om persoonlijk en hartelijk de geopenbaarde raad Gods ter zaliging van zondaars door Christus, aan te nemen en te omhelzen. Dit zal beveiligen en behouden. En om dit des te beter te verstaan, zullen wij het een en ander vooropstellen tot onderrichting van de meer onkundigen. Daarna zullen wij nader en zonder omwegen over die zaak spreken.

Vooreerst. In den beginne maakte God uit goedertierenheid een verbond met het mensdom in Adam, Gen. 2 : 17, en maakte het bekwaam om in het verbond te blijven, Pred. 7 : 29; maar Adam etende van de verboden boom, Gen. 3, verbrak het verbond, Hos. 6 : 7, deed het voor eeuwig te niet, Rom. 3 : 20, en bracht zich daardoor in allerlei ellende en met hem het ganse mensdom.

Ten tweede. De Heere heeft van eeuwigheid vrijmachtig voorgenomen en besloten, mensen op een andere wijze zalig te maken, namelijk door Jezus Christus en het verbond der genade, waarin Hij Zich voornam verzoening te maken tussen Hem en de uitverkorenen door Christus Jezus (God en mens, geboren, te zijner tijd, uit een vrouw), teneinde dat verbond krachtig te maken. Dit plan nu, dat tevens diende om aan Zijn gerechtigheid te voldoen en de uitverkorenen zalig te maken door Christus Jezus, maakte Hij in 't eerst slechts van verre bekend en wel aan onze voorouders in het paradijs, Gen. 3 : 15, alwaar Hij zegt, dat het *zaad der vrouw de slang de kop zal vertreden*, en heeft dit in alle geslachten aan Zijn gemeente bekend gemaakt.

Ten derde. De Heere heeft in alle eeuwen Zich verbonden om een verzoenend God te wezen van allen, die door onderwerping aan Zijn instellingen hun instemming betuigen met die raadslag Gods, en zich verbinden daarin te berusten, door de zaligheid in Christus te zoeken, gelijk God die aanbidt in het Evangelie. Zo wordt het ganse volk Israël genoemd des Heeren volk; en de Israëlieten worden gezegd Hem te erkennen als hun God, terwijl Hij ze als Zijn volk erkent, Ex. 19 : 5 en 8; Deut. 26 : 17 en 18. Ja, de Heere verbindt Zich ook, om de God te zijn van het zaad en het zaadsaad van hen die zich zó onder Zijn inzettingen buigen; het verbond is gemaakt *tussen God en al het volk, jongen en ouden, tegenwoordigen, en niet tegenwoordigen ten dien dage*, Deut. 29 : 11-15. En allen worden gelast, onder enig teken van dat verbond te komen, gelijk aan Abraham geboden werd, Gen. 17 : 10. Niet alleen was het zo in het Oude, maar zo is het ook in het Nieuwe Testament. De Heere biedt Zichzelf aan om onze God in Christus Jezus te zijn; en zij die belijden in die aanbidding genoeg te nemen, en, tot bewijs zich buigen onder Gods juk, worden gerekend met God in verbond te komen en worden tot Zijn gemeente gevoegd met duizenden, ontvangende het zegel des verbonds zonder enige verdere bijzondere

beproeving, Hand. 2 : 38 en 41.

Ten vierde. Velen handelen trouweloos met God in dit verbond, Ps. 78 : 36 en 37. Hoewel zij belijden, Christus als de Zaligmaker te eren, hartelijk instemmende met de weg der behoudenis en door Hem het beeld Gods in hen te herstellen, zo is hun hart toch niet oprecht voor God; zij stellen zich tevreden met de blote naam, dat ze in een verzegeld verbond met God zijn, gelijk de Joden zeiden, Joh. 8 : 39: *Abraham is onze vader*. Want hoewel de Heere een iegelijk, die zijn volle instemming betuigt met Christus als het voorgestelde rantsoen, verplicht daarin hartelijk en oprecht te wezen, en hoewel Hij aan al de zodanigen de geestelijke verbondsbeloften deelachtig maakt, omdat *zij* alléén bevoorrecht zijn en de macht hebben om kinderen Gods te worden, die Christus dadelijk aannemen, Joh. 1 : 12, zo laat de Heere er nochtans velen toe, zowel in 't Oude als Nieuwe Testament, dat ze belijdenis doen van hun aanneming des heils in Christus, terwijl hun hart nog niet verbonden en overgegeven is, en dat ze lidmaten van Zijn gemeente zijn, gevende hun het gebruik van de ingestelde godsdiensten en vele andere uiterlijke weldaden en voorrechten die de heidenen ontberen, welke met Hem niet in het verbond zijn. Ten vijfde. Hoewel het grootste deel der mensen dwaas meent, dat zij God oprecht en hartelijk Christus aangenomen hebben en zonder enige grond of vastigheid zich een nieuw hart toekennen eer zij uit dit leven scheiden, zijn er echter maar weinigen, die in waarheid God en Christus aannemen, gelijk Hij in het Evangelie aangeboden wordt. Zo worden er maar weinigen zalig, gelijk blijkt uit Matth. 7 : 14: *Eng is de poort en smal is de weg, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er die ze vinden*; en uit Matth. 20 : 16: *Velen, zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren*.

Ten zesde. Hoewel niemand van harte gelooft en in dat van God uitgedacht rantsoen berust dan alleen de uitverkorenen, wier hart God de Heere naar Zijn oppermacht neigt en tot die zalige keus bepaalt, Joh. 6 : 44, heeft het de Heere echter als een plicht opgelegd aan hen die Zijn Evangelie horen, om de aanbieding des heils in Christus Jezus te omhelzen alsof het in hun eigen macht was dit te doen. En door deze bevelen en opwekkingen voert God de Heere leven en sterkte tot de uitverkorenen en brengt hun daarin een nieuw hart toe, hetwelk zich gevoegelijk keert tot die nieuwe weg der zaligheid en tot Christus in betrekking tot Zijn verbond. Ook kan des Heeren oogmerk in deze bevelen en nodigingen zijn om de mensen aan een zekere plichtsbetrachting te zetten, waarin Hij gewoon is mede te werken tot volvoering van dat werk tussen Hem en hen. Zo is het dan een komen aan onze zijde en een trekken aan Gods zijde, Joh. 8 : 44; een trekken aan Zijn zijde, een lopen aan onze zijde, Hoogl. 1 : 4; een naderen aan onze zijde en nochtans een verkiezen en doen naderen aan Zijn zijde, Ps. 65 : 5; een geloven of aannemen aan onze zijde, Joh. 1 : 12 en nochtans is het ons gegeven te geloven, Fil. 1 : 29.

Dit vooropgesteld hebbende, zo zeg ik: Indien mijn lezers in zichzelf de kentekenen van een zaligmakend deel aan Christus niet hebben, zo zijn ze verbonden met alle vlijt hun staat goed te maken en hartelijk de beraamde weg Gods ter zaligmaking van zondaars door Jezus Christus aan te nemen, die in het Evangelie wordt aangewezen. Hieromtrent zullen wij deze vijf opmerkingen maken:

1. Wij zullen tonen wat het is, des Heeren raad aan te nemen en plaats te geven; 2. Dat het de schuldige plicht is van hen die Gods gunst genieten, en hun zielen bewaren en verzekeren willen, des Heeren raad aan te nemen; 3. Wat vooraf vereist wordt ter vervulling van die plicht; 4. Wat de hoedanigheden van die plicht zijn, wanneer deze

recht wordt betracht; 5. Wat de natuurlijke gevolgen zijn van die rechte plichtsbetrachting.

1. *Wat het is die bepaalde weg Gods ter zaligmaking van zondaars in Christus Jezus, in het Evangelie voorgehouden, aan te nemen:* Hier moeten wij in gedachten houden wat we zo even zeiden, dat God in 't eerst wilde, dat de mens in Zijn gunst zou blijven, door te blijven in de gerechtigheid waarin Hij hem schiep, maar dat de mens door overtreding die gunst verloren, het verbond der werken te niet gemaakt en zichzelf uiterst onmachtig gemaakt heeft om Zijn vriendschap weer te verkrijgen, en om zich te redden van onder de vloek en toom die hem nu door de zonde toekwam, of om maar enigszins zijn eigen zaligheid te bezorgen. De Heere heeft uit genade een andere weg geopend om de verloren mens weer op te richten, namelijk door Zijn Zoon Jezus Christus in het vlees te zenden om aan Zijn gerechtigheid te voldoen voor de zonden der uitverkorenen, en om in Hem Zijn beeld, dat uitgewist was, te herstellen en hen tot heerlijkheid te brengen. En deze openlijke bekendmaking en uitroeping doet Hij in de gemeente horen. *Dat al wie zijn gedachten zal afleggen van zichzelf zalig te maken door het verbond der werken of door inklevende gerechtigheid, en hartelijk zal aannemen en toestemmen om zalig gemaakt te worden door Christus Jezus, dat deze hersteld zal worden tot een betere staat en betere behandeling dan waarin de mens tevoren was.* Derhalve, zich te houden aan Gods bepaling ter zaligheid en die aan te nemen is niets anders dan alle gedachten van hulp en behoudenis door eigen gerechtigheid te verlaten en weg te doen, en de weg die God heeft uitgevonden, goed te keuren en toe te stemmen. A. Dit is: Jezus Christus te schatten als de genoegzame schat, om de arme mens rijk te maken, en met het hart het getuigenis te geloven dat in Hem leven genoeg is voor de mensen. B. Dit is: die raad Gods met welgevallen aan te nemen en daarin te berusten als de enige weg tot ware zaligheid. C. Dit is: zich te neigen en te keren tot deze Middelaar, zo als God Hem voorstelt in het Evangelie, met de begeerte om het gewicht van onze ganse toestand op Hem te leggen. D. Dit is, wat genoemd wordt *geloof* of *geloven, de aanneming van Christus of het geloven in Zijn naam*, Joh. 1 : 12. E. Dit is dat geloof in de naam van de Heere Jezus, wat de stokbewaarder tot zijn behoudenis bevolen werd, Hand. 16 : 31. Dit komt overeen met alle beschrijvingen van het rechtvaardigmakend geloof in de Schrift; hieraan beantwoordt het voorbeeld van het *zien op de koperen slang die verheven was in de woestijn*, Joh. 3 : 14 en 15; dit wordt verondersteld in al die gewone werkingen van het geloof, waaraan de Schrift belofte gegeven heeft; en dit zal gevonden worden in allen die een nieuw hart van God verkregen hebben; terwijl het in niemand anders gevonden zal worden.

2. Wat het tweede punt betreft, namelijk, dat *het geloven de schuldige plicht is van allen die Gods gunst genieten en hun zielen behouden en verzekeren willen*, dat blijkt op deze wijze. Dit aannemen van Gods aangewezen weg ter zaligheid of dit geloven in Christus, wordt overal in de Schrift van God geboden als de voorwaarde van het nieuwe verbond, recht gevend op en deel gevend aan al die geestelijke zegeningen van dat verbond; want het is in de grond der zaak het aannemen van Christus. Dit wordt geboden, als God de mensen gelast *te komen en te kopen*, dat is, zich alles eigen te maken door die raad en die weg Gods aan te nemen, Jes. 55 : 1. Zo wordt de vermoeiden geboden tot Hem om rust te komen, Matth. 11 : 28. *Dit is Zijn gebod dat wij geloven in de Naam van Zijn Zoon*, 1 Joh. 3 : 23. Dit nu is genoeg om te bewijzen, dat het een plicht is die op ons ligt. Verder echter is het zulk een plicht die ons recht geeft op het kindschap en tevens deel aan Christus. Want zij alleen die Hem aannemen, worden bevoorrecht om kinderen Gods te worden, Joh. 1 : 12: *Zo velen*

Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven Gods kinderen te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven. Zo blijkt het, dat dit aller schuldige plicht is; omdat niets minder dan dit ons doet naderen tot God en Hem ontmoeten als een Die Zich aanbiedt, onze God te zijn in Christus; en niets minder dan dit beantwoordt aan onze belijdenis, voor zover wij met Hem in verbond zijn, als leden van Zijn zichtbare kerk, dat God de Heere Zich aanbiedt om onze God te worden in Christus. Indien men nu dat aanbod niet aanneemt, en alle gedachten aan andere wegen waarlangs wij menen tot de zaligheid te komen niet ter zijde stelt, zo gaan wij God niet tegemoet en naderen tot Hem niet. Hij zegt toch: *Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wien Ik Mijn welgevallen heb; hoort Hem*, Matth. 17 : 5. Dit aanbod niet aannemende, geven wij God geen antwoord. Daarenboven, *wij zijn allen gedoopt in de naam van de Heere Jezus Christus tot vergeving der zonden*, Hand. 2 : 38. Tenzij wij dus Christus aannemen, gelijk gezegd is, vervalsen wij onze belijdenis, zodat omdat dit het is wat Gods aanbidding in het Evangelie beantwoordt en onze belijdenis goed maakt als leden van Zijn gemeente, het een noodzakelijke plicht is die op ons ligt. Al wat iemand nu daarnaast bezit, en hij Gods aangewezen weg in Christus niet goedkeurt, het helpt hem niets, noch tot aanneming van zijn persoon of zijn betrachtingen, noch tot zaligheid zijner ziel. Men wordt alleen aangenaam in Christus, de Geliefde, Ef. 1 : 6. Abel en zijn offerande waren aangenaam door het geloof, Hebr. 11 : 4. *Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen*, Hebr. 11 : 6. *En hij die niet gelooft is alreeds veroordeeld en zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem*, Joh. 3 : 18 en 36. Als dit ontbreekt, zo vermag geen uitwendig voorrecht iets. De kinderen des koninkrijks worden uitgeworpen, indien dit in hen niet gevonden wordt, Matth. 8 : 10, 11 en 12. Dan is het volk Israëls aan de heidenen gelijk, met betrekking tot de genadeloze staat, openliggende voor Gods toorn, Jer. 9 : 25 en 26. Indien de mensen niet geloven, dat Hij, die te Jeruzalem gedood is, die genaamd werd Jezus Christus, van wie de profeten getuigd hebben en die verklaard is Gods Zoon te zijn door vele krachtige werken: ik zeg, indien men niet gelooft dat Hij de Weg is, en Hem niet aanneemt als de enige Weg, zo zal men in zijn zonde sterven, Joh. 8: 24. Wij zeggen dan, dat het een gans noodzakelijke plicht is, Jezus aldus aan te nemen als het gezegend middel ter zaligheid voor zondaars. Een ieder die tot jaren van verstand gekomen is en dit Evangelie hoort, is gehouden zijn verloren toestand ter harte te nemen en ook Gods genadig aanbod van vrede en behoudenis door Christus; hij is gehouden haastig van de toekomstige toorn te vlieden door dit aanbod te omhelzen, hartelijk daarin te berusten als een voldoende weg om arme zondaars te redden. En opdat we allen des te meer aangemoedigd zouden worden om deze plicht te betrachten, als zij God horen bidden, met Hem verzoend te worden; zo moeten zij bedenken dat vrede en zaligheid aan allen zonder uitzondering aangeboden wordt, in algemene termen en voorstellingen. Indien iemand wil, hij zal welkom zijn, indien iemand dorst (hoewel naar datgene wat geen nut kan doen), zal hij hier welkom zijn op de genoemde voorwaarden, Openb. 22 : 17; Jes. 55 : 2 en 3. Ook worden allen belast te geloven, 1 Joh. 3 : 23. Die beloften zijn voor allen die uiterlijk door het Evangelie geroepen worden; God sluit niemand uit, tenzij zij zichzelf uitsluiten, Hand. 2 : 39, zodat, zo iemand er lust toe heeft, hij komen mag; Christus zal hem geenszins uitwerpen, Joh. 6 : 37, omdat Hij volkomen kan zalig maken, degenen die door Hem tot God gaan, Hebr. 7 : 25. En zij, die de behartiging lang uitgesteld hebben, moeten nu te meer daar naar uitzien, opdat hetgeen tot hun vrede dient, niet weggenomen wordt van hun ogen.

Helaas, al deze woorden zullen geen kracht hebben op de mensen voordat God Zijn Geest uit de hoogte uitgiet, Jes. 32 : 15, om ze te doen naderen tot Hem in Christus.

Nochtans moeten wij ze gedurig dringen tot hun plicht en bidden en bevelen *door de verschijning van de Heere Jezus Christus, en hun rekenschap geven aan Hem in die dag, opdat zij de Heere geen rust geven, voordat Hij die Geest uitzendt* (welke Hij geven zal aan hen die Hem daarom bidden, Lukas 11 : 13) en *hen doen weten, wat tot hun vrede dient en hen sterkt tot uitvoering van hun plicht.*

3. *Wat vooraf vereist wordt van hen die deze plicht betrachten zullen.* Men moet hierop niet plotseling noch onbedacht noch onverstandig invallen, en zeggen: zij zullen die raad en weg ter behoudenis door Christus goedkeuren, aannemen, daarop rusten en zich neerleggen tot behoudenis; aangezien men zich hier menigmaal bedriegt en zich inbeeldt dat ook verricht te hebben. Daarom zullen wij het een en ander voortbrengen dat in een mens vereist wordt, die Christus Jezus zal aannemen; hetwelk echter niet gezien moet worden als heilige hoedanigheden die een mens Zo bekwaam zouden maken, want zulke dingen zijn er niet. Jes. 55 : 1. Nochtans zijn ze zodanig dat niemand zonder deze met verstand en hart de plicht des geloofs in Christus uitvoeren kan.

Behalve de algemene gronden die men veronderstellen moet in allen te zijn die onder het Evangelie leven, zoals de kennis van het bezit ener onsterfelijke ziel; de hereniging van ziel en lichaam ten jongsten dage; het bestaan van een hemel en een hel, waarvan een van beide 's mensen lot zal wezen; dat het Oud- en Nieuw-Testament als het ware Woord Gods en de regel van geloof en leven is; de kennis dat ieder van nature zonder de genade Gods, een vijand Gods en een erfgenaam der verdoemenis is; dat de verzoening alleen is door de Middelaar Jezus Christus; dat het geloof de mens met Christus verenigt en de voorwaarde is van het nieuwe verbond; en dat de heiligheid de vrucht is van het ware geloof en nagejaagd moet worden, zonder hetwelk niemand God zien zal.

Behalve deze dingen, wier kennis noodzakelijk is, wordt in de mens die in Christus geloven wil vereist, dat hij zijn *natuurlijke toestand wel ter harte neemt*. Hieromtrent moet hij 1. Enige dingen weten en 2. Ook zeer ernstig daaromtrent aangedaan en werkzaam wezen.

I. Eerst, zeg ik, moet hij hieromtrent enige dingen kennen en wel:

1. Dat hij van nature een opstandeling tegen God is, en Zo door vele dadelijke zonden God vertoornd heeft, het verlies van Zijn gunst bevestigd en goedgekeurd heeft, ja, dat hij de bijzondere voorbeelden behoort te kennen van zijn weerspanningheid aan alle zijden als namelijk, dat hij een leugenaar is, een sabbatschender, een lasteraar of dergelijke, gelijk Paulus van zichzelf spreekt. 1 Tim. 1 : 15.

2. De mens moet weten, dat de toom Gods, die in de Schrift bedreigd wordt, in zijn kracht staat tegen diezelfde zonden waaraan hij schuldig is en dat hij bijgevolg ongetwijfeld een dergenen is, aan welke God die niet liegen kan de oorlog verklaard heeft. Hij moet weten, dat, wanneer de Schrift zegt: *Vervloekt is hij die Gode offert wat verdorven is*, Mal. 1 : 14, zij dit ook tegen hem zegt, omdat hij overdrachtelijk God Zo diende met de uitwendige mens, toen zijn hart verre van Hem was. Als het Woord zegt: *God zal hem niet onschuldig houden, die Zijn naam ijdel gebruikt*. Ex. 20 : 11, zo moet hij weten, dat het tegen hem gesproken is, als die dikwijls lichtvaardig die vreselijke Naam ontheiligt, voor Wie alle knieën zich moeten buigen, Fil. 2 : 10, en die Zijn vijanden ijdel gebruiken. Ps. 139: 20. Als het Woord zegt: *Vervloekt is hij die het werk des Heeren traag of bedrieglijk doet*, Jer. 48 : 10, dan moet hij weten dat

het tegen hem spreekt, die menigmaal oneerbiedig, met vele afdwalingen en loomheid des harten, het Woord Gods heeft horen prediken, en zonder gevoel, geloof of verstand Hem dikwijls aanbeden heeft. Als het Woord zegt: *Wee dien, die zijn naasten te drinken geeft en zijn wijnfles daarbij voegt om hem dronken te maken, opdat hij zijn naaktheid aanschouwe.* Hab. 2 : 15, zo moet hij weten, dat het tegen hem gesproken is, die geroemd heeft in het dronken maken van zijn naaste en dat tegen hem een vreselijke toom is opgehoopt bij God. Als het Woord zegt: *God zal de onreine mensen oordelen* Hebr. 13 : 4, en *zal ze uit het Nieuwe Jeruzalem sluiten* Openb. 21 : 8, zo moet hij weten, dat de Schrift zulke woorden ook tot hem spreekt, omdat hij een onrein en onkuis mens is, zodat hij de persoon is tegen wie de vloek en de wet gericht zijn.

3. Een mens moet weten dat hij niets van zichzelf heeft om zijn vrede te verkrijgen en om hem buiten het gevaar te stellen dat hem bedreigt, omdat *al zijn gerechtigheid is als een wegwerpelijke kleding* Jes. 64 : 6. Zijn gebeden, zijn godsdienstverrichtingen, zijn aalmoezen, enz., zijn niet zonder gebrek voor God, omdat ze niet voortkwamen uit een goed beginsel in zijn hart en niet op een rechte wijze verricht zijn noch tot een goed einde: *zijn offeranden zijn een gruwel voor God*, Spreuk. 21 : 27.

4. Hij moet weten dat, gelijk hij beroofd is van alle zaligmakende genade des Geestes, gelijk daar is de ware liefde Gods, de vrees Zijns Naams, Goddelijke droefheid over de zonde enz., dat hij Zo ook in het bijzonder geen geloof heeft in Christus, die de last van allen die in Hem geloven wegneemt. Zolang hij dit niet weet, zoekt hij gedurig al zijn schuld te laten liggen aan de deur van Christus, die de algemene Borg is, en zonder daarvoor eens te zorgen, of daarnaar om te zien.

II. Maar ten andere, iemand moet deze dingen niet alleen weten, *maar hij moet ze ook zeer ernstig ter harte nemen*; dat is te zeggen: hij moet daaromtrent zeer aangedaan en zéér ernstig zijn, gelijk hij gewoonlijk in andere ernstige gevallen zeer ernstig is; ja hij behoort hierin met veel meer ernst dan in andere gevallen te werk te gaan, daar het voor hem van 't grootst belang is. Die ernst nu brengt de volgende dingen voort:

1. Dat men de zaligheid meer dan enige andere zaak ter harte neemt. Want men is gehouden *eerst het Koninkrijk der hemelen te zoeken*, Matth. 6 : 33; er is maar *één ding nodig* Lukas 10 : 42; Paulus *achte alle dingen schade en drek om de uitnemendheid der kennis van Christus*, Pil. 3 : 8: *Wat baat het een mens zo hij de gehele wereld wint en schade lijdt aan zijn ziel?* Markus 8 : 36. Ja dit *zal de enige vreugde zijn dat hun namen geschreven zijn in het boek des levens*, Lukas 10 : 20. Zullen zij dus niet, die geacht willen worden hieromtrent rustig te zijn, hun zaligheid niet meer ter harte nemen dan iets anders? Zeker, dat kan niet missen. Niemand bedriege zichzelf! Indien het gevaar zijner ziel en haar zaligheid en de wijze om in Gods gunst te komen, hem niet nader ter harte gaat dan enige andere zaak in de wereld, zo is het op goede gronden te duchten dat hij de zonde, de eeuwigheid en de toom Gods nog niet recht kent.

2. Deze ernst breekt het hart, doet zijn hoogheid en trotsheid bezwijken en maakt het gedwee tot zulk een droefheid als men heeft over een eerstgeborene, Lach. 12 : 10, ofschoon ik toestem, dat hun droefheid met deze tekst beter overeenkomen zal wanneer zij Christus zullen aanzien door hun zonden doorstoken.

3. Die ernst veroorzaakt bij de mens een walging van zichzelf. Die zichzelf zo aanziet, kan niet anders dan zichzelf met walging verfoeien vanwege zijn

gruwelijkheid, waardoor hij zichzelf bedorven heeft. Dan is er iets in hem van die wrake welke aangetekend wordt als een vrucht der ware bekering, 2 Cor. 7 : 11. 4. Die ernst doet een mens een vast voornemen hebben om hulp te vinden, omdat zij niet in hem is. Zo durft hij dit werk niet te eindigen noch te staken gelijk tevoren. En zeker, dit wordt noodwendig vereist dat hij zich zo vervolgd bevindt, en gedrongen worde, ergens heen te vluchten om een schuilplaats te hebben. Ik stem toe, sommigen hebben een hogere, sommigen echter een lagere graad van die ernst, gelijk wij in het vorige deel aangetoond hebben. Maar indien wij spreken van Gods gewone wijze van werken met hen die tot jaren van onderscheid gekomen zijn, zo moeten zij zeer ernstig de staat hunner ziel ter harte nemen, wanhopende aan enige hulp uit zichzelf; *omdat de gezonden de medicijnmeester niet van node hebben, maar die ziek zijn*, Matth. 9 : 12. Wat nu de mate betreft, waarin: wij eisen slechts, dat zij zó groot is, dat iemand aangespoord en aangedrongen wordt om hartelijk met Christus te onderhandelen op die voorwaarden, waarop Hij Zelf Zich ter aanneming aanbiedt.

Het tweede nu dat vooraf vereist wordt in hen die in Christus Jezus zouden willen geloven, is: *dat zij de weg om Gods toom te ontgaan moeten weten ter harte te nemen*; de Geest moet ze overtuigen van gerechtigheid. Hier moet men enigszins met oordeel des onderscheids verstaan, dat God een weg uitgedacht heeft om de arme en verloren zondaar zalig te maken door Jezus Christus, Wiens volmaakte gerechtigheid de vertoornde rechtvaardigheid Gods voldaan heeft en vergeving en eeuwige genade verkregen heeft voor allen, die Hij door Zijn Evangelie overreedt, Zijns Vaders aanbod aan te nemen, Hand. 13 : 38 en 39; Joh. 1 : 12. Zodat niemand uitgesloten wordt van wat staat of toestand hij ook zij en hoedanig zijn vroeger leven ook geweest zij (tenzij hij schuldig sta aan de zonde tegen de Heilige Geest, welke is een boosaardige haat en verwerping van het geneesmiddel, dat voor de zondaars is verordineerd, gelijk wij horen zullen). Want allerlei zonden worden vergeven aan degenen, die de aanbidding naar Gods wil en goedvinden aannemen, Matth. 12 : 13; en *Christus kan volkomen zalig maken, degenen die door Hem tot God gaan*, Hebr. 7:25.

Het derde wat vooraf vereist wordt, is: *dat iemand moet weten, dat, gelijk God hem niet uitgesloten heeft van het verordineerde hulpmiddel, God daarenboven ook nog gewillig is, om met hem verzoend te worden door Zijn Zoon, en hem verbonden heeft om hem aan te nemen in de Geliefde, en zo zichzelf die zaligheid eigen te maken*. Want niet alleen nodigt Hij allen om te komen, Jes. 55 ; 1 en 2, en verwelkomt allen die komen gelijk wij in het Evangelie vinden en prijst hen die komen, Matth. 8 : 10; Matth. 15 : 28, en bestraft ze omdat ze niet komen en Hem niet aannemen, Joh. 5 : 4D; maar Hij gebiedt ook allen, in Christus te geloven, 1 Joh. 3 : 23. Zo moet iemand 's Heeren gewilligheid niet in twijfel trekken, om die aan te nemen die oprecht tot Christus gaan, aangezien God dit overvloedig in de Schrift verzegeld en verklaard heeft. En tenzij iemand dat ook weet zal hij nauwelijks zijn hart voor God durven openleggen, om de edele weg ter zaligheid te gaan, of het gewicht zijner ziel en zijn staat op Christus Jezus te leggen.

Het vierde, dat vooraf vereist wordt, is: dat hij die in Christus zou willen geloven zich voornemen moet om elk verbond met hel en dood te verbreken, Jes. 28 : 15. Aan welke bekende zonde hij ook verbonden is, hij moet zich voornemen die te verlaten, aangezien er *geen overeenstemming is tussen Christus en Belial*, 2 Cor. 6 : 14-18. Dit is nog ver verwijderd van de Evangelische boetvaardigheid, welke niet komt voor de aanneming van Christus door het geloof. Want hier is maar een weinig meer dan een

kleinachting van die dingen, waaraan de zondaar tevoren overgegeven was, en een verachting van hetgeen waarop hij vroeger verzot was, omdat hij zich daardoor verdorven ziet en hem nu hulp en uitkomst aangeboden wordt, tengevolge waarvan zijn hart ernstiger begint te worden dan het was. Wanneer dan na dit alles Christus alleen wordt aangezien, zo blijkt Zijn waarde en schoonheid zodanig, dat er onder al de goden niemand Hem gelijk is. Hij blinkt uit als een genoegzaam deksel der eigen voor allen die Hem verkrijgen. Hierop krijgt het harte liefde tot Gods beraamde weg in het nieuwe verbond en is genegen zich liever op Christus te leggen dan ergens anders. Hij neigt zich tot Hem. Zo wordt die mens een gelovige.

Nu wil ik niet beweren, dat al die besproken dingen in een ieder vormelijk, ordelijk en onderscheidenlijk gevonden worden, voordat hij God aangrijpt in Christus. Want des harten weg tot Christus mocht wel gevoegd worden bij de vier wonderlijke dingen, waarvan Salomo spreekt, Spreuk. 30 : 18 en 19. Het is moeilijk, het hart na te speuren in zijn overgang van licht tot duisternis. Nochtans stellen wij hier de meest algemene en waarschijnlijkste weg voor, en dat aan hem die naar die weg vraagt; hierdoor de onwetende en ongevoelige mensen afsluitende en hen terughoudende van enig deel aan Christus voor te wenden, of hierin te blijven, zolang zij zulke mensen blijven. Het vierde, waarover wij spreken zouden, is: *over de eigenschappen van deze plicht van geloven, wanneer hij recht betracht wordt. Ik zal er maar enkele aanwijzen.*

1. *Het geloven in Christus moet persoonlijk wezen*, dat is, een mens moet zelf in eigen persoon Christus Jezus aannemen. *De rechtvaardige zal door het geloof leven*, Hab. 2 : 4. Dit geeft te kennen dat het niet genoeg is tot 's mensen behoud, met God in het verbond te zijn als een geboren lid van de zichtbare kerk, uit kracht van de onderwerping van zijn ouders aan Christus' instellingen. Ook is het niet genoeg dat iemand daarenboven gekregen heeft, *het inlijvend zegel van de doop*, en hij Zo verbonden is de zaligheid door Christus' bloed te zoeken, gelijk alle jonge kinderen der Christenen dat zegel bezitten. Ook is het niet genoeg, dat men geboren is uit gelovige ouders; aangezien hun geloof de kinderen geen recht doet genieten aan de geestelijke zegeningen des verbonds; evenmin als het genoeg is dat de ouders voor hun kroost beloften deden en ze overgaven aan God. Dit alles helpt niets. De kinderen des koninkrijks en der Godzalige voorouders worden uitgeworpen, tenzij zij in eigen persoon hun geloof vestigen op Jezus Christus, en met eigen hart een welgevallen nemen in de weg ter zaligheid. Want hoewel dat geloof hem geschonken wordt door God, is het zeker, dat het ons persoonlijk eigendom moet wezen, willen wij ontkomen aan het eeuwig verderf.

2. Deze plicht moet hartelijk betracht worden: *met het hart gelooft men tot rechtvaardigheid*, Rom. 10 : 10. Men moet oprecht en zonder bedrog wezen in het aangrijpen van Christus, Hem beschouwende als het enige deksel der ogen, niet hunkerende naar een andere weg. Deze zaak moet niet alleen in het hoofd of in het verstand zweven, maar zij moet ook in het hart zijn. Men moet niet alleen overreed zijn dat Christus de weg is, maar ook levendig overtuigd, zodat men deze bemint en er een welgevallen in heeft, en er *al des mensen lust in is*, gelijk David van 't verbond spreekt, 2 Sam. 23 : 5. Zo iemand in iets hartelijk en gemoedelijk aangedaan is, zo moet hij zeker wezen in het ene dat nodig is. Het moet niet enkel wezen een inbeelding van het hoofd, maar een werk des harten, niet een werk in het voorhof der genegenheden, maar in het binnenste kabinet der ziel. Zal men in enige zaak hartelijk belangstellen en niet in deze, die van het hoogste belang is en zijn eeuwige toekomst

in zich bevat? Zal de Heere gezegd worden *vrolijk te zijn over een mens, gelijk een bruidegom vrolijk is over zijn bruid*, Jes. 62 : 5, en te rusten in Zijn liefde met blijdschap, Zef. 3 : 17, en zal het hart van een zondaar hiertoe niet uitgaan en Hem ontmoeten? Het gehele hart of niets; liefde of niets; huwelijksliefde die van het hart tot hart gaat; liefde van de ondertrouw of niets, Spreuk. 23 : 26; 1 Cor. 13 : 2. Ik wil niet zeggen, dat er in allen, zodra zij geloven een overheersende gevoelige liefde is, die krank maakt; maar daar moet in het geloof zijn een redelijke, verstandige en goedwillige liefde, een liefde die zo wel gegrond en diep verbindend is, *dat vele wateren die niet kunnen uitblussen; een liefde, die sterker is dan de dood* en een vlam daarin *brandend als vuur*, Hoogl. 8 : 6, 7.

3. Een derde eigenschap van het geloof, voor zoveel het uitgaat naar Christus, is dat het redelijk moet zijn. Hierdoor versta ik, dat de mens zich naar God bewegen moet in Christus, in kennis en verstand, nemende Gods besloten raad, om zondaars zalig te maken door Zijn Zoon aan, gelijk de Schrift dit voorstelt, niet zichzelf een Christus makende anders dan het Evangelie van Hem spreekt noch een andere weg van uitredding dan het Woord Gods voorhoudt. Daarom vinden wij, dat de kennis bij het verbond tussen God en de mens gevoegd wordt als een vereiste zaak, Jer. 24 : 7. Hierdoor versta ik, dat iemand met kalmte des geestes en als 't ware in koelen bloede en stille bepaaldheid moet zijn in het aangrijpen van Jezus; niet in een enkele vlaag van genegenheid die ras verdwijnt, Matth. 13 : 20, niet in een ontsteltenis, veroorzaakt door een uitwendige verdrukking, gelijk het volk eens was, Ps. 78 : 37: *en zij waren niet getrouw in Zijn verbond*; noch onder de verzoeking van enig uiterlijk en tijdelijk voordeel, gelijk Simon de tovenaer was toen hij geloofde, Hand. 8 : 13. De zondaar moet hier met reden handelen als zijnde meester van zichzelf, enigermate kunnende oordelen van het goede of kwade der zaak, zoals zij voor hem ligt.

4. Het geloof, gelijk het redelijk uitgaat en werkt, gaat ook uit met *beslistheid en kloekmoedigheid*. De armen en ellendigen in het Evangelie wierpen zich op Christus met grote beslistheid en kloekmoedigheid. Deze eigenschappen worden vereist tegen alle zwarigheden die in de weg liggen; want daarop wordt geweld gedaan. Hij, wiens hart voor de Heere Jezus geformeerd wordt, kan niet zeggen: *Daar is een leeuw op de straten*, Spreuk. 26 : 13. Kan hij niet ingaan door de deur, hij zal inbreken door het dak, evenals de mens van wie u leest in Lukas 5 : 19. Hij neemt dikwijls geen acht op hetgeen de wereld voorzichtigheid noemt; gelijk Zacheüs klimmende op een boom om Christus te zien, toen het geloof in zijn hart begon op te komen, Lukas 19 : 4. Deze vrijmoedigheid ziet over al de ongemakken heen die er mochten volgen en springt die alle over, gelijk een wijs bouwmeester, die eerst neerzit en de kosten overrekent, Lukas 14 : 28. Die beslistheid is ook gericht tegen alle afgoden der mensen en zulke lasten als hem gemakkelijk zouden omringen, indien hij zich niet over die alle heen naar Christus neigde, gelijk die blinde, die zijn kleed van zich wierp, toen hij door de Heere geroepen werd, Markus 10 : 50; deze zaak nu komt voort: *a.* uit een hopeloze nood en het gebrek binnen in die mens zelf, Hand. 16 : 30; *b.* uit het soevereine gebod Gods, dat de mens verbindt, zich naar Christus te begeven, 1 Joh. 3 : 23; *c.* uit het goede gerucht dat van God is uitgegaan, dat Hij niemand afwijst die tot Hem komt door Christus, Joh. 6 : 37, maar allen prijst die over de grootste zwarigheden heen het nochtans wagen, Matth. 15 : 28; *d.* maar bovenal uit de macht Gods, die de zondaar in stilte en met kracht tot Christus trekt, Joh. 6 : 44. Ik wil niet zeggen dat ieder, die Christus in de aanbiedingen des Evangelies aangrijpt, al die gedachten uitdrukkelijk in zijn hart heeft; evenwel zal toch, bij onderzoek, bevonden worden, indien iemand

daartoe gedreven wordt, en ze hem voor de aandacht gebracht worden, dat ze in zijn ziel huisvesten.

Uit hetgeen gezegd is blijkt duidelijk, dat velen in de zichtbare kerk iets meer moeten doen tot beveiliging en verzekering van hun ziel, als ze tot jaren van onderscheid gekomen zijn, dan hun tevoren is gedaan in het verbond tussen God en de gemeente, hun verzegeld in de doop. Door het gezegde wordt ook de vrije genade Gods in het Evangelie voorgesteld, genoegzaam beschermd, zodat onwetende, ongevoelige, heilloze mensen niet een enkele schaduw van reden kunnen voorwenden, dat zij daaraan deel zouden hebben. 't Is waar, te geloven in Christus en Hem aan te grijpen als een volkomen Zaligmaker, schijnt gemakkelijk te zijn. En elke goddeloze zegt, in Hem te geloven; maar zij bedriegen zichzelf, omdat hun ziel nooit hartelijk, met verstand en beslistheid is uitgegaan om Jezus te volgen. Het kan zijn dat sommigen hunner verlicht geworden zijn, Hebr. 6 : 4, en enige beweging in hun vrees gevonden hebben, Hand. 24 : 25, of in hun blijdschap, Matth. 13 : 20; Markus 6 : 20, maar hun hart niet hebben verbonden in het naderen tot God, Jer. 30 : 21, of neergezeten in het algemene werk van hun heiligdom totdat de beproeving kwam, Matth. 10 : 21, 23; óf met de hond weergekeerd tot zijn uitbraaksel, waarvan zij enigermate ontvloden waren door de kennis van de Heere en Zaligmaker, 2 Petrus 2 : 20—22; óf zij vallen ten enenmale af tot het haten, boosaardig, smaden en vervolgen van Christus en Zijn goederen, waarvan zij niet weder terug te brengen zijn, Hebr. 6 : 4—6. Dit alles diende de mens op te wekken om ernstig te zijn in dit grote werk.

Nu komen wij tot de bespreking van het vijfde, dat voorgesteld is, namelijk: *wat de natuurlijke gevolgen zijn van het ware geloof*. Hetgeen ik hiervan zeggen wil, breng ik onder deze twee opschriften: ***vereniging en gemeenschap met God***.

Eerst, zo zeg ik, als een zondaar Christus Jezus aangrijpt, gelijk gezegd is, zo is er terstond een *wonderbare vereniging en vreemde enigheid tussen God en mens*. Gelijk man en vrouw, hoofd en lichaam, wortel en takken niet als twee te achten zijn maar als één; zo ook zijn Christus, of God in Christus, en de zondaar, die Hem door het geloof aangrijpt, één, Eféze 5 : 31, 32. Die zo met de Heere verenigd is, is één Geest met Hem, 1 Cor. 6 : 17, Gelijk de Vader in de Zoon is en de Zoon in de Vader, zo zijn de gelovigen één in de Vader en de Zoon; zij zijn één, gelijk de Vader en de Zoon één zijn: de Vader in de Zoon en de Zoon in de Vader, opdat zij mogen volmaakt zijn in één. O welk een vreemde vereniging en onlosmakelijke knoop is daar! Joh. 17 : 21, 22, 26. Dientengevolge ontstaan deze twee dingen: *1. Zij kunnen elkander nooit haten*. Van nu aan zal de Heere de gelovigen nooit haten; gelijk niemand ooit zijn eigen vlees haat, maar het voedt en onderhoudt, zo doet ook Christus aan Zijn volk, Ef. 5 : 29. Hij moet toornig worden, zodat Hij de mens die een gelovige is bestraft en kastijdt; maar al wat Hij aan hem doet, is tot zijn bestwil. *Alle paden des Heeren zijn goedertierenheid en waarheid voor hem*, Ps. 25 : 10. Alles moet medewerken ten goede voor hem, Rom. 8 : 18. De gelovige, ter andere zijde, kan ook nooit God boetvaardig haten. *Die uit God geboren is zondigt niet*, 1 Joh. 3 : 9. De Heere heeft besloten en het Zo verordineert, dat Zijn hand ontwijfelbaar zal wezen ten goede over alle gelovigen, zij nimmer toegelaten zullen worden Hem te haten en Zo uit Zijn hand gerukt te zullen worden.

Krachtens deze vereniging is er een *vreemd medelijden en medegevoel tussen God en de gelovigen*. De Heere is verdrukt en benauwd in de benauwdheid der gelovigen, dat is, Hij toont Zich teder en zorgvuldig alsof Hij er door verdrukt werd, Jes. 63 : 9. Die

de gelovige aanraakt raakt Zijn oogappel aan, Zach. 2 : 8. Hij heeft medelijden met hun zwakheden, Hebr. 4 : 15. Kostelijk is in Zijn ogen hun dood, Ps. 116 : 15. Met één woord, hetgeen men hun doet is Hem gedaan, en hetgeen men hun niet doet, is ook Hem niet gedaan, Matth. 10 : 40; 25 : 44, 45. Aan de andere kant, de ijver voor Gods huis zit in het hart van de gelovige, en de smaadheid des Heeren ligt op hem, Ps. 69 : 10; zo het welgaat met Gods zaak, gaat het ook Zijn volk wel. Zo is een vreemd medegevoel tussen God en de gelovige al te maal uit kracht van hun vereniging. Hierom moet men alles haten wat naast God in hun liefde of genegenheden zou willen meedelen; en zij moeten een afkeer hebben van slaven te zijn van de schepselen; omdat zij dienaars zijn van hun Heere en Man en ook dienaars door Hem. Welk een hatelijke zaak is het niet voor een koningin, te hoereren met dienaars van haar vorst en man! Zo is het mede een schande voor een gelovige, kwade tijdingen te vrezen, omdat de Heere, met Wie hij één is, alles regeert en doet wat Hem behaagt in hemel en op aarde, 1 Cor. 3 : 23; Ps. 112 : 6 en 7; Ps. 115 : 3.

Het andere grote gevolg van het geloven is een *wonderbare en onvergelijkbare gemeenschap*, uit welks kracht deze heerlijke voorrechten volgen:

1. *De partijen zelf behoren elkander toe.* De Heere is de God van Zijn volk, Hijzelf, Vader, Zoon en Heilige Geest, is hun God in al Zijn heerlijke eigenschappen: Zijn rechtvaardigheid zowel als Zijn barmhartigheid, Zijn wijsheid, kracht, heiligheid enz. Want Hij wordt de God van Zijn volk, gelijk Hij dikwijls zegt in 't verbond. Aan de andere zijde zijn de gelovigen Zijn volk, in hun personen zelfs zijn ze de Zijnen, gelijk het verbond zegt: *zij zullen Zijn volk zijn*; hun hoofd, hun hart, hun hand enz., al wat zij zijn, 't is alles het Zijne.

2. Krachtens deze gemeenschap, hebben zij *een onderling deelgenootschap in elkanders goederen*, zoverre als nuttig kan zijn. Het gans woord des Heeren komt de gelovigen toe; bedreigingen zowel als beloften, zijn hun ten beste; al Zijn wegen en werken, bijzondere mededelingen, dood en duivelen, ja alles zoverre als hun ten nutte kan zijn, 1 Cor. 3 : 20, 21, 22, 23. Aan de andere kant, al wat de gelovigen toebehoort, is des Heeren erfenis: kinderen, leven, vrouw, naam, achting; alles is ten Zijnen dienste. Indien hem enige van die dingen nuttig kunnen wezen, zo moet de gelovige die verlaten; anders verloochent en vervalst hij die gemeenschap en verklaart zich voor zoverre Christus niet waardig, Lukas 14 : 26. 3. Krachtens deze gemeenschap moet er veel *gemeenschap zijn tussen God en de gelovige*. De Heere mag alles gebruiken wat een gelovige toebehoort en Hij mag aan hem doen, zoals goed is in Zijn ogen, de mens mag het niet kwalijk opnemen noch tegen God zeggen, *wat doet Gij?* (dan alleen voor zoveel het zijn plicht betreft). Ja, hij moet altijd zeggen in alle gevallen: *goed is het woord en de wil des Heeren*, Jer. 39 : 8. Aan de andere kant mag de gelovige op een ootmoedige wijze gemeenzaam zijn met God in Christus; hij mag met vrijmoedigheid komen tot de troon der genade, Hebr. 4 : 16, en hij behoeft geen verontschuldigen te maken in zijn toegang tot God; want hij is niet meer een vreemdeling bij God, Eféze 2 : 19. Daarom behoeft hij tot God niet te spreken als een, die alle uren kennis en vriendschap moet maken, gelijk het geval is met vele belijders, hetwelk maakt dat er geen samenhang in hun godsdienst is. De gelovige mag ook zijn ganse hart openleggen voor God, gelijk Hanna, 1 Sam. 1 : 15, al zijn geheimen en al zijn verzoeken Hem meedelen, zonder vrees dat dit kwalijk opgenomen zal worden. Hij mag ook onderzoeken wat God doet voor zoveel als zijn plicht aanbelangt; of voor zoveel als hem kan bewaren, van de weg des Heeren af te wijken, en zijn handeling in Zijn Woord overeen te brengen, Hij is een vriend in dit opzicht,

wetende wat Zijn meester doet, Joh. 15 : 13; Gen. 18 : 23; Jer. 12 : 1; Jes. 63 : 17. Hij mag ook gemeenzaam met God zijn, om dagelijks met zijn struikelingen tot Hem te gaan en bekering en vergeving door Christus' voorbede te zoeken, Hand. 5 : 31, 1 Joh. 2 : 1. O, hoe menigmaal op één dag mag een gelovige niet vergeving eisen, tenzij hij voor heeft met God te spotten of de genade in ontucht te veranderen! De Heere heeft ons bevolen zeventigmaal zevenmaal op één dag te vergeven en in een gelijkenis getoond hoeveel meer de Meester vergeven zal, Matth. 18 : 22, 28. De gelovige mag ook gemeenzaam zijn in het aan God toevertrouwen van al zijn uitwendige gelegenheden; want Hij zorgt hiervoor, Matth. 6 : 30, 32; 1 Petrus 5 : 7. Ja, hij mag in ootmoedigheid God aansporen, om voor hem te verschijnen in alle betamelijke gevallen en hem aan behoorlijke vruchten te helpen in elk getijde, ja aan genade ter bekwamer tijd. Hebr. 4 : 16. Ja wat mogen de gelovigen al niet grote dingen zoeken van God in Christus; en dat niet alleen voor zichzelf, maar ook voor anderen, volgens de teksten 1 Joh. 5 : 14, 15; Joh. 14 : 13. Het is een schande en een groot vooroordeel van Gods volk, dat zij die gemeenschap met God niet meer gebruiken dan ze doen: Christus mag hen met recht verwijten dat ze niets eisen in Zijn naam. Joh. 16 : 24.

Uit het gezegde blijkt van welk een groot gevolg deze plicht om te geloven is, waardoor een mens Christus Jezus aangrijpt, welke de vader verzegeld en tot een verbond aan het volk gegeven heeft. Het is God zo tot eer en het beantwoordt aan Zijn oogmerk en het is Hem dienstig in de gehele openbaring van het Evangelie. Het is de mens zo bevorderlijk, dat de satan en een boos hart van ongeloof het krachtig bewerken door vele tegenwerpingen in te brengen. De voornaamste wil ik hier aanwijzen.

A. Ik ben zo gering, onwaardig en trouweloos van mijzelf, dat ik denk, dat het hoge vermetelheid voor mij zou zijn, Christus Jezus of de zaligheid mij toe te eigenen, die Hij verkreeg voor de prijs van Zijn bloed.

Antwoord. Het is waar, al de kinderen Adams zijn gering en veracht voor Hem, die zelfs op Zijn engelen niet zou vertrouwen, Job 4 : 18. Al de volkeren zijn minder dan niet en ijdelheid voor Hem, Jes. 40 : 17. Er is zulk een ongelijkheid tussen God en mensen, dat, indien wij zelf dat verbond hadden uitgedacht, en uit eigen vrije beweging aangeboden hadden aldus met de zondaars te willen onderhandelen, zo zou het hoogverraad geweest zijn voor mensen en engelen zichzelf ingebeeld te hebben, dat God Zichzelf vernederd zou hebben en een dienstknecht geworden door de aanneming van onze natuur en de persoonlijke vereniging van haar met de gezegende Godheid; en dat Hij Zichzelf onderworpen zou hebben aan de schandelijke dood des kruises; en dit alles, opdat mensen die opstandelingen waren, met God verzoend en eeuwig zalig gemaakt zouden worden door zich in Zijn heilig gezelschap eeuwig te bevinden. Maar ik zeg, dit alles was Zijn eigen uitvinding en vrije verkiezing. Ja, daarenboven, zo God niet naar Zijn opperbevel de mens geboden had Hem aan te nemen in en door Christus, Jes. 55 : 1, 2, 3; Matth. 11 : 28; 1 Joh. 3 : 23; 2 Cor. 5 : 20, niemand zou die weg ter herstelling hebben durven gebruiken. Derhalve hoewel ik met Abigail mag zeggen: Laat mij maar een dienaar zijn, om de voeten der knechten mijns heren te wassen, 1 Sam. 25 : 41, nochtans, overmits God in Zijn heilige wijsheid die weg beraamd heeft, en Hij weet hoe rijk Hij daarin verheerlijkt wordt, Ef. 1 : 18; Joh. 17 : 10, en omdat Hij mij geboden heeft (zoals ik er mij in de grote dag voor zal moeten verantwoorden), dat ik Hem in Christus zou aannemen gelijk gezegd is, zo durf ik niet ongehoorzaam zijn noch onderzoeken de redenen waarom Hij dit zo gedacht en geboden heeft, maar moet ik het daarop wagen, zo ik niet wil bevonden

worden de genade Gods te niet te doen en enigszins het Evangelie ter zijde te zetten, Gal. 2 : 21; leugenachtig te maken het getuigenis dat God getuigd heeft van Zijn Zoon, dat er leven genoeg in Hem is voor de mensen en Zo God te maken tot een leugenaar, 1 Joh. 5 : 10 en 11, en Zo die weerspanning nog te voegen bij mijn vorige overtredingen.

B. Ik ben een mens die, boven alle zondaars die ik ken, zondig ben. Daarom durf ik mij niet vermeten tot de Heere Jezus te naderen of uitzien en wachten op die zaligheid welke door Zijn gerechtigheid is.

Antwoord. Is uw zonde boven de dronkenschap en bloedschande van Lot? Is zij groter dan het overspel bedekt met doodslag van David? Dan de afgoderij en verschrikkelijke afval van Salomo? Dan Manasse's afgoderij, moord en tovenarij? Dan Jona's toom en handelwijze tegen God? Dan Petrus' verloochening van Zijn Meester? Dan de bloedige vervolging, waardoor Paulus de heiligen deed lasteren? (Wee echter degene die op grond van deze voorbeelden zich tot zondigen verstout!) Zij worden in de Schrift verhaald en hierbij gebracht ter aanprijzing van de vrije en rijke genade Gods en ter aanmoediging van de arme boetvaardige zondaars om tot Christus te vlieden). Ik zeg, zijn uw zonden groter dan de hunne? Nochtans, deze hebben allen vergeving verkregen door Christus, gelijk de Schrift toont. Weet dus, dat alle zonden even gelijk voor de vrije genade neerliggen van een God die vrijwillig liefheeft, Hos. 14 : 5. Indien iemand een hart heeft om tot Hem door Zijn Zoon te komen, zo is Hij *machtig om zalig te maken ten uiterste toe*, Hebr. 7 : 25. Ja het tergt God meer, wanneer een zondaar Christus niet aangrijpt als de aanbidding tot hem komt dan al zijn andere overtredingen. Want *die niet gelooft heeft God tot een leugenaar gemaakt, in het getuigenis dat Hij gegeven heeft van het leven in de Zoon*, 1 Joh. 5 : 10. En *die niet gelooft zal veroordeeld worden, omdat hij niet geloofd heeft in de Zoon Gods*. Dit is het zwaarste in de last zijner schuld, Joh. 3 : 18. Zodat vele zonden een mens niet kunnen verschonen dat hij van Christus afloopt en Zijn aanbidding weigert, omdat God openlijk verklaard heeft, dat dit *een getrouw woord is en aller aanneming waardig, dat Christus gekomen is om zondaars zalig te maken, waarvan ik de voornaamste ben*. Zelfs hij die in eigen schatting de grootste der zondaars is, is verplicht te geloven en het woord aan te nemen, 1 Tim, 1 : 15.

C. Mijn zonden hebben enige verzwarende omstandigheden boven dezelfde zonden in anderen, hetwelk mij zeer verschrikt.

Antwoord. Welke kunnen de verzwaringen van uw zonden zijn, die niet even zo gevonden worden in de aangehaalde voorbeelden? Zondigde u tegen groot licht? Zo ook hebben velen hunner gedaan waarvan wij hierboven gesproken hebben. Tegen bijzondere weldaden en verlossingen? Zo was echter ook de zonde van Loth en Noach. Geschiedde uw zonde met overleg? Dit had echter ook plaats bij David in het geval met Bathséba. Was zij tegen of na een bijzondere openbaring Gods? Zo was het ook met Salomo's zonde. bent u gevallen voor een kleine en verachtelijke verzoeking? Zo was 't ook bij Jona en Petrus, indien wij letten op de grootheid van hun overtreding. Hebt u uw zonde herhaald en keer op keer begaan? Wel zo deed Loth; zo deed Petrus; zo deed Josafat, in zijn verbintenis met Achab; zo deed Joram, 1 Kon. 22; 2 Kon. 3. Kwamen er vele grove zonden in u tezamen? Dit was ook het geval met Manasse. Hebt u het lang uitgehouden in weerspanning? Wel dat is uw schande, gelijk al het vorige; maar even zo deed de moordenaar aan het kruis; hij hield het uit tot het uiterste, Lukas 23 : 42. Indien u nochtans een oor hebt om te horen, zo wordt u

geboden te horen, Openb. 13 : 9. Al hebt u uw geld lang uitgegeven voor hetgeen geen brood is, Jes. 55 : 2, zo is het nu te meer van node, dat ge u haast en om een toevlucht zoekt. En indien u Zo doet, zo zal Hij u welkom heten en geenszins uitwerpen, Joh. 6 : 37; inzonderheid, omdat Hij in de Schrift geen bepaling van tijd gemaakt heeft, waarna Hij u niet zou willen aannemen. Zo dan, al die verzwareningen van uw zonden zullen u niet verschonen, zo u de aanbidding des Heeren van u afstoot.

D. In al die voorbeelden welke u gegeven hebt, hebt u echter de bijzonderheden niet opgenoemd, waaraan ik schuldig ben. En ik ken ook niemand, die, schuldig aan zulke zaken als er in mij zijn, ooit barmhartigheid van God verkregen heeft.

Antwoord. Het is moeilijk, iedere bijzondere overtreding die het geweten kan kwellen, te behandelen; ja mindere zonden dan die ik genoemd heb, kunnen ontzettend verontrusten indien de Heere het vuur aanblaast. Maar ter uwer voldoening, wil ik wijzen op enige Schriftuurlijke waarheden, welke meer algemeen de zonden en de zondige gevallen betreffen, dan iemand in het bijzonder doen kan. Zo staat er Ex. 34 : 7: *God die de ongerechtigheid en overtreding en zonde vergeeft*, dat is allerlei zonde, Ezech. 18 : 21, 22 en 30: *Wanneer een mens zich keert van al zijn zonden, zij zullen niet gedacht worden, zij zullen hem niet ten verderve zijn*, Joh. 6 : 37; *Die tot Hem komt zal Hij geenszins uitwerpen*; dat is, wat zonden hij ook gedaan heeft, onder welke verzwarende omstandigheden zij ook begaan zijn, het is, Joh. 3 : 16: *Al wie gelooft zal zalig worden*, dat is, zonder uitzondering van enige zonde of van enig geval, Hebr. 7 : 25: *Hij kan volkomen ten uiterste toe zalig maken, degenen die door Hem tot God gaan*, terwijl immers niemand verklaren kan wat Gods *uiterste* is, Matth. 12 : 31: *Alle zonden en lastering zal de mensen vergeven worden*; dat is, daar is generlei zonde die niet vergeven kan worden, dan de lastering tegen de Heilige Geest. Deze en andere teksten doelen op allerlei soort van zonden; zodat, laat uw zonde wezen wat zij kan of wil, zij kan daaronder gerangschikt worden. Zo kan zij voor u geen verschoning wezen, om het aanbod van zaligheid en vrede te weigeren; omdat ook een ieder die wil, toegelaten wordt om te komen en te nemen, Openb. 22 : 17. Wij willen de woorden niet vermenigvuldigen. De grote God van hemel en aarde heeft naar Zijn vrijmacht en oppermacht bevolen, aan allen die zien, hoe nodig zij geholpen moeten worden, dat ze zich tot Christus Jezus begeven en hartelijk de van God beraamde weg ter zaligheid aannemen, alle verschoningen en tegenwerpingen afleggen, gelijk zij zich daarover zullen moeten verantwoorden in die dag, in welke Hij de levenden en doden zal oordelen en allen van voor Zijn aangezicht verdrijven zal, die durven zeggen, dat hun zonden en hun toestand zodanig waren, dat zij zich niet durfden wagen op Christus' volmaakte gerechtigheid tot hun redding, daar de Heere Zijn eigen bevel menigmaal hun voorgehouden, en Zijn trouw en Woord hun verpand heeft.

E. Ik vrees dat ik schuldig ben aan de zonde tegen de Heilige Geest en kan aldus geen vergeving ontvangen; en daarom behoeft ik niet te denken aan het geloof in Christus, ter behoudenis mijner ziel.

Antwoord. Hoewel niemand deze zonde op zichzelf of anderen mag leggen, tenzij hij de beschuldiging kan bewijzen, volgens Christus' voorbeeld, Matth. 12 : 25, 26 en 32, zo wil ik nochtans de volgende opmerkingen maken. *a.* Ik zal aantonen, wat, eigenlijk gezegd, geen zonde tegen de Heilige Geest is, daar er enige grove zonden zijn, welke men zonder grond voor die onvergefelijke zonde houdt. *b.* Ik zal aanwijzen, waarin die zonde bestaat. *c.* Ik zal daaruit enige besluiten trekken ter juiste beantwoording

van die tegenwerping.

Wat het eerste punt betreft, dat er vele grove zonden zijn, die gelijk alle andere zonden, kunnen zijn tegen de Heilige Geest, die Gode evengelijk en één is met de Vader en de Zoon en gedaan zijn tegen enige van Zijn werkingen en bewegingen, doch niet die onvergefelijke zonden zijn, als namelijk:

1. De Godslastering onder lichamelijke pijnen is die zonde niet. Want sommige vromen zijn daarin gevallen, Hand. 26 : 11. Evenmin als zij geschiedt in een vlaag van verrukking of verstandsverbijstering, aangezien men dan geen vrij en redelijk werker is. En Hij, die Zijn volk spaart, gelijk een vader zijn zoon, die hem dient en zich over hem ontfermt, Mal. 3 : 17; Ps. 103 : 13, zal ook de Zijnen sparen en behoeden in deze verzoeken. Veel minder behoren tot die zonde die vreselijke lasteringen tegen God, welke soms in de ziel ingegoten, en aldaar niet verdragen noch ingewilligd worden. Want zulke dingen zijn zelfs Christus voorgehouden, Matth. 4, en de heiligen menigmaal ingeworpen.

2. Het is ook de zonde tegen de Heilige Geest niet, het goede te haten in anderen, terwijl ik niet overtuigd ben dat het goed is, maar naar mijn mening veroordeel kwaad te zijn, ja tegen dat goede spreek. Zelfs het vervolgen daarvan is die zonde niet. Want dat alles werd gevonden in Saulus vóór zijne bekering; en hij verkreeg toch barmhartigheid, omdat hij het *onwetende* gedaan had.

3. Ook begaat men die zonde niet, als het hart oprijst omdat anderen in hun werk en op de weg Gods voorspoedig zijn, omdat ik mijzelf daarin liefheb. In het opstaan tegen de Voorzienigheid, hetwelk zich menigmaal uitdrukt tegen de schepselen, die nabij zijn; zelfs het voeden en aanhouden aan die opstand (ofschoon dit ijselijke dingen zijn en tot die onvergefelijke zonden leiden kunnen), is het de bedoelde zonde niet. Want dat kan zelfs in heiligen plaats vinden, ontstaande uit eigenliefde, die geen verduistering door een ander verdragen kan, en voortkomende uit enig kruis van hun afgod, onder een aanval van verzoeking. Dit zien wij in Jona, Jon. 4.

4. Ook is die zonde niet het verslappen van hetgeen weleer in iemand was, en het vallen in grote zonden tegen het licht, nadat hij de waarheid ontvangen had (anders toch waren vele Bijbelheiligen verloren gegaan). Evenmin afval van de waarheid in vele delen. Dit toch is geschied met Salomo, de kerk van Korinthe en Galatië. Ja, het verloochenen en afzweren van de voornaamste waarheden onder zware verzoeking is die zonde niet, daar anders velen verloren waren gegaan.

5. Gelijk nu het wederstaar, uitblussen, bedroeven en smarten van de Geest Gods door vele zondige wegen, die onvergefelijke zonde niet is (dit toch wordt ook wel gezegd in de Schrift van hen die tot bekering geroepen en niet uitgesloten zijn als schuldig aan die zonde), zo mede niet het herhalen van die zonden tegen het ontvangen licht, ofschoon dit er toe leidt. Zodanig was Petrus' zonde in het verloochenen van Christus, en Josafats zonde in zijn verbintenis met Achab en Joram.

6. Voornemens en verzoeken van zelfmoorden, om Godzaligen te doden (als iemand in een zware aanval des duivels is), ja dadelijke zelfmoord (hoewel deze naar alle waarschijnlijkheid menigmaal in de uitkomst die onvergefelijke zonde is, hetwelk iedere ziel, zelfs de verlokking daartoe moet doen aanzien met afgrijzen), is zelfs niet de zonde tegen de Heilige Geest. De stokbewaarder nam het voor en trachtte zich te doden, op een erger grond dan vele arme mensen doen in het gezicht en gevoel van

Gods toom en hun eigen verdorvenheid. En toch verkreeg hij vergeving, Hand. 16 : 27 en 34. Saulus was vóór zijn krachtdadige roeping medeplichtig aan de moord van vele heiligen, en poogde er nog meer te doden, gelijk hij zelf betuigt, Hand. 26 : 913. Hoewel die zonden allen vreselijk zijn, waarvan elk de eeuwige toom verdient en, zo men er zich niet van bekeert, eindeloze wrake veroorzaakt en inzonderheid ten laatste alle hoop op verlossing afsnijdt (want daar kan niet verwacht worden op een gewone wijze), zo is toch geen enkele de zonde tegen de Heilige Geest, en voor een ieder, die zich aan dat kwaad schuldig weet, nog hoop; voor een ieder die een oor heeft om te horen naar het blijde geklank van het verbond. Allerlei zonde en lastering van die aard kan vergeven worden, gelijk uit de Schrift blijkt, alwaar deze dingen verhaald worden.

In de tweede plaats zullen wij nu zien, wat de zonde tegen de Heilige Geest is. Zij is niet een enkele daad van overtreding, maar een samenknoping van vele boze dingen, die ziel en lichaam tegelijk in de schuld wikkelen. Wij beschrijven haar aldus: *Het is een verwerpen en tegenstaan van de Evangelische waarheid en de weg ter zaligheid, die de mens op een bijzondere wijze door de Geest Gods en Zijn waarheid en goedheid bekend gemaakt is, en dat met openlijke belijdenis, vrijwillig, moedwillig, boosaardig en smadelijk, eindeloze vrees barende*. Er zijn drie teksten die het meest van deze zonden spreken, en waarmee wij ieder deel van deze beschrijving bewijzen, voor zover het nuttig is voor ons tegenwoordig voornemen, en waaruit blijken zal dat niemand die lust en genegenheid heeft om Christus te bezitten, zich behoeft te stoten aan hetgeen van deze zonde in de Schrift gezegd wordt, Matth. 12 : 24—32; Hebr. 6 : 4, 5 en 6; 10 : 25—29. Merkt dan deze vijf zaken op.

1e. Let op het voorwerp waaromtrent deze zonde of het zondig werken van de daaraan schuldige mens gaat. Dit is de *Evangelische waarheid of de weg ter zaligheid*, het is de weg die God heeft uitgedacht, om zondaren te behouden door Zijn Zoon Jezus Christus, de beloofde Messias en Zaligmaker, door Wiens dood en gerechtigheid de zondaars behouden moeten worden, gelijk Hij dit voorhoudt in de middelen der genade, dit bevestigende door vele krachtige werken in de Schrift, die daartoe strekken. De Farizeeën stonden die weg tegen, dat Jezus de Messias was, Matth. 12 : 23 en 24. Evenzo het onrecht, gepleegd tegen de Zoon Gods, Hebr. 6 : 6; en tegen het bloed des verbonds en de Geest, die genadig aanbiedt deze dingen toe te passen, Hebr. 10 : 29.

2e. Let ook op de hoedanigheden van het voorwerp. Het is op een *bijzondere wijze de zondaar bekend gemaakt door de Geest Gods, tegelijk in Zijn waarheid en goedheid*. En dit betekent: a. dat er kennis moet wezen van de zaligmakende waarheid. De Farizeeën wisten dat Christus de erfgenaam was, Matth. 21 : 38; de zondaar heeft kennis van de waarheid gelijk u leest, Hebr. 10 : 29; b. dat die kennis niet alleen in het verstand moet zweven, maar dat er ook een halve hartsoverreding moet zijn. Zo kende Christus de gedachten der Farizeeën en oordeelde hen alzo, Matth. 12 : 25, evenals dat het tegendeel van hetgeen aan hun hart bekend gemaakt was door hen uitgesproken werd. Daar is een smaken in die zondaar, Hebr. 6 : 4 en 5; hetwelk boven een eenvoudige verlichting is; ja daar is gewoonlijk zulk een overreding, als leidt tot een deel van uitwendige heiligmaking, Hebr. 10 : 29; c. Deze overtuiging gaat niet alleen over de waarheid, maar ook over de goedheid dier zaak. De zondaar smaakt het goede woord Gods en beseft de verkieselijkheid van die weg, Hebr. 6 : 5; d. Die overtuiging is in hem teweeggebracht niet alleen door redeneerkracht, maar ook door een verlichtend werk van Gods Geest, op die waarheid schijnende en haar duidelijk makende. Daarom wordt die zonde genoemd een zonde *tegen de Heilige Geest*, Matth.

12, Markus 3; en haar bedrivers worden beschouwd als de Heilige Geest ontvangen te hebben, Hebr. 6 : 4, en de Geest der genade smaadheid aan te doen, die bijna de graad der genadige werking bereikt had, Hebr. 10 : 29.

3e. Let verder op des zondaars werking tegen dat beschreven voorwerp, zij is een verwerping, een tegenstaan daarvan, hetwelk deze dingen te kennen geeft. a. Die mens heeft eens, ten minste enigerwijze, dat goede in de hand, of er de aanbieding van gehad, gelijk waarachtig is van de Farizeeën. b. Hij verwerpt zelfs met verachting hetgeen hij daarvan had, of hetgeen hem daarvan aangeboden was. De Farizeeën loochenen het en spreken smadelijk van Christus, Matth. 12 : 24; zij vallen af, voornemens zijnde Christus te schande te maken, Hebr. 6 : 5 en 6. c. Hij verzet zich daartegen door de geest der vervolging, gelijk de Farizeeën; zij schelden er op, zodat het genoemd wordt een *lastering* tegen de Heilige Geest, Matth. 12 : 24 en 31. Hij zou Christus wederom willen kruisigen, indien hij maar kon, Hebr. 6 : 6.

4e. Let verder op de eigenschappen van dit werken. a. Het wordt openlijk beleden: zij zoeken dit niet te bedekken noch te verbergen. De Farizeeën spraken openlijk tegen Christus, Matth. 12 : 24. Zij zouden wel gaarne Christus openlijk te schande gemaakt hebben, Hebr. 6 : 6; zij verlaten de middelen der genade, welke die weg voorstellen, Hebr. 10 : 25; en zij smaden het gevaar. Want, ofschoon hun een vreselijk oordeel wacht zo vertreden zij nog steeds dat bloed, Hebr. 10 : 27 en 29. b. Zij werken hier vrijwillig; het komt niet voort uit onbedachtzaamheid, noch uit geweld of dwang, maar het is een werking van vrije verkiezing. Daar was niets wat de Farizeeën dwong om tegen Christus te spreken en Hem te vervolgen; zijzelf kruisigen Christus; zij hernieuwen de moord uit eigen vrije wil, en in hun eigen hart zonder dat iemand hen daartoe dwingt. Zij zondigen willens, Hebr. 10 : 26. c. Zij doen het moedwillig. Zij zijn er zo op gesteld dat zij het zich op niet een wijze laten ontraden, gelijk uit de opgenoemde teksten blijkt. d. Het geschiedt boosaardig, zodat het niet voortkomt uit een verzoeking van vermaak, voordeel of eer; niet voortspruit uit vrees of dwang of enig goede bedoeling; maar uit 's harten boosheid tegen God en Christus en de bevordering van Zijn eer en Zijn koninkrijk, zodat het dezelfde aard heeft als satans zonde, die een onverzoenlijke haat heeft tegen God en het geneesmiddel der zonde, omdat 's Heeren eer daardoor bevorderd wordt. Dit is een bijzonder deel in die zonde. De Farizeeën werden schuldig bevonden aan boosheid des harten tegen Christus, omdat zij zo tegen Hem spraken en niet tegen hun eigen zonen die duivelen uitwierpen. En dit is de kracht van Christus' redenering. Matth. 12 : 27. Zij doen hun best om Christus wederom te kruisigen en openlijk te schande te maken, Hebr. 6 : 6. Zij zijn tegenstanders gelijk de duivel, Hebr. 10 : 27. e. Het geschiedt met versmading. De boosheid moet zich uitlaten en openbaren. De Farizeeën moesten uitroepen, dat Christus gemeenschap had met de duivelen. Zij willen Hem openlijk te schande maken en wederom kruisigen; Zijn bloed onder de voeten treden, en de Geest smaadheid aandoen; zodat hij, die zich aan die zonde schuldig maakt, liever duizendmaal verloren wil gaan, dan een schuldenaar van Christus te wezen wegens zijn zaligheid.

Het vijfde of laatste punt is het algemene gevolg van deze zonde, namelijk, dat ze *hopeloze en wanhopige vrees* voortbrengt. Zij vrezen Hem die zij haten met een slaafse en hopeloze vrees, gelijk als de duivelen doen, Hebr. 10 : 27. Zij weten wel dat God Zijn kracht tegen hen zal uitlaten; zij beven als zij hieraan denken, en konden zij boven Hem zijn en Hem verderven, zij zouden het gaarne willen. En omdat zij dit niet kunnen bereiken, zo haten zij Hem met een uiterste boosheid des gemoeds, en

vervolgen al het Zijne met versmading.

Wat nu het derde voorstel betreft, namelijk de besluiten, die uit het verhandelde getrokken moeten worden, tengevolge waarvan wij de tegenwerping regelrecht beantwoorden, die zijn deze:

1e. Gelijk ik tevoren aangewezen heb, omdat de zonde tegen de Heilige Geest zo groot en aanzienlijk is dat ze wel kan gekend worden waar ze gepleegd wordt, zo behoort niemand zich daarvan te beschuldigen tenzij hij haar bewijzen kan. Want het is een groot onrecht Gode aangedaan, zichzelf te overreden dat Hij mij nooit vergeving schenken zal; het is de rechte weg om mij wanhopig te maken en mij tot die onvergefelijke zonde te brengen. Derhalve, tenzij u kunt en durft zeggen de weg te haten, die God voorgesteld heeft ter behoudenis van zondaars, en u i.o. voorneemt de uitbreiding van Zijn Koninkrijk tegen te werken, door uzelf en anderen, en dat uit boosheid en smaadheid tegen God, dan mag u geen achterdocht hebben aan die zonde schuldig te staan.

2e. Al vat u ook tegen God begaan hebt, indien het u berouwt en u wenst dat het niet gedaan ware, zo kunt u aan die zonde niet schuldig zijn; want daarin heeft de boosheid en versmading des gemoeds bestendig de overhand.

3e. Indien u tevreden zijt, Zijn schuldenaar te zijn om vergeving en daardoor eeuwig aan Hem verbonden wilde wezen, zo kunt u in dat geval niet schuldig zijn aan de zonde tegen de Heilige Geest. Want gelijk wij tevoren aantoonde, zij, die daaraan schuldig zijn, smaden God, zodat zij om de zaligheid Zijn schuldenaars niet willen zijn.

4e. Wat u ook misdaan hebt, zo u een begeerte hebt tot Christus en met een droevig hart naar Hem uitziet, en bij de gedachte, Zijn gezelschap eeuwig te moeten missen, ontroerd zijt, of bij scheiding, Hem en al de Zijnen wenst te bezitten, zo behoeft u niet beangst te zijn, alsof u die zonde begaan had. Want dan kan er in uw hart niet zulk een haat wezen als noodwendig vereist wordt tot het plegen van die gruwel.

5e. Indien u buiten het bereik van die zonde komt en u voor eeuwig daartegen verzekeren wilt, wekt dan uw hart op, de zaligheid in Jezus aan te nemen en God in Hem aan te grijpen, in Hem berustende als het algenoegzaam rantsoen en de veilige rustplaats; geeft u over, om op Zijn wijze zalig gemaakt te worden. Doe dit met ernst en u zult voor eeuwig buiten het bereik zijn van dat vreselijk kwaad, waarmede de satan zoveel arme zoekende zielen verschrikt.

F. Tegenwerping. *Hoewel ik niet uitgesloten ben van de weldaad van het nieuwe verbond, zo is het toch niet in mijn macht, in Christus te geloven, want het geloof is een gave Gods en boven de macht van vlees en bloed.*

Antwoord. Het is volkomen waar dat het zaligmakend geloof, waardoor alléén God en Christus hartelijk aangegrepen wordt, boven onze kracht en een gave Gods is, gelijk we reeds zeiden; nochtans gedenk deze dingen.

1e. De Heere heeft het als een plicht, op allen die het Evangelie horen, gelegd, dat zij hartelijk Zijn aanbod van zaligheid in Christus aangrijpen, gelijk duidelijk uit de Schrift blijkt. En u moet weten, dat hoewel het niet in onze macht is, die plicht uit onszelf te volbrengen, God nochtans ieder rechtvaardig veroordelen mag wegens het verzuim van die plicht, en dat wij niet te verschonen zijn, omdat Hij de mens

volkomen machtig geschapen heeft, om te doen alles wat Hij gebieden zou.

2e. Als de Heere gebiedt wat boven onze macht is, zo wil Hij, dat wij gevoelig zullen zijn over onze machteloosheid, en dat wij Hem zullen vragen om zelf Zijn gebod in ons te volbrengen; terwijl hij ook beloofd heeft een nieuw hart te zullen geven, van welke beloften Hij niemand uitgesloten heeft.

3e. De Heere is gewoon, door middel van deze bevelen en nodigingen, door onze overdenking en smeking, kracht tot de ziel toe te voeren, ten einde die plicht te verrichten.

Zo tot beantwoording van die tegenwerping bid ik in de Naam des Heeren, dat u Zijn beloften en bevelen ter harte neemt en dat u hierover uw gedachten laat gaan; alsook over het zalige werk van het nieuwe verbond; dat u God daarom bidt zoveel u kunt, (want Hij wil om deze dingen aangezocht zijn, Exod. 36 : 37); en uw koud gemoed op die voorgestelde weg Gods en op Jezus Christus, die tot een Verbond aan het volk gegeven is, neerlegt en op Hem ziet om leven en opwekking. Gaat en beproeft om die zaligheid aan te nemen, op de wijze zoals God die aanbiedt; grijpt Christus aan en rust op Hem om de zaligheid alsof alles in uw macht was, doch van Hem de zaak verwachtende, overtuigd zijnde dat ze van Hem komen moet. Indien u Zo doet, dan zal Hij, die degenen ontmoet, die Zijner gedenken op zijn wegen, Jes. 64 : 5, van Zijn zijde niet ontbreken, en zult u geen reden hebben om te zeggen, dat ge u uitstrekt naar de zaak totdat u niet meer kunt, uit gebrek aan sterkte en het aan Gods deur liet liggen. Van Zijn zijde zal het niet falen, indien u een hart voor dat werk hebt; ja ik mag zeggen, dat, indien uw hart door al wat u ooit van de zaak gehoord hebt en lust en liefde er toe heeft en wenst haar deelachtig te zijn, dat u dan dat werk alreeds binnen in u verricht, zodat de zwarigheid over is, eer u het gewaar bent geworden.

G. Tegenwerping. *Velen die Christus Jezus hebben aangegrepen, klagen nog steeds over dorheid en onvruchtbaarheid, hetwelk maakt dat mijn hart nog te weinig gewicht op die plicht om te geloven legt.*

Antwoord. Indien u overtuigd zijt, dat het een plicht is om in Christus te geloven, dan mag u dat onder geen enkel voorwendsel verwaarlozen. Wat nu de krachten van sommigen betreft, die naar Christus uitgezien hebben, behalve dat ik niet een ieder toelaat als rechter over zijn eigen vruchtbaarheid te zijn, zo zeg ik:

1. Velen verhinderen door hun jaloezie over Gods liefde en door hun wantrouwen, nadat ze God aangegrepen hebben, vele kostelijke mededelingen en zegeningen, die hun anders geschonken zouden worden, Matth. 13 : 58. 2. Het kan niet wezen, dat iemand wiens hart naar Jezus uitgegaan is, Hem gevonden zou hebben als een woestijn, Jer. 2 : 31. Voorzeker, zij vinden iets in hun geest, hetwelk hen tot God neigt in deze twee punten, hoe namelijk in Hem gevonden te worden in die dag, Fil. 3 : 9; en hoe te verschijnen tot Zijn lof in het land der levenden, Ps. 119 : 17. Dit in hun ziel vindende, is reeds veel; daarenboven echter, zij zullen na onderzoek, zo zij recht oor. delen, altijd na die tijd een ledigheid in de schepselen bevinden, welke hun overvloed niet kan vervullen; alles is ijdelheid; alleen God kon de lege plaats in hun hart vervullen. En als God maar een weinig het hart aanblaast, zo is er geen plaats meer voor de bijgevoegde troost uit de schepselen. Dit nu geeft te kennen, dat God de mens gevangen genomen en het zaligmakend beginsel in verstand en hart uitgedrukt heeft: *Wie is God dan de Heere? Buigt u neder voor Hem alle gij goden, Ps. 47 : 7.* Ja verder, zij wier hart God in Christus aangegrepen heeft, zullen niet loochenen, dat er,

wanneer de ziel scheen te bezwijken, Ps. 21 : 4; 94 : 18 en 19, nu en dan tijdelijk voorkomingen en levendigmakingen geweest zijn. Derhalve dat niemand zegge: er volgt geen vrucht; en dat niemand zijn plicht ter zijde stelle op grond van de onrechtvaardige en grondeloze klachten van anderen.

H. Tegenwerping. *Hoewel ik het mijn plicht oordeel, Gods beraamde raad in het verbond aan te nemen, zo ben ik toch in het duister, hoe die plicht uit te voeren. Want soms biedt God Zich aan onze God te zijn, zonder enig gewag van Christus te maken; en soms zegt Hij, ons aan Hem te willen ondertrouwen, en elders worden wij geroepen om tot Christus te komen, daar Hij de Bruidegom is. Wederom, God spreekt soms als een Vader tot de mensen, soms als een Man; Christus wordt soms ook een Man genoemd, en dan eens een Broeder. Welke betrekkingen tezamen niet bestaanbaar schijnen, en mij in het duister stellen hoe God aan te merken, wanneer mijn hart met God overeenkomen en Hem aangrijpen wil.*

Antwoord. Men kan zeer goed zeggen, dat de mensen tot God komen en dat ze tot Christus komen; dat zij intreden in een huwelijk met God, en ook met Christus, Die hun tot een man, vader, broeder, enz. is. Hierin is zulk een verborgenheid niet, gelijk sommigen menen. Om dit des te beter te verstaan, zo let op deze weinige dingen.

1e. Hoewel God de mens in den beginne volmaakt geschapen, en hem voorzien heeft van enige bekwaamheid om met God onmiddellijk te onderhandelen, Pred. 7 : 29; Gen. 2 : 16 en 17, zo heeft de mens door zijn val, zichzelf volkomen van God afgescheiden en zichzelf in de uiterste onmacht gebracht, om ooit meer met God onmiddellijk te willen handelen.

2e. De Heere heeft na de val het nieuwe verbond geopenbaard, waarin Hij bekend maakte tevreden te zijn, met de mens wederom te onderhandelen in en door een Middelaar; en zo verordineerde Hij, dat de zondaar tot Hem komen zou door Christus, Hebr. 7 : 25; en verwachten zou aangenomen te worden alleen in Hem, Ef. 1 : 6, bevelende dat hij Christus zou horen, als zijnde de enige partij, waarin Hij een welgevallen had, Matth. 17 : 5.

3e. De zaak wordt in de Schrift zo duidelijk, kennelijk en aan allen openbaar te zijn geacht, namelijk aan hen die onder de middelen der genade leven, dat de Heere menigmaal spreekt van onderhandeling met Zichzelf, niet eens gewag makende van de Middelaar, omdat vastgesteld is dat iedereen in de gemeente weet, dat er nu geen handelen met God is tenzij door en in Christus de Middelaar.

4e. Let op, dat Christus Jezus, de Godmens, niet alleen is een bekwaam vertrouwde plaats voor God en mensen, om daar elkander te ontmoeten en een geschikte scheidsman te zijn, om tussen partijen die u nog vervreemd zijn te handelen, 2 Cor. 5 : 19; maar wij mogen ook zeggen, dat Hij de onmiddellijke Bruidegom is. En zo mag ons aangrijpen van God met recht genoemd worden het huwelijk van des konings zoon; mogen de uitverkorenen genoemd worden de vrouw des Lams, omdat Christus Jezus als het ware de hand is, die God uitsteekt, tot de mensen, en welke zij aanvatten, wanneer ze met Hem handelen. En zo nemen wij God aan in en door Christus als onze God, op wie zich onze ziel eindelijk en tot het einde toe door Christus uitlaat en bepaalt, 1 Petrus 1 : 4.

5e. Merkt op, dat de onderscheiden betrekkingen, in de Schrift aangeduid, daargesteld zijn om de zekere en onverbreekbare vereniging en gemeenschap tussen God en Zijn

volk te beschrijven; welke verwantschap er is tussen het hoofd en de leden, wortel en takken, koning en onderdanen, herder en kudde, vader en kinderen, broeder en zuster, man en vrouw enz., alles is hier. Zodat wat er ook in de Schrift gezegd wordt, wij toch duidelijk kunnen weten, dat God ons roept om verzoend te worden door Christus, en dat Hij Zich aanbiedt, hun God en Vader te zijn in Hem alleen. Wij moeten God als onze God in Christus aannemen, welgevallen nemen in die wijze van verlossing van de arme zondaar en ons aan God in Christus overgeven, die de Enige is, in Wien wij Hem aangenaam kunnen zijn. En die Christus aangrijpen, grijpen Zo ook God aan, *Die in Christus is de wereld met Zichzelf verzoenende*, 2 Cor. 5 : 19; Joh. 14 : 612. En wij moeten niet verder willen inzien in de onderscheiden betrekkingen, welke in de Schrift verhaald worden, tussen God of Christus en de mensen, dan zij ons mogen uitdrukken de vereniging en gemeenschap, en de nabijheid bij God door Christus Jezus, en ons voordeel daardoor.

Omdat in Christus te geloven, de grote plicht is van allen die het Evangelie horen, zo bidden wij een ieder in des Heeren naam, tot wie deze tijding komen zal, dat ze zonder uitstel hun in zichzelf verloren toestand ter harte nemen, en dat ze zich de verlossing op het hart drukken, die God bezorgd heeft door de Zoon Zijner liefde, waarvan Hij een vrije aanbieding doet aan allen die daarmede tevreden willen zijn en op die wijze behouden worden. Dat ze ter harte nemen, dat er geen andere weg van ontkoming is van de toekomstige toorn (om welke toorn de mensen gaarne in de laatste dag in een poel van gesmolten lood geworpen worden om verborgen te zijn van het aangezicht des Lams, hetwelk zij hier verachten)! Wij bidden alle mensen, dat ze om al deze redenen hun harten tot dit werk bereiden, zich voor God openleggen, en Hem door Christus aannemen in de aanbieding van het Evangelie, berustende in Hem als het enig wenselijke en voldoende goed, opdat zij zich Zo in een veilige staat mogen zetten. O gaat dan met spoed; onderzoekt Zijn aanbiedingen van vrede en zaligheid, die in de Schrift te lezen zijn; bewerkt uw hart en uw ziel om ze aan te grijpen en in haar Christus, en in Christus God. Doe het zo, dat u zeggen mag ernstig en hartelijk hierin te zijn, gelijk u ooit in enige zaak naar uw overtuiging geweest zijt; en dat u zoveel weet dat Christus de keuze van uw hart is. Immers, u weet en duldt het tegendeel niet, als uw hart zich beroept op God, opdat Hij onderzoekte en beproeve of niets ontbreekt, en indien dit zo is, u recht make en leide op de rechte weg. Dit kleven des harten aan Christus en het werpen van zichzelf op Hem om op Zijn wijze zalig gemaakt te worden, is geloven, hetwelk de gelovige zeker bevrijdt van de toekomstige toorn; omdat hij nu Christus aangenomen heeft en in Hem gelooft, zo zal hij niet in de verdoemenis komen.

1. Vraag. *Wanneer ik hoor wat het geloof is, zo denk ik soms: ik heb het; want ik, durf zeggen, in mijn besef een welgevallen te hebben in de weg ter zaligheid in Christus Jezus; mijn hart gaat achter Hem uit, het legt zich op Hem neder als een voldoende schat, en ik neem met blijdschap God aan als mijn God in Christus. Maar menigmaal trek ik in twijfel, of ik dit wel ooit gedaan heb, en zo word ik de meeste tijd twijfelende en dobberende gehouden of ik wel geloof en zalig met God in het verbond ben.*

Antwoord. Het is voor velen algemeen, wier harten naar Christus in het Evangelie uitgegaan zijn, en Hem aangenomen hebben, dat ze het later wederom in twijfel trekken. Derhalve zal ik een raad geven als een voorname hulp, om de ziel vast te maken en staande te houden in haar geloof en deel aan God. En dat is, dat men niet alleen van harte God aangrijpt in Christus, gelijk gezegd is, maar ook dat men

uitdrukkelijk, en met uitgedrukte woorden mondeling en met een levende stem en vormelijke dat doe en Gods aanbieding door Hem aanneme en zo een verbond met God make. En dit kan door Gods zegen niet weinig toebrengen ter bevestiging omtrent het zaligmakend deel aan God.

Eer ik regelrecht spreek van dit uitdrukkelijk verbond maken met God, zo zal ik deze weinige dingen voorop stellen.

Ik meen hier niet, ten eerste, een verbond maken met God hetwelk wezenlijk onderscheiden is van het verbond tussen God en de zichtbare gemeente, gelijk de Heere dat voorhoudt in Zijn geopenbaard Woord. Ook niet een verbondmaking, die wezenlijk onderscheiden is van die onderhandeling des harten met God in Christus, waarvan tevoren gesproken is. Het is datzelfde verbond; het verschil ligt alleen in een bijzondere omstandigheid, namelijk in een *vormelijke uitdrukking* van de zaak, die het hart tevoren bezig hield.

Verder sta ik toe, dat mijn raad niet volstrekt nodig is tot des mensen zaligheid. Want zo iemand hartelijk en oprecht God aangrijpt, zo als Hij zelf zich aanbiedt in het Woord, zo is daardoor zijn ziel en zijn staat verzekerd en beveiligd volgens de Schrift, ofschoon hij geen woord met zijn mond voortbrengt. Maar dit verbond maken met God in woorden, is zeer nuttig ter verbetering van iemands staat en tot zijn meer vertroostende vasthouding van zijn aandeel aan de Heere Jezus.

Dat verbondmaken is, ten derde, van geen waarde tenzij daarbij een oprechte en hartelijke aanneming van God in Christus is; want zonder dit is het maar een ontheiliging van de naam des Heeren en een bespotting Gods in Zijn aangezicht, als men *zo tot Hem nadert met de lippen terwijl het hart nog verre is*. Tenslotte stem ik toe, dat die onderhandeling 's mensen genadestaat Hem niet zo bekend zal maken, dat deze nu buiten alle twijfel vast is en vast blijft, zonder dat de Geest met Zijn getuigenis komt, waardoor wij weten, wat ons van God geschonken is. Nochtans brengt deze uitdrukkelijke wijze van handelen met God, vergezeld door die hartelijke aangrijping, veel toe om iemand te verzekeren dat er een gezette onderhandeling tussen hem en God is; en om veel ongegronde achterdocht en tegenwerpingen af te weren van een onvast hart en gemoed, dat ge. woon is, het ene uur onbeschaamd te loochenen wat in het andere uur verricht werd. Dit uitdrukkelijk verbondmaken is, een acte genomen van hetgeen tussen God en de ziel voorviel, en heeft Zo zijn voordeel tot versterking van het geloof.

Wat nu dat uitdrukkelijk verbond zelf betreft: wij zullen deze vier dingen tonen: 1e. dat het een zeer welgegronde praktijk is; 2e. wat tot voorbereiding geëist wordt van hen die Zo met God onderhandelen; 3e. hoe men die plicht zal uitvoeren; 4e. wat daarop diende te volgen.

1. Dat het een welgegronde praktijk is, uitdrukkelijk en met woorden een verbond met God te maken, blijkt hieruit:

a. In vele plaatsen der Schrift (zo we letten op hetgeen zij kunnen dragen volgens hun bedoeling en de overeenkomst des geloofs) heeft God dat bevolen en het Zijn volk als een plicht opgelegd, Jes. 44 : 5: *Deze zal zeggen: Ik ben des Heeren;* Jes. 45 : 24: *Gewis, zal de een zeggen: in de Heere heb ik gerechtigheid en sterkte,* Jer. 3 : 4: *Zult gij niet tot mij roepen „mijn Vader, Gij zijt de leidsman mijner jeugd,”* Zach. 13 : 9: *Zij zullen zeggen „de Heere is mijn God,”* Hos. 2 : 15: *Gij zult mij noemen „mijn*

Man.” Omdat het nu door God aan de mensen zo klaar in Zijn Woord geopenbaard is, zo kunnen wij overtuigd worden, dat het een praktijk is, die gegrond, van God goedgekeurd en Hem welbehaaglijk is.

b. Het is ook de goedgekeurde praktijk der Bijbelheiligen geweest, terwijl zij in die plichtsbetrachting veel rust gevonden hebben. David zei menigmaal uitdrukkelijk tot God, dat Hij zijn God was en zijn deel, en dat hij Zijn knecht was. Thomas wilde daarmee zijn deel aan Christus buiten twijfel stellen, Joh. 20 : 28. Ja, de heiligen zijn zeer gerust gesteld geworden in de herdenking, dat dit tussen God en hun ziel voorgevallen was, Ps. 73 : 25; 142 : 6. Menigmaal vinden wij dit in het Hooglied. Zouden dan de voortreffelijke mannen Gods zoveel in plichtsbetrachting zijn, die voor hen zoveel rust en vergenoeging in vele gevallen baarde, en zouden wij dan onder het Nieuwe Testament, voor wie zo overvloedig de toegang bediend wordt en die het sap van de Olijfboom deelachtig zijn, zouden wij dan in enig goedgekeurd deel van gemeenzaamheid met God ten achter staan en te kort komen? Omdat wij die wolk van getuigen trachten na te volgen in andere dingen, als geloof, ijver, lijdzaamheid enz., zo laat ons allen hen ook hierin navolgen.

e. Wat wij nu behandelen is een zaak van het grootste gewicht in de gehele wereld, het is het *leven van onze ziel*, Deut. 32 : 47. Och, daar men in alle andere grote zaken tracht te handelen met bijzondere uitdrukkingen en volle overtuiging, omdat het belangrijke zaken zijn, zal men dan niet veel meer in deze zaak, die van het allergrootste belang is met duidelijkheid en uitdrukkelijk handelen? Ik verwonder mij, dat velen het niet alleen niet uitspreken, maar dat ze het ook niet bezweren, met hun hand ondertekenen en niet alles doen om God voor zichzelf in Christus te verzekeren en zich aan God vastmaken, gelijk de Schrift ons dit voorhoudt, Jes. 44:5.

d. Dit kan ook zijn gewicht hebben als een reden, om op deze wijze aan te dringen een verbond te maken; namelijk dat het een zaak is, die naar de bevinding der heiligen zeer dikwijls in twijfel en geschil gebracht wordt. Derhalve is het nodig, het op alle wijzen, die zij kunnen, hetzij met gedachten, woorden of daden, vast en zeker te maken.

e. Dit kan ook hier plaats hebben, om dit als een plicht aan te dringen, dat God zo vormelijk, uitdrukkelijk, onderscheiden en wettig (om zo te spreken) handelt in het ganse werk van 's mensen behoudenis, als namelijk: Christus moet een nabestaande bloedvriend zijn, wie het recht der lossing toekomt; Hij moet verkoren zijn, geroepen, gevolmachtigd en gezonden; de verbonden moeten uitdrukkelijk gemaakt zijn tussen de Vader en de Zoon; de Vader ontvangt betaling en voldoening, en Hij geeft formele en uitdrukkelijke kwitanties en ontlastingen. Zou de Heere nu zo geheel alles afhandelen in ieder deel van het werk, en zal ons deel daarvan berusten in een verwarde gedachte, en zullen wij als stomme dieren voor Hem zijn? Zo er een huwelijk gesloten zou worden tussen man en vrouw, men zou het niet als voldoende beschouwen, al had de vrouw in haar hart de toestemming gegeven, en dat ook aan de man bekend was, indien zij, hiertoe bekwam, die toestemming nooit met een enkel woord uitgedrukt had. Dit verbond nu tussen God en mens wordt in de Schrift voorgesteld als een huwelijk tussen man en vrouw, Hos. 2 : 17—18; 2 Cor. 11 : 2, en vooral in het Hooglied. De Heere gebruikt gelijkenissen, om ons te kennen te geven wat Zijn oogmerk is; en gewis, dit is een bijzonder nodige, zaak in het huwelijk, dat de vrouw een uitdrukkelijke toestemming geeft. De man zegt: *Ik neem u tot mijn wettige vrouw en beloof een getrouw man te zullen zijn.* De vrouw nu is aan de andere

kant gehouden te zeggen: *Evenzo neem ik u tot mijn wettige man en beloof mijn trouw en onderdanigheid. Zo is* het ook in het geestelijk verbond. De Heere zegt: Ik ondertrouw u Mij in getrouwheid, en gij zult Mij noemen *Isbi*, mijn Man, Hos. 2 . 15 en 18. Ik zal voor u zijn als een hoofd en man, indien u niet voor een ander zult willen zijn, Hos. 3 : 3. De zondaar nu behoort te antwoorden: *Amen*; het zij zo. u zult mijn God zijn, mijn Hoofd, mijn Heere; ik zal en wil de Uwe zijn en niet voor een ander, Hoogl. 6 : 3. En zo wordt het maken van dit verbond genoemd *een geven van de hand aan de Heere*, gelijk men leest 2 Kron. 30 : 8; hetwelk een zeer uitdrukkelijke en stellige handeling met God te kennen geeft.

Wij besluiten dus, dat het een op ons rustende plicht en zeer goedgekeurde praktijk is, nodig tot geruststelling van 't menselijk gemoed, tot meerdere troost des verbonds, en tot een meer volledige beantwoording aan Gods neerbuigende aanbidding in die grote en voorname belofte: *Ik zal uw God zijn en u zult Mijn volk zijn.*

En niet alleen mogen en behoren de mensen aldus uitdrukkelijk God aan te grijpen in Christus tot vaststelling van hun hart, maar zij mogen ook op sommige tijden deze woordelijke onderhandeling met God hernieuwen. Inzonderheid als zij door verzoeken zijn gebracht tot twijfel, of zij wel ooit dadelijk en oprecht het verbond met God gemaakt hebben, gelijk zij nieuwe geloofsdaden moeten oefenen, Christus omhelzen als hun begeerlijk deel en hun dierbare schat, zo was het bijzonder nuttig, indien er enige twijfeling hieromtrent overbleef, dat zij dat verschil afdeden met de levende stem en met het uitgedrukte woord en van de Heere en tot de Heere zeiden, dat *Hij is hun toevlucht en, hun deel*, Ps. 142 : 6. Want wij bevinden dat de heiligen Zo gedaan hebben, terwijl wij hen hierin mogen navolgen. Vooral in de volgende gevallen:

1. In tijden van grote afwijking was het volk gewoon het verbond met God te hernieuwen en zo behoren wij ook te doen. Onze harten behoren naar Christus uit te gaan in de beloften van verzoening met God. Want Hij is onze Vrede op alle manieren en onze Voorspraak, en wij zijn gehouden Hem als zodanig te beschouwen als wij overtreden, 1 Joh. 2 : 1, en dit zoveel meer met woorden uit te drukken, gelijk de heiligen deden in hun uitdrukkelijke verbondsvernieuwingen.

2. Als de gelovigen in gevaar zijn, dan zou het goed zijn, hun harten tot God te verheffen en hun gehechtheid aan Hem uit te drukken om hun eigen hart te verzekeren. Wij vinden dat Jozua zo deed, als hij met het volk zich zou nederzetten in het land Kanaän te midden van de strikken, Jozua 23, en David ook deed in zijn benauwdheden, Ps. 57:2.

3. Als de gelovigen menen, dat God verre van hen is en hun ziel in dorheid en verval is, dan is het 't veiligst, Christus hartelijk aan te grijpen en Hem door het geloof opnieuw te omhelzen tot geruststelling van hun ziel, terwijl het goed zou wezen, het buiten twijfel te zetten door de uitdrukking der zaak. Dit is de gereede weg, om sap te trekken uit de wortel Christus, tot herstelling der ziel en tot bevestiging van het hart voor Hem. De bruid in het Hooglied doet alzo, verklarende haar deel aan Christus, terwijl ze zelf in zulk een staat is, dat ze Hem erkent en belijdt als haar beminde, Hoogl. 5 : 4, 5, 6 en 8.

4. In het houden van 's Heeren Avondmaal behoren de mensen God in Christus hartelijk aan te grijpen. Want dat is een liefdemaaltijd; dan komen wij persoonlijk en openlijk tot een plechtige belijdenis dat wij in de Heere Jezus geloven, terwijl wij er

het zegel van ontvangen. Het is dus betamelijk, op die tijd hart en tong in beweging te brengen, om onze belijdenis te beantwoorden en op te volgen, erkennende dat God onze God is en wij ons zelf ten enenmale overgeven om de Zijnen te zijn, tot Zijn dienst en naar Zijn wil. Wij zullen des Heeren volk niet bepalen aan tijden of gelegenheden, ter vervulling van deze plicht. De Heere hinde hun dit op het hart naar Zijn welgevallen. Alleen bestaat er het gevaar, dat door die gedurige herhaling van die handeling, dit al te uiterlijk en uit gewoonte zal geschieden, Daarom is het niet zo goed, dat men telkens weer uitvoerig het verbond hartelijk vernieuwt, maar dat men liever aan God verklaart, zich aan het verbond te houden, het staande te willen houden, nooit te willen herroepen en meteen in het kort te kennen geven, dat men zichzelf God de Heere in Christus toepast. Dit is waarschijnlijk de zaak die de vromen hebben bedoeld in hun zo veelvuldige praktijk in de Schrift, als zij hun eigendom aan God verklaren als hun God en deel. En het is verreweg het beste, dat gelovigen in hun ganse wandel hun hart bij het werk houden, door God in Christus aan te klevan; want het leven dat wij in het vlees leven, behoorde te zijn door het geloof in de Zoon van God, Gal. 2 : 20.

2e. Wat nu het tweede betreft, namelijk, wat ter voorbereiding vereist wordt van hem die uitdrukkelijk onderhandelen wil, zeggen wij dit nog: a. dat hij weten moet, dat die handeling van God toegestaan en goedgekeurd is, gelijk wij tevoren toonden; want indien dit ontbreekt, zo kan men het niet doen in het geloof, en zo zal het hem tot zonde zijn, Rom. 14 : 23; b. dat hij arbeiden moet om zijn hart tot die zaak te verheffen, opdat het de tong niet tot leugenaar make; terwijl het een grote bespotting Gods is, tot Hem te naderen met de lippen, terwijl het hart van Hem is, Jes. 29 : 13.

3e. Het derde, hetwelk in dit uitdrukkelijk verbond maken is aan te merken, de wijze van uitvoering. Bij hetgeen nu vroeger gezegd is omtrent het hartelijk aangrijpen van Christus, voeg ik er dit nog bij: a. Men behoort dit te doen met vertrouwen; niet alleen gelovende, dat men dit doende zijn plicht betracht, maar ook dat God in Christus Jezus des mensen arme onvolmaakte wijze van werken zal aannemen. Want Hij neemt een mens aan *naar hetgeen hij heeft, indien er volvaardigheid des gemoeds is*, 2 Cor. 8 : 12. Twee penningen zijn aangenaam, daar zij al de leeftocht der arme vrouw zijn, Markus 12 : 44; ja, indien het kan bereikt worden, behoorde men te geloven, dat de uitkomst van die onderhandeling troostrijk en alles wél zal zijn, en dat God, die voor alles instaat in het verbond (sinds hij de mens tot die gelukzalige keuze genegen maakte), alles in hem zal voortbrengen en volmaken wat voor hem nuttig is; want Hij is getrouw, Die het beloofd heeft, Die het ook doen zal, 1 Thess. 5 : 24. Indien dit vertrouwen ontbreekt, zal de zaak geschieden met veel vrees en jaloezie, en zal het steeds een verontrustend werk wezen. b. Het behoort heilig te geschieden. Het wordt genoemd het heilige verbond, Lukas 1 : 72. Zo is het ook nuttig en passend, dat het niet zo haastig en in het voorbijgaan geschiedt, maar het dient in ettelijke bijzondere naderingen voor de Heere uitgesproken te worden, Ps. 142 : 6. Het is betamelijk, dat in zulk een groot werk enige tijd afgezonderd wordt voor de belijdenis en de smeking tot God; ja ook, de mens zo onderhandelende met God, behoort te arbeiden, om een diep gevoel van Gods grootheid en soevereiniteit te verkrijgen, gelijk David, 2 Sam. 7 : 22, ofschoon God Zich zo vernedert. En die hoge en heilige gedachten van God moeten gepaard gaan met verkleinende en verootmoedigende gedachten van zichzelf, gelijk in 2 Sam. 7 : 18. Het is geen kleine zaak, met de grote God des hemels en met Zijn Zoon Christus vermaagschapt te wezen, gelijk David sprak, toen koning Saul hem zijn dochter aanbood, 1 Sam. 18 : 23. Verder dient men zich bijzonder in acht te nemen en de wacht te houden, dat het hart zich geestelijk houdt in het wandelen met

God. En er bestaat een grote reden tot het verrichten van die plicht op een heilige wijze; aangezien wij gereed zijn ons zelf te vergeten en ons de Heere voor te stellen naar eigen inbeelding, en vleselijk te worden in het werk, overmits het een huwelijksonderhandeling is, voorgesteld in al de gewone uitdrukkingen van liefde, gelijk blijkt uit het Hooglied, Jes. 62 : 5; Zef. 3 : 17.

4. Het vierde, waarover wij een woord moeten spreken is, wat er op zulk een woordelijke verbondmaking behoort te volgen. Hierop zeg ik, behalve die vereniging en gemeenschap met God in Christus die op het geloven volgt, dat dit behoort te volgen: a. dat men van af die tijd bijzonder zorgvuldig behoort te zijn, om nabij God te blijven in al zijn wandel. Want zo iemand van u voortaan iets onbetamelijke doet, zo vervalst hij zijn woord voor God uitgesproken; hetwelk zeer in de consciëntie zal steken en een strik zal zijn. Zo iemand voortaan God vergeet, en zich voorneemt naar eigen wil met zichzelf te doen, daarbij zichzelf niet is en zijn mond tegen de Heere geopend heeft, deze doet onderzoek na gedane beloften en verslindt het heilige, Spreuk. 20 : 25.

b. Hij die zo met God onderhandelt, behoort die zelfbepaling en dat besluit, dat er gemaakt is, vast te houden en niet te laten varen. Want het is een schande voor de mens, wiens hart God aangegrepen en wiens mond het zo plechtig voor hem bevestigd heeft, zichzelf weer tegen te spreken en iets tegenstrijdigs in zich toe te laten. Hij behoort het stoutmoedig en kloekmoedig staande te houden tegen allen tot de dood toe.

Zo laat mij u dan bidden, die bevestiging wenst in de zaak van uw deelgenootschap aan God, dat u met alle gevoelijkheid enige tijd afzondert tot het gebed, en dat u dan uw hart tracht te bewerken tot ernst, genegenheid en geloof in deze plicht en met God onderhandelt in deze voege:

O Heere! ik ben van nature een verloren en machteloos schepsel en door ontelbare dadelijke zonden, die ik voor U in het bijzonder deze dag belijd. En hoewel ik, geboren binnen de zichtbare kerk, van de moederschoot af in het verbond met U geweest ben en het zegel daarvan in de doop ontvangen heb, heb ik nochtans een lange tijd geleefd zonder God in de wereld, ongevoelig en onwetende omtrent mijn verbintenis uit kracht van dat verbond. Doch U hebt mij eindelijk ontdekt en mijn ellendige staat op mijn hart gebonden en hebt aan mijn hart geopenbaard de voldoende verlossing, die u teweeggebracht hebt door Christus Jezus, mij Hem uit genade aanbiedende, op voorwaarde dat ik Hem zou aannemen en U als mijn God in Christus aangrijpen, mij gebiedende met bedreiging van de eeuwige straf, Uw aanbod aan te nemen en tot Uw Zoon Jezus Christus te vlieden; ja, naar mijn overtuiging, hebt U nu reeds naar Uw oppermacht mijn hart geneigd en dat voor Christus Jezus geformeerd, het achter Hem uitleidende, in de aanbidding van het Evangelie, en mij doen naderen tot U, de levende God, om Hem aan te nemen en in Uw aanbidding te berusten zonder enig bekend bedrog. En opdat ik komen mag tot die bevestiging des Geestes welke strekken kan tot mijn troost en tot prijs van Uw heerlijke genade, zo ben ik hier deze dag, om dit buiten twijfel te stellen door uitdrukkelijke woorden voor Uw aangezicht volgens Uw wil. En nu, ik onwaardige die ik ben, verklaar dat ik geloof, dat Christus Jezus, die te Jeruzalem gedood is, de Zone Gods en de Zaligmaker der wereld was. Ik geloof dat getuigenis, dat het eeuwige leven voor de mensen in Hem is en in

Hem alléén. Ik neem nu een welgevallen en berusting in die beraamde weg ter zaligheid in Hem; ik vertrouw mijn ziel aan Hem toe; ik neem de verzoening met U door Hem aan, en grijp U aan als mijn God in Hem; ik verkies Hem in al wat Hij is en al wat Hem volgen mocht en geef mijzelf aan U over en al wat ik ben en heb, begerende afgescheiden te zijn van alles wat U hatelijk is en dat zonder uitzondering of terughouding van iets (zoveel mij bekend is) en zonder voornemen dit ooit weer te verbreken. Hierop geef ik U de hand en neem alles wat bij mij is tot getuigen, dat ik al wat ik ben of tot nog toe geweest ben, aanneem uit Uw aanbieding van vrede door Christus. Ik maak een vast verbond met U op deze dag, hetwelk nooit weer te niet gedaan zal worden, hopende dat u alles zult doen voortkomen, en aan Uw zijde en aan de mijne; ernstig biddende (gelijk ik zalig wens te worden), dat mijn verdorvenheden ten ondergebracht mogen worden en mijn hals in alles onder Uw zoet juk gebracht mag worden, en dat mijn hart blijmoedig berusten mocht in al hetgeen u aan mij of met mij doet met betrekking tot deze bedoelingen. Ere zij U, o Vader, die zulk een zaligheid bedacht en Uw Zoon gegeven hebt om haar uit te werken. Ere zij de Heere Jezus Christus, die, voor zulk een dure prijs, de uitlating van de liefde uit 's Vaders hart verkregen heeft en door Wie alleen mij deze toegang gegeven is, en in Wie ik met God verzoend, heerlijk verenigd en niet meer een vijand of vreemdeling ben. Ere zij de Heilige Geest, die mij ontroerde, toen ik bezig was mijzelf te verderven; en die mij niet alleen overtuigde van mijn gevaar maar ook mijn ogen opende, om de verlossing te zien, die door Christus teweeg gebracht was; ja, die ook mijn wild hart overreedde en vergde om Christus lief te krijgen als een rijkmakende Schat, en mij leert, hoe met God een verbond te maken en hoe mij al de gewisse weldadigheden Davids en de zegen Abrahams ten eigendom toe te eigenen en mijn ziel voor eeuwig van Gods gunst en vriendschap te verzekeren. Nu, met mijn ziel en mijn hart, mijn hoofd en gehele mens, zoveel ik kan, berust ik deze dag in mijn keuze, van nu voortaan mij voornemende, niet mijn eigen te zijn maar de Uwe; en dat de zorg van al wat mij aangaat op U zal zijn als mijn Hoofd en Heere, ootmoedig betuigende, dat de feilen aan mijn zijde (waartegen U weet dat mijn ziel strijdt) dit verbond niet te niet zullen maken. Want zo hebt u gezegd. Ik ben echter niet gezind, dit te misbruiken maar zoveel temeer aan U vast te kleven; en ik moet vrijheid hebben, deze onderhandelingen te vernieuwen, te bevestigen, en uittreksels daarvan te nemen, zo dikwijls het nodig bevonden zal worden. Ik weet verder, dat Uw toestemming tot deze onderhandeling in de Schrift is betuigd, zodat ik geen nieuwe bekendmaking daarvan nodig heb, en ik, Uw aanbod op Uw voorwaarden aangenomen hebbende, zal van nu voortaan wachten op hetgeen goed is, en op Uw zaligheid in het einde, gelijk Gij getrouw zijt. Vergeef wat gebrekkig is in mijn wijze van het betrachten dezer zaak, en neem mij aan in mijn dierbare Heere Jezus, in Wie ik alleen vergeving begeer, waarvan ik tot een getuigenis mijn zegel zet, dat God waarachtig is, door Hem tot een volkomen Zaligmaker te verklaren.

Dat men aldus met God een verbond maakt in minder of in meerder woorden, naardat de Heere ons zal bekwaam maken. Want wij willen niemand een formulier van woorden voorschrijven. Alleen is het nodig, dat men voor de Heere zijn verloren staat in zichzelf erkent en de verlossing die in Christus is; dat men verklaart, die verlossing aan te nemen, gelijk die in het Evangelie aangeboden wordt; en dankbaar, daarmee vergenoegd, beruste, zichzelf van nu voortaan Gode geheel toevertrouwende, om op

Zijn wijze zalig gemaakt te worden, waarop men, volgens Zijn getrouwheid, wachten zal. Indien men dit van harte en oprecht wil doen, het zou, door Gods zegen, terdege helpen, om zich te bevestigen tegen vele vrees en jaloezie, en men zou enig goed van die dag en die ure af rekenen. Dit zou u troostrijk zijn, als u daarna in duisternis mocht vallen, en zelfs wanneer vele feilen u duidelijk voor de ogen staan, gemakkelijk in de ure des doods, 2 Sam. 23 : 5. Het is veel, indien iemand tot God kan roepen en zeggen: u weet, daar was een dag en uur, toen ik in die plaats de vrede aannam door Christus en mijn hart aan U overgaf, opdat u daarop Uw ganse wet, zonder uitzondering, zou schrijven. Hemel en aarde zijn hiervan getuigen. Gedenk aan Uw woord, Uw knecht gegeven, waarop u mij hebt doen hopen.

Tegenwerping: *Ik durf niet wagen, zulke woorden tot God te spreken, daar ik mijn hart niet ten volle genegen en ernstig bevind; zo zou ik tegen God liegen, wanneer ik zo met Hem onderhandelde.* Het is zeer te beklagen, dat uw hart niet met een volle drift van genegenheid en begeerte die kostelijke aanbidding en dat kostelijk deel omhelst en verwelkomt. Nochtans gedenk ter beantwoording van uw tegenwerping:

1e. Dat in hen, die de Heere het nieuwe hart geeft, Christus daarin formerende, het gehele hart niet vernieuwd is. Daar is vlees en Geest tegen elkander begerende; de een regelrecht tegen de ander, zo dat men noch het goede noch het kwade kan doen, hetwelk men met vurige begeerte wil, Gal. 5 : 7. Doch het is wel, indien er een goed deel des harten is, dat naar Christus uitgaat, met Hem vereniging begeert op Zijn eigen voorwaarden.

2e. Dat er dikwijls is een redelijke of verstandige liefde in het hart tot Christus, zich uitdrukkende door een achtgever op Zijn geboden, 1 Joh. 5 : 3, wanneer er zich geen gevoelige overmogende liefde bevindt, die de ziel krank maakt, Hoogl. 2 : 5. Men mene niet, dit altijd in zich te vinden. Ik zeg dus dat gij, hoewel iets in uw gemoed achterwaarts wijkt, toch zeggen mag overtuigd te zijn van uw verloren en machteloze staat zonder Hem; dat u gerechtigheid ontbreekt om uw schuld te bedekken, en tevens sterkte, om liet tegen de zonde vol te houden of om te doen hetgeen Gode welbehaaglijk is. u ziet ook in Hem de volheid in deze beide opzichten: u durft zeggen, daar is iets binnen in uw hart, hetwelk gaarne wenst Hem deelachtig te worden op Zijn eigen voorwaarden; en u wilt gerechtigheid hebben tot rechtvaardigmaking, en sterkte tot heiligmaking, en hetgeen binnen in u dit tegenspreekt, is enigermate uw last en uw dienstbaarheid. Als dit zo bij u is, dan is uw hart genoegzaam opgewekt. Ga aan het werk en breng de zaak tot een einde; zeg met uw mond: *dat u gerechtigheid en sterkte in God gevonden hebt, gelijk Hij gezworen heeft dat u vinden zult*, Jes. 45 : 24. Het is een goedgekeurde godgeleerdheid tot God te zeggen: *Ik geloof*, wanneer veel ongeloof in u heerst en het hart in die zaak verdeeld is, Markus 9 : 24. Toon meteen aan God, hoe de zaak bij u is, opdat u zo zonder bedrog mag zijn voor Hem, en niets voor Hem verbergt. Stel uw hart, gelijk het is, in Zijn hand om Zijn wet daarop te schrijven, volgens het verbond. Want dit is de zaak die Hij van ons eist, dat wij ons hart aan Hem overgeven, opdat Hij er Zijn ganse wil mag indrukken zonder enige uitzondering. En indien u dat hartelijk inwilligen kunt, oordelende Christus' bloed als een genoegzaam rantsoen en een voldoening voor 's mensen overtredingen, dan mag u een uitdrukkelijk verbond met God maken, aangezien uw genegenheid alreeds aan Hem verbonden is.

Tegenwerping. *Ik durf zo geen verbond met Hem maken uit vrees, dit verbond met Hem te verbreken,, ja ik houd mij verzekerd, dat indien zulk een beproeving met zulke*

omstandigheden zich aanbod, ik er voor zou bezwijken en ter neergeworpen worden. Derhalve, zo met God te onderhandelen, terwijl ik zulk een zaak voorzie, het zou maar zijn om mijn verdoemenis te verzwaren.

Antwoord. 1e. U bent reeds in het verbond met God getreden, voor zover u een lid van Zijn zichtbare kerk zijt; en hetgeen waartoe u nauwgezet wordt is ^saar, dat u hartelijker, oprechter, meer in het bijzonder en uitdrukkelijker met God onderhandelt en een verbond maakt; u bent reeds verbonden, God hartelijk aan te grijpen in Christus; en indien u dit in waarheid doet, meen ik, dat het gevaar niet groter is door te zeggen dat u zo doet of gedaan hebt. 2e. Wat wilt u doen, indien u weigert, Gods vredeverbond aan te nemen? u hebt geen andere weg van uitkomst in de wereld; óf u moet dit doen, óf eeuwig verloren gaan; en indien u het met uw hart doet, mag u het ook met uw tong zeggen. 3e. Indien men er een afschrik van mocht hebben omdat men daarna een overtreding zal begaan, zo zou niemand dat verbond maken, aangezien ieder daarna zeker zal overtreden, zo hij nog enige tijd zal leven. Wij kennen ook geen middel zo goed gelijk dit om voor vallen te bewaren; want, indien u oprecht met God in het verbond treedt, zo verbindt Hij Zich, om, behalve het nieuwe hart, Zijn vrees en wet in u te stellen, en Zijn Geest te geven, om u in Zijn wegen te doen wandelen. En wanneer u het verbond met God maakt, zo geeft u uzelf over om geheiligd en Zijn wil gelijkvormig gemaakt te worden. Het is een grote eer en verheffing, in alles op Zijn wegen geleid te worden en bewaard te worden van elke boze weg. Zo behoeft u van dat verbond geen afschrik te hebben, wiens taal het is, *wilt u rein gemaakt worden*. Jer. 13 : 27. En allen die zich mijden met God in een verbond te treden, verklaren daardoor, dat zij geen reinigmaking begeren. 4e. Gelijk het moeilijk is met zekerheid te zeggen te *zullen*, overtreden, wanneer deze of die verzoeking komt onder deze of die omstandigheid, aangezien het denkbaar is, dat God die verzoeking afweert of niet toelaat dat men verzocht wordt boven vermogen, of dat Hij een weg van ontkoming geeft, Ps. 46 : 2; 1 Cor. 10 : 13. Zo is het niet de vraag, wat wij daarna wel zullen doen, maar wat wij nu voornemens zijn. Indien mijn hart mij terstond beschuldigt van enig bedrog of van enig voornemen om te zondigen, zo moet ik dat bedrog afleggen eer ik met God in onderhandeling treed. Maar indien mijn hart mij hiervan niets verwijt, ja, indien ik zeggen mag tegen elke overtreding te willen strijden, (al denk ik dan nog voor enige verzoeken te zullen bezwijken) zo vloeit die gedachte toch niet voort uit enige zelfbepaling daartoe, maar uit de kennis mijner verdorvenheid en van wat ik gedaan heb, of van de verberging Gods om mij te beproeven. Maar de Heere weet dat ik geen voornemens koester tot overtreding; (lat ik geen genegenheid tot zulk een zonde goedkeur, maar dat ik het een bijzondere weldaad zou achten, om van de zonde in zulk een geval weerhouden te worden. Ik beschouw mij als een ellendig mens, omdat er zulk een lichaam in mij is, hetwelk mij met overtreding bedreigt. In dit geval zeg ik: mijn hart veroordeelt mij niet; daarom mag ik vrijmoedigheid hebben tot God, 1 Joh. 3 : 21. Indien het dan zo met u gesteld is, dan zeg ik tot u: Al zou u daarna dikwijls falen, en u zo door uzelf droeve plagen op de hals halen en voor een tijd vele uitdrukkingen Zijner liefde verliezen; daar is een Voorspraak bij de Vader, om uw vergeving te bepleiten, 1 Joh. 2 : 1, Die voldaan heeft voor al onze ongerechtigheden, Jes. 53 : 5 en 6. En om Zijnentwil neemt God voor, het verbond met de mensen vast te houden na hun overtreding, Ps. 89 : 30 en 37. Hoe kon Hij anders gezegd worden, *ons Zichzelf te ondertrouwen in eeuwigheid*, Hos. 2. 19 en 20? En hoe kon het verbond eeuwig genoemd worden, *dat in alles wel geordineerd en zeker is*, 2 Sam. 23 : 5, indien er geen grond van troost in was, zelfs wanneer ons huis bij God zo en zo niet was? Ja, het was niet beter dan het verbond der werken, indien zij, die dit verbond aangaan, daarvan weder zo konden afgaan, dat zij

het voor zichzelf te niet deden en zich in een moeilijker staat stelden dan zij tevoren waren, Jer. 32 : 40; Hebr. 8 : 6. *De Heere haat het verlaten*, lezen wij Mal. 2 : 16. Hieraan nu zal zich geen eerlijk hart stoten, maar het zal veeleer in zijn plicht gesterkt worden, Hos. 14 : 8 en 9. Want daar zijn andere banden en touwen, die een goede vrouw tot haar plicht verbinden dan echtscheiding en doodstraf. Zo zal men ook hier de Heere en Zijn goedheid vrezen, Hos. 3 : 5.

Tegenwerping. *Ik heb in het houden van des Heeren avondmaal en bij andere gelegenheden, dat verbond uitdrukkelijk gemaakt, maar mijn onvruchtbaarheid in Zijn wegen en de vernieuwde twijfelingen omtrent mijn genadestaat, doen mij in twijfel trekken of ik ooit met God in onderhandeling getreden ben; en mij dunkt, ik kan niet anders doen dan ik gedaan heb.*

Antwoord. a. U moet de vruchtbaarheid naar uw begeerte, noch de volle verzekerdheid van Gods gunst niet onmiddellijk verwachten nadat u tot Christus gevloeden bent en met God uitdrukkelijk een verbond gemaakt hebt. Deze dingen zult u al uw leven in uw hart houden. De vromen hebben allen hun feilen, vergrijpingen, ja ook afkerigheden gehad met vele vlagen van gevaarlijk ongelooft, nadat zij zeer ernstig, oprecht en uitdrukkelijk God hadden aangegrepen als hun God in Christus.

b. Velen verwachten getrouwheid in hun wandel en bevestiging des geloofs, meer van hun eigen oprechtheid in het onderhandelen met God dan van de Geest van de Heere Jezus. Zij vestigen hun hart op hun eigen oprechtheid en voornemens en niet op de zalige wortel Jezus Christus, zonder wie wij niets kunnen doen, en allemaal ijdelheid zijn zelfs in onze beste staat. Men behoort te bedenken dat een deel van genade niet een trap van genade kan voortbrengen; niets kan genade werken dan de arm van jehova. En indien u op Christus wil leunen en een verbond met Hem maken, dit voor uw volstreckte plicht houdende wat er ook op volgen mocht, en steeds alleen op Hem wachten om behoorlijke vrucht: het zou vrij wat beter met u zijn. Het behaagt God niet, dat de mensen zich naar Christus begeven en met Hem voor een tijd een verbond maken totdat zij zien, dat zulk of zulk een vrucht en bevestiging volgen zal, en zich voornemen hun verbond te herroepen, indien die vrucht niet binnen een zelfbepaalde tijdsruimte verschijnt. Dit is Gods wegen op de proef stellen, hetwelk God zeer mishaaft. Men moet volstrekt Christus aangrijpen en met Hem een verbond maken, voornemens zijnde dit vast te houden als plicht en als een gereede weg om vrucht te verkrijgen, wat er ook op volgen zal; omdat men, gelovende, dat getuigenis in zich heeft, en zich ernstig voorneemt Gods geopenbaarde wil in alles gelijkvormig te worden, en dat men het verbond met Hem aangegaan heeft, zowel tot dat einde als om daardoor zalig te worden.

c. Men behoort traag te zijn om zijn oprechtheid in twijfel te trekken, als men met God onderhandelt, tenzij men zijn gebrek aan oprechtheid bewijzen kan of sterke vermoedens daarvan heeft. Indien dit bij u het geval is, zo bent u gehouden dat weg te doen en te verbeteren, en u in oprechtheid met God te onderhouden. Maar indien u daarvan niets weet, ja, indien u zeggen kunt, dat ge u op God beriep ten dage als u oprecht met Hem handelde en niet voor had te bedriegen; dat u Hem bad, volgens Zijn getrouwheid, of Hij u wilde onderzoeken en beproeven, of er ook enige verkeerdheid en kromheid in uw weg was, om het u te ontdekken, Ps. 139 : 23 en 24; dat u daarna tot het licht kwam, opdat uw werken openbaar mochten worden, Joh. 3 : 20 en 21; dat Gods antwoorden uit Zijn Woord, zoveel als u kon verstaan, antwoorden waren van vrede en bevestigingen van uw oprechtheid; ja indien u wederom, op leven of dood,

met God zou onderhandelen, u dit niet anders doen kint met meerdere oprechtheid en ernst dan tevoren: — dan durf ik tot u zeggen, in de naam des Heeren: u behoeft uw oprechtheid niet in twijfel te trekken; maar u moet vertrouwen en vrijmoedigheid hebben voor God, omdat uw hart u niet veroordeelt, 1 Joh. 3 : 21; en u bent gehouden te geloven, dat God oprecht met de oprechten handelt en dat Hij bij de reine Zichzelf rein toont, Ps. 18 : 26 en 27. Indien iemand gezind is tot een oprechte behandeling, zo zal God niet toelaten dat hij zichzelf bedriegt; ja, de Heere laat niemand zichzelf bedriegen, tenzij hij voorheeft God en mensen te bedriegen.

d. Wijt uw onvruchtbaarheid derhalve aan uw gebrek aan waakzaamheid en aan uw ongeloof; uw gebrek aan volle verzekerdheid aan uw boos en ongelovig hart, geholpen door de satan, om Gods heerlijke vrije genade tegen te werken; en leg deze dingen niet op gebrek aan oprechtheid in het aannemen van Christus. Neem u van nu aan voor, nabij de wortel te blijven, zo zult u meer vrucht dragen. En door veel vrucht legt u uzelf open voor het getuigenis van Gods Geest, die met uw geest getuigen zal, dat u God in waarheid en oprechtheid aangegrepen hebt en dat uw andere werken in God gedaan en van Hem goedgekeurd zijn. Zo zal het getuigenis van de Geest en van het water en van het bloed tezamen komen, waarop u het gewicht van uw ziel moet neerleggen en waar alleen de vloeken der wet, die u vanwege al uw feilen en zonden in uw bestedingen waardig zijt, verzinken moeten. Deze drie dingen komen overeen, namelijk, dat dit is de weg des levens en des vredes en dat u daaraan deel hebt en dat u Zo komt tot gerustheid en volle verzekerdheid, Joh. 15 : 4 en 5; 14 : 21 en 23; Rom. 8 : 16; 1 Joh. 5 : 1.

O zalige onderhandeling van het nieuwe verbond! O driemaal gelukzalige Middelaar van dat verbond! Dat Hij voorspoedig rijde en volkeren en tongen ten onder brenge. Dat Hij al Zijn juwelen vergadere, dat heerlijk gezelschap der eerstgeborenen en die voortreffelijke menigte van koningen en priesters, wier heerlijkheid zal zijn, hun klederen gewassen te hebben in het bloed van dat onbevleete Lam, en wier gelukzaligheid gedurig zal bloeien in Hem te volgen, waar Hij ook heengaat, en te zijn in het gezelschap van de Oude van dagen. Een gezicht van Wiens aangezicht maken zal, dat zij enigszins vergeten ooit op aarde te zijn geweest. Och, kon ik mijn medezondaars overtuigen om te geloven, dat deze dingen niet zijn *ja* en *neem*; en zij zich mochten haasten tot Hem die Zich haast om de wereld te oordelen en de zondaars tot rekenschap te roepen, bijzonder over het gebruik van het Evangelie! *Ja toch, kom Heere Jezus!*

Samenvatting van het gehele werk in vragen en antwoorden

1. *Wat is het grote werk, dat een mens in de wereld te doen heeft?*

Antwoord. Dat hij onderzoekt of hij een zaligmakend deel aan Christus heeft en dat hij in gelijkvormigheid met Hem wandelt.

2. *Hebben niet alle leden der zichtbare kerk dat deel aan Christus?*

Antwoord. Neen; maar zeer weinigen zelfs bezitten dat deel.

3. *Hoe zal ik weten of ik een zaligmakend deel aan Christus heb?*

Antwoord. Gewoonlijk bereidt de Heere Zijn weg in de ziel door verootmoediging, ontdekt de mens zijn zonde en ellende en oefent hem daarmee zo, dat hij naar de medicijnmeester Christus Jezus verlangt.

4. *Hoe zal ik weten of ik een genoegzame mate van verootmoediging verkregen heb?*

Antwoord. Een genoegzaam gezicht van onze ellende maakt, dat iemand de zaligheid meer dan enig ding ter harte neemt, dat hij alle hulp en verlossing in zichzelf, zelfs in zijn beste dingen verwerpt, dat Christus de Verlosser, zeer dierbaar is aan de ziel; dat die mens bevreesd is daarna te zondigen; dat hij tevreden is met zalig gemaakt te worden op wat voorwaarde het God ook moge behagen.

5. *Hoe zal ik anders onderkennen of ik een zaligmakend deel aan Christus heb?*

Antwoord. Door het ernstig en toegenegen uitgaan des harten naar Christus, gelijk Hij in het Evangelie voorgehouden wordt; en dit is geloof of geloven.

6. *Hoe zal ik weten of mijn hart op de rechte wijze naar Christus uitgaat en dat mijn geloof een waar geloof is?*

Antwoord. Waar het hart op de rechte wijze uitgaat tot Christus in een waar geloof, daar heeft de ziel in Christus alleen boven alle dingen een welgevalen; zij heeft een behagen in Zijn drie ambten, dat Hij zowel regeert en onderwijst als dat Hij zalig maakt; en zij is tevreden Hem aan te kleven, wat ongemak daarop ook volgen moge.

7. *Welk ander merkteken kunt u mij geven van dat zaligmakend deel?*

Antwoord. Die in Christus is, is een nieuw schepsel; hij is genadig veranderd en enigmate vernieuwd, in de gehele mens en in al zijn delen, en neigt zich tot alle bekende geboden Gods.

8. *Maar veronderstel, dat ik merk, dat de zonde nu en dan de overhand in mij heeft, wat dan?*

Antwoord. Hoewel iedere zonde de eeuwige wraak verdient, nochtans, indien u benauwd bent over uw zonden, ze belijdt met schaamte des aangezichts voor God, u oprecht voorneemt voortaan daartegen te strijden, en u tot Christus om vergeving vliedt, zo verkrijgt u barmhartigheid en uw eigendom aan Christus staat zeker.

9. *Wat zal hij doen, die zich Christus niet kan toe-eigenen noch enige merktekenen*

in zich bevindt waarvan wij gesproken hebben? Antwoord. Dat hij geen rust neme voordat hij zich zeker gemaakt heeft van een zaligmakend deel aan Christus.

10. Op wat wijze kan een onbekeerde dat doen?

Antwoord. Hij moet zijn zonden betreuren en zijn groot gevaar ter harte nemen uit kracht van dezelve; hij moet ook Gods aanbod van vergeving en vrede in Christus Jezus ter harte nemen; en dat aanbod van harte aangrijpen door zich tot Christus die Zijn zaligmakende Toevlucht is, te begeven.

11. Maar veronderstel, dat mijn zonden bijzonder verschrikkelijk en buitengewoon zijn?

Antwoord. Wat uw zonden ook mogen wezen, zo u de Heere Jezus door het geloof aangegrepen hebt, zult u nooit in de verdoemenis komen.

12. Is alleen dat geloof van mij geëist en niets meer?

Antwoord. Dat geloof is de enige voorwaarde, waarop God de mensen vrede en vergeving aanbiedt; maar wees verzekerd, dat het zaligmakend geloof niet alleen in de ziel is, maar vergezeld zal zijn met ware bekering en een dankbare betrachtning van gelijkvormigheid met Gods beeld.

13. Hoe zal ik zeker zijn, dat mijn hart Gods aanbod aanneemt en Christus Jezus aangrijpt?

Antwoord. Ga en maak uitdrukkelijk een verbond en spreek het met woorden uit tot God.

14. Op wat wijze zal ik dat doen?

Antwoord. Zonder u enige tijd af, hebbende uw eigen verloren staat en aangeboden verlossing door Jezus Christus opgemerkt, zo bewerk uw hart, om een welgevallen te nemen in die aanbieding en ze aan te grijpen. Zeg dan uitdrukkelijk tot God, dat u haar aanneemt en tevens Hem, om in Christus uw God te zijn; geef uzelf aan Hem over om op Zijn wijze zalig gemaakt te worden, en dat u nu van voortaan zult wachten op de zaligheid in de wegen door Hem verordineerd.

15. Maar veronderstel: Ik breek daarna dat verbond?

Antwoord. Neem u in Zijn kracht voor dat niet te doen, maar over uw wegen te waken, en stel uw hart in Zijn hand dat Hij het beware. En indien u het verbond breekt, moet u het aan God belijden, uzelf daarom veroordelen en tot de Voorspraak vlieden om vergeving en u voornemen dit niet meer te doen. Dit moet u doen bij elke verbreking.

16. Hoe zal ik komen tot de volle verzekerdheid van mijn deel aan Christus, zodat het buiten enige twijfel is?

Antwoord. Leer u neer te leggen op Christus bloed; sta naar eenheid en heiligheid in uw ganse wandel; bid om het getuigenis van Gods Geest, dat Die zich voege bij het bloed en water; en Zijn getuigenis daarbij gevoegd, zal u bevestigen in uw eigendom en in het geloof dat Christus uw eigendom is.

17. *Wat is het gevolg van zulk een aangrijpen met hart en mond?*

Antwoord. Vereniging en gemeenschap met God; u bezit alle goed hier en Zijn zalige gemeenschap in de hemel voor eeuwig hiernamaals.

18. *Maar veronderstel, dat ik dit alles gering acht en niet ter harte neem om het te bewerkstelligen?*

Antwoord. De Heere komt met Zijn engelen in vlamvend vuur om wraak te nemen op degenen, die dat Evangelie ongehoorzaam zijn; en dan zal uw oordeel groter zijn dan het oordeel van Sodom en Gomorra; zoveel te groter, omdat u dit boek gelezen hebt, en het in die dag een getuige tegen u zal wezen.

Formulier van een scheidbrief

DIE EEN BEKEERDE ZIEI GEEFT AAN DE ZONDEN, TEVOREN DOOR HAAR BEDREVEN

Opgesteld door wijlen mr. W. Teellink

1. Ik zulk een, overleggende de grote genade, die mij God de Schepper bewees, dat Hij het namelijk is, die mij de levende ziel en al mijn krachten geschonken heeft en ze nog dagelijks onderhoudt: zo vind ik mij ten volle overtuigd, dat mijn leven en al de krachten mijns levens meer zijn van mijn God dan van mijzelf; en dat ik derhalve schuldig ben, ze allen gelijkelijk ten dienste van mijn God gereed te houden.
2. Overleggende echter, hoe ik ze besteed heb, zo vind ik, dat ik ze gans trouweloos de Heere mijn God heb onttrokken, daar ze Hem toekomen, en ik ze aangewend heb in de dienst der wereld en des vleses, dat is, in de zonde, dat ik mijn *jawoord* daaraan gegeven heb, en dientengevolge niets dan vruchten des doods uit die onzalige verbintenis voortgebracht heb; hetwelk ik nu inzie een schandelijk bedrijf geweest te zijn.
3. Zo moet ik bekennen, dat ik door mijn vervloekte ondankbaarheid, mijn trouweloze opstand en geestelijk overspel, de eeuwige dood en verdoemenis verdiend heb, en dat het alleen de genade mijns Gods is, dat het niet alreeds met mij gedaan is; dat ik nog tijd van leven heb om mij te bekeren.
4. Wanneer ik dan nog verder bedenk, hoe de Heere, mijn God en Schepper, al de tijd, waarin ik mij zo schandelijk tegen Hem misdragen heb, mij nog steeds zeer veel goeds bewezen heeft, mijn hart dikwijls vervult met spijze en vrolijkheid en andere aangename dingen, Hand. 14 : 17, en het allermeeft, dat Hij nog daarenboven Zijn Zoon beschikt heeft tot mijn Zaligmaker, zo vind ik mijzelf nog meer overtuigd, dat mijn vorige verbintenis voor Hem gruwelijk geweest is; en dat ik duizendmaal verplicht ben, mij zo spoedig mogelijk van mijn vuile zonden af te scheiden en mij tot de Heere mijn God te wenden, waar het mij alles beter is.
5. Daarom neem ik mij nu heilig voor, in de tegenwoordigheid Gods des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes, die harten en nieren kent, en voor Zijn heilige engelen, dat ik de zonde niet langer wil nalopen, maar de Heere, mijn God en Schepper, door Jezus Christus Zijn Zoon, wil aanhangen, aankleven, dienen en eren, en mij het in alles laten genoeg wezen, dat ik de vorige tijd mijns levens, der heidenen wil gedaan heb, om van nu voortaan de Heere te dienen en te loven.
6. Derhalve, na rijp beraad en welbedacht gemoed, zo herroep ik nu op deze dag, in deze week, in deze maand, in dit jaar mijns levens, die rampzalige en kwalijk bedachte toestemming, die ik aan mijn geliefkoosde boezemzonde gegeven heb; deze trek ik nu van ganser harte in; ik onderteken dit afscheid met de volle beweging mijner ziel en herroep al de vergunning die ik ooit gegeven heb; daarentegen geef ik mij geheel en al met lichaam en ziel en alle krachten over aan Christus Jezus, mijn Zaligmaker, om voortaan niet langer van de zonde, maar door Zijn Geest geleid, bestuurd en geregeerd te worden; en neem mij vast voor, met een ongeveinsd en voorafgaand besluit, voor de Heere mijn God, dat ik mij voortaan voor alle zonden

zal wachten, en mij verkloeken tot alle goede werken. Zo helpe mij God de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

7. En zo het nog ooit gebeure (hetwelk de goede God verhoede!) dat ik door de listigheid van de duivel en mijn eigzinnigheid enige zonde inwillige, zo betuig ik van nu aan, dat zodra ik zulks bemerk en gewaar word, mij straks daarvan zal opheffen met al mijn macht en zonder uitstel zal wederkeren tot de Heere mijn God en Zaligmaker. Dit is mijn opzettelijk voornemen; mijn ongeveinsd en oprecht besluit; dit zal ook mijn betrachting wezen. *Alleen mijn Heere en mijn God, laat mij niet aan mijzelf over; help mij genadig met Uw Geest; laat Uw genade groot over mij worden en sterk mij naar de inwendige mens, met de kracht Uws Heiligen Geestes, Die machtig is meer voor mij te doen dan ik nu kan bidden of denken. Amen.*

SCHEIDBRIEF AAN DE ZONDE EN TROUWBRIEF AAN JEZUS CHRISTUS

(Wijze: Psalm 104.)

*O Heere God, mijn Schepper, als ik denk
Dat Gij mij gaaft, mij zelf tot een geschenk,
En onderhoudt 't geen U mij hebt gegeven;
Mijn lijf en ziel, kracht, leden, zin en leven,
Tot hiertoe; dan erken ik mij te zijn,
Oneindig meer Uw eigendom als 't mijn.
Gehouden om met alle mijne krachten,
Op Uwe dienst te passen en te wachten.*

*Maar ik beken, dat ik U diefs' ontstal
Het pand dat mij Uw goedheid aanbeval!
Ja 'k heb 't besteed tot slaafse dienst der zonden.
En mij daaraan gekoppeld en gebonden.
Maar acht uit dit ontuchtig overspel,
Bracht mijne ziel slechts voort voor dood en hel
Vervloekte vrucht, die naar de duivel aarde,
O, wee de dag dat ik ooit met hem paarde.*

*Trouwloze ziel, van God afgehoereerd!
Hoe hebt u met de schepsels geboeleerd!
Wat bent u waard van God te zijn verstoten,
In 't eeuwig vuur bij 's duivels deelgenoten!
O, wonder van des Heeren goedigheid!
Dat ik nog leef in Zijn lankmoedigheid!
Om achterdocht te krijgen aan dat trouwen;
Waarvan op 't laatst de wedergalm is rouwen.*

*Maar wonder is 't, dat God, terwijl ik sliep,
En tegen Hem zo trouwloos mij verliep,
De loop van Zijn goeddadigheid niet stopte,
Maar met veel goeds mijn boosheid overpropte!
Doch 't wonderst is: dat God Zijn eigen Zoon,
Zijn enig Kind, zond neder uit Zijn troon,
Om mijne ziel te nemen tot zijn vrouwe,
Mits dat ik breek met vuile zondetrouwe.*

*O, Heer! zo ik U weiger dit verzoek;
Maranatha, dat zij mijn eigen vloek!
Mijn jawoord is van harte U geschonken;
Ei, maak mijn ziel van Uwe liefde dronken.
Ik neme voor, in tegenwoordigheid
Van U, o God! Drie-Een'ge Majesteit.*

*(Opdat ik mag mijn Bruidegom aankleven)
Een scheidbrief aan de zonde te gaan geven.*

*Met rijp beraad, en wel bedachte zin,
Herroep ik, zeg ik op, en trek ik in,
Op deze dag, week, maand en jaar mijns levens,
Eens en vooral, mijn toestemming tevens
Die ik weleer, mijn liefste zonde gaf:
Daar is de brief, ik schudde van u af,
O snode boel(en wens u meer te haten
Als ik u ooit geliefd heb uitermate.*

*O, Jezus lief! die mij zo ver eerst liefst;
Dat u mijn ziel met wedermin doorgriefft;
Mijn Bruidegom, trek mij tot U naar boven!
Geef dat ik U mag leven, lieven, loven,
Ja, U alleen, nu 't U zo wel geviel.
Hart van mijn hart, en ziele van mijn ziel!
Daar is mijn hart, gelieft het U te lieven,
'k Wil U, mijn Hoofd, in alles waar believen!*

*Zo help mij God de Vader, Zoon en Geest!
En zo 't nog ooit gebeurt (de liefde vreest)
Zo ooit (van 't vlees ik alles kwaads vermoede)
Zo ooit (hetwelk de goede God verhoede)
Zo 't ooit gebeurde, dat ik, door 's duivels raad,
Nog enigszins inwillig enig kwaad;
Van nu af aan ik voor berouw getuige:
Och, dat mijn wil voor Uwen wil steeds buige!*

*Zo ooit mijn vlees, 't welk wederstaat de Geest,
Zal ik de strijd mij meester zijn geweest;
Van nu af aan betuig ik voor Uw oren,
Dat ik zo ras mijn ziel zal zien of horen
Mijn ontrouw aan dit heilig Trouwverbond,
Tot U mijn Lief' met naberouw, terstond,
Weerkeren zal, na zo een zielverkrachting;
Dit 's 't opzet, en 't zal wezen mijn betrachtning:*

*Alleen maar, o mijn trouwe Bruidegom,
Maak mij getrouw, en haal mij wederom.
Zo haast mijn hart van U zal zijn geweken;
Hou mij terug van ooit mijn trouw te breken;
Dat Uwen Geest, het pand van onze trouw,
Die Echteband onbreekbaar te zamen houw,
Kom, liefste Troost, na d' ondertrouw mij trouwen;
Hoe zullen wij dan eeuwig bruiloft houden!*